

OKO FRA VIDOVA BUNARA

Mala monografija župe Barlovci

Banja Luka - Barlovci, 2005.

ISPRAVKE:

Na strani 106 podatke o prvoj sestri koja je ubilježena među živima, dakle 1. i 2. red ispod naslova "Žive" doslo je neugodne zamjene, pa prema tome i krivim podacima. Umjesto navedenog teksta treba stajati:

S. Miroslava Anušić, krsnim imenom Manda, kći Ilije i Marije r. Orlovac, r. 03. 07. 1943. u Barlovcima, Družba Kćeri milosrđa.

Kad smo već kod ispravaka, ispraviti i na str. 118 ono pod br. 35. Debeljak Ruža... treba stajati:

BATKOVIĆ, RUŽA r. Batković, kći Tome i Ruže r. Komarica, supruga Nikole Batkovića, ubili je partizani kod kuće nakon porođaja, 03. 09. 1944.

Onda bi ona po abecednom redu došla s 35. na 13. mjesto.

Na str. 124. pod br. 8 o Marku Lipovcu treba ispraviti tj. brisati sve što tamo stoji i staviti ovako:

LIPOVAC, MARKO, sin Grge i Jeke r. Vidović, r. 09. 05. 1902., civil, optužio ga neki Miloš Brkić koji je iz četnika prešao u partizane, te je u svibnju 1944. odveden u Prijedor i ubijen; za grob mu se ne zna.

NADOPUNE:

U istom odsjeku o Ramićima treba dodati još dva imena i to abecednim redom kao br. 1. i 2. (a ostali se onda pomiču naniže):

- 1. BATKOVIĆ, AUGUSTIN, sin Bože i Janje r. Kaurin, r. 11. 02. 1921. u Matoševcima, živio u Ramićima, muž Jele r. Lipovac, nestao na Križnom putu 1945.**
- 2. BATKOVIĆ MIRKO, sin Bože i Janje r. Kaurin, nestao na Križnom putu 1945.**

NAPOMENA:

Autor ovom prigodom ljubazno zamoljava sve čitatelje da obrate posebnu pozornost na spisak žrtava, te da sve ispravke i nadopune pošalju meni (Marinku Orlovac) preko linka ["Kontakt"](#) na ovoj stranici, a ja ću to sve proslijediti dr. Anti Orlovac. To nam je, dakako svima u zajedničkom interesu.

Na autorov zahtjev od 07. siječnja 2007. godine, uvršteno u ovo izdanje knjige.

marin@orlovac.eu

Sken i OCR (Optical Character Recognition):

Marinko Orlovac
02. siječnja 2007.

Anto Orlovac

OKO FRA VIDOVA BUNARA

Mala monografija župe Svetoga Vida u Barlovcima

uz 125. obljetnicu osnutka (1879-2004)

Slobodno kopirati, ispisivati i distribuirati.

NIJE DOZVOLJENO TISKATI U KOMERCIJALNE
SVRHE, T.J. RADI PRODAJE!

Banja Luka - Barlovci, 2005.

Autor: *dr Anto Orlovac*

Izdavač: *Rimokatolički župni ured Barlovci*

Za izdavača: *Mrfra Ivo Orlovac*

Recenzent: *Mr Ivica Božinović*

Unosteksta, lektura i korektura: *autor*

Prijelom: *Saša Bojanić*

Fotografije: *Mr Ivica Božinović, te arhivi župe Barlovci,
samostana Petrićevac i autora*

Naklada: *1.000 primjeraka*

Tisak: *Atlantik BB, Banja Luka*

Za tiskaru: *Branislav Galić*

*Posvećujem rodnoj župi
za njezin 125. rođendan,
svim župljanima,
preporođenima vodom svetoga krštenja
iz fra Vidova bunara,
pod zaštitom svetoga mučenika Vida,
koji danas - otrgnuti od zavičaja -
žive širom ovoga Božjeg šarenoga svijeta*

Proslov

Zašto ovaj naslov: *Okofra Vidova bunara*? U središte zanimanja stavio sam u naslov ime jednog svećenika i jedan bunar. Za to sam imao više razloga.

Ponajprije to je ime svećenika i redovnika, franjevca, rodom iz barlovačke župe, i to upravo iz sela Barlovci, fra Vida dr Miljanovića. On svakako zaslužuje da na određeni način predstavlja ovu župu kao njezin najistaknutiji član. On je graditelj župne crkve u Barlovcima, koja nakon svih neprilika, ratova i potresa i danas stoji. U njoj se sabire Crkva, zajednica spašenih, krštenih i posvećenih. Podigao je i toranj župne crkve kao prst koji upire prema nebu i pokazuje vjerniku i namjerniku tko tu živi: katolički vjernici, i kamo stremi: prema nebu, kući Oca nebeskoga. Time je označio da u tome kraju u vrijeme kada on gradi crkvu žive većinom katolici Hrvati, autohtoni i najstariji narod u ovom dijelu Bosne i Hercegovine, koji je nekoć bio dio Hrvatsko-ugarskog kraljevstva, a nakon pada ovih krajeva pod tursku vlast nazivao se "Turska Hrvatska", sve do početka 19. stoljeća. On je prvi čovjek u cijeloj Bosni i

Autor uz fra Vidov bunar u dvorištu župne crkve

Hercegovini koji je postigao najviši akademski stupanj, doktorat znanosti. Doktorirao je iz crkvenog prava u carskom Beču 1882, samo tri godine nakon što su Barlovci postali samostalna župa. Veoma je zaslužan i za podizanje franjevačkog samostana na Petrićevcu, kojemu je bio i prvi

poglavar, gvardijan. Svojim svećeničkim djelovanjem kroz punih 17 godina ostavio je neizbrisiv trag u povijesti rodne barlovačke župe. Zbog svega toga zaslužio je da bude osobito istaknut. To sam učinio stavljajući njegovo ime u naslov ove knjige.

A bunar? Bunar pred glavnim ulazom u župnu crkvu u Barlovcima dao je iskopati upravo fra Vid 1907. godine. Međutim, on je više od zdenca, izvora dobre vode za okrepu žednim vjernicima, kada - ponekad pješakeći i po dva sata - žedni dođu u crkvu. Vodom iz toga bunara krštena je najveća većina vjernika barlovačke župe. Taj bunar je uzet u naslov i kao simbol krsnog preporoda, jer daje vodu za sveto krštenje kojim postajemo djecom Božjom i članovima Kristove Katoličke crkve. Time se i župa povezuje u mistično zajedništvo s Bogom i međusobno. A o njoj, župi Barlovci, njezinoj 125-godišnjoj povijesti, njezinim svećenicima i njezinim vjernicima, riječ je u ovoj knjizi.

Podnaslov *Mala monografija župe Svetoga Vida u Barlovcima* upravo daje do znanja da je riječ o monografskom prikazu života ove nekoć velike i ugledne župe pod zaštitom Svetoga Vida, mučenika, župe u kojoj su vjernici u svim promjenama, uz sve ljudske slabosti od kojih nitko nije pošteđen, revno živjeli svoju vjeru, predvođeni svojim župnicima franjevcima. Riječ je o župi bogatoj duhovnim zvanjima, u kojoj su u nekim razdobljima dvojica svećenika imala pune ruke posla, uz suradnju časnih sestara, ali župe koja je više puta dijelila sudbinu svoga zaštitnika - stradanje i mučeništvo, sve do gotovo posvemašnjeg uništenja u zbivanjima posljednjeg desetljeća.

A ti, dobrohotni čitatelju, kreni prebirati po njezinim stranicama. Želim da te čitanje podsjeti na tvoje korijene, na tvoj oteti zavičaj. Želim da te stranice koje slijede osvježe poput čaše hladne vode iz fra Vidova bunara!

Autor

Uvod

Župa Barlovci kod Banje Luke navršava ove godine (2004) 125 godina svoga postojanja. Ona pripada banjolučkom dekanatu. Osnovana je 1879. godine diobom od župe Petrićevac. Pripalo joj je područje današnjih dviju župa: Barlovci i Trn. Ova posljednja je osnovana 1980. godine, tj. nakon jednog stoljeća postojanja župe u prvobitnom opsegu, i to diobom od Barlovaca. Cijelo je to područje nekoć pripadalo starodrevnoj župi Dragočaj, čije je sjedište kasnije preneseno u Ivanjsku, te je do 1876. pripadalo župi Ivanjska. Te je godine cijelo područje kasnije barlovačke župe pripalo novoosnovanoj župi na Petrićevcu, a onda je sredinom 1879. u Barlovcima osnovana posebna župa.

I nova barlovačka župa bila je veoma velika i prostrana: obuhvaćala je čak 13 sela. Graničila je sa župama: Petrićevac na jugu, Ivanjska na sjeverozapadu, Stratinska na zapadu, dok na sjeveru i istoku u vrijeme osnutka barlovačke župe nije bilo druge župe sve do Bosanske Gradiške i Kulaša kod Prnjavora! Međutim, to nipošto ne znači da su katolici tu tek od toga vremena; naprotiv veoma je bogata povijest Katoličke crkve u ovim krajevima. Ostaci ranokršćanske bazilike koja je otkrivena upravo na području barlovačke župe, na lokalitetu Grič-Pauša, svjedoči o nazočnosti kršćanstva još u rimsko doba. Brojni su tragovi i iz srednjeg vijeka koji su, nažalost, još uvijek nedovoljno istraženi. Ti su krajevi nakon osnutka Zagrebačke biskupije (1093/1094) pripali toj biskupiji, a bili su dio Hrvatskog kraljevstva, a kad su oni pali pod tursku vlast, povjesničari i kartografi ih nazivaju "Turskom Hrvatskom" sve do 19. stoljeća. To se područje proteže na istok negdje do Vrbasa, a na jug do Banje Luke. Prema nekim povjesničarima upravo se u banjolučkom Potkozarju, na području župa Ivanjska i Barlovci, očuvao autohtoni katolički i hrvatski element. Zato sam smatrao korisnim u ovom radu obraditi ne samo sadašnje i nedavno stanje barlovačke župe, nego se vratiti i u daleku prošlost ovih krajeva, te ih prikazati, iako samo usput i ukratko, koliko to postojeći dokumenti i podaci, kao i predviđeni prostor ove publikacije, dopuštaju.

Dio prvi: POVIJEST ŽUPE BARLOVCI

Poglavlje prvo - DALJNJA PROŠLOST OVIH KRAJEVA

Sela barlovačke župe i njihova starost

Zavirimo malo u prošlost ovoga kraja, odnosno sela koja su pri osnutku barlovačke župe ušla u njezin sastav, koliko nam dopuštaju povijesni podaci.

Samo ime sela **Barlovci** razmjerno je mlado. Prvi put ga, koliko mi je poznato, susrećemo u maticama župe Ivanjska, kamo je ovaj kraj u to doba spadao, 8. rujna 1767. godine. Spominje ga i biskup fra Marijan Bogdanović, bosanski apostolski vikar, u svom izvještaju iz 1768. godine, ali ga nema u izvještaju biskupa fra Pave Dragičevića iz 1743. godine! Uspoređujući pak prezimena koja se spominju u oba ta popisa, ustanovit ćemo da se obitelji s prezimenima: Anušić, Bumbar, Lopar, Miljanović, koje kasnije susrećemo samo u Barlovcima, kod Dragičevića vode kao stanovnici sela Bukovica. Iz toga bismo mogli zaključiti da se cijelo područje današnjih sela Bukovica, Barlovci, pa dijelom i Jablan, najprije vodilo kao Bukovica, a kasnije je dobilo svako svoje ime.

Inače, selo **Bukovica** se spominje više od stoljeća i pol prije Barlovaca i to u jednom turskom dokumentu. U *Opširnom popisu Bosanskog sandžaka iz 1604. godine* koji je nedavno objavljen, a što je u stvari detaljan popis poreznih obveznika u Bosanskom sandžaku, navodi se: "*Čifluk Idris-age u selu Bukovica, pripada Lefču, sa zeminom Mustafe i Oruča, sada ga uživa Husejn-čelebi, defterdar timara Bosne. To su jajlak i zemlja koju oni uživaju u spomenutom selu, na osnovu sudskog hudždžeta, pripada Lefču*". Riječ je o obiteljskom posjedu obradivog zemljišta (čifluk) u najmanjoj upravnoj oblasti Lijeve (nahiji Lefče), kojoj je pripadalo i područje o kojem ovdje govorimo. Zemin pak označava veći kompleks obradivog zemljišta, a jajlak pašnjak za ljetnu ispašu stoke. Čini se daje ovdje riječ upravo o našoj Bukovici.

Međutim, isti popis spominje izričito i sela Bukovicu i Brestovo Polje². Priređivač toga popisa misli da je to "*selo sjeverno od Banjaluke*", a to bi se odnosilo na ovu našu Bukovicu. No, s obzirom na Brestovo Polje on upućuje na potok Brestovac kod Bosanske Gradiške, pa bi tu bilo i to selo. U svakom slučaju, barem onaj gornji navod odnosi se na našu Bukovicu, odn. on potvrđuje da se ona prvi put spominje 1604. godine, pa je ove godine (2004) 400. obljetnica prvog spomena toga sela,

¹ *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine*, Sarajevo, 2000, svez. III, str. 538.

² Nav. dj., svez. III, str. 527.

*Devastirana Gospina kapelica na
Vidovića brdu u Bukovici*

što znači da je to selo staro najmanje četiri stoljeća.

U nekom crkvenom dokumentu, koliko je dosad poznato, spominje se Bukovica prvi put u izvještaju skradinskog biskupa i apostolskog upravitelja bosanskog kraljevstva fra Tome Ivkovića od 26. srpnja 1630. godine. No, i prema tome izvještaju, samo selo je puno starije, jer spomenutog dana Ivković šalje izvještaj u Rim o krizmi koju je obavljao od 1626. do 1630. godine po različitim mjestima Bosanske

biskupije, pa spominje kako je u dva navrata krizmao i u selu Bukovici, prvi put 54, a drugi put 70 osoba³, što znači da selo već odavno živi svojim vjerničkim životom, pa je u određenom smislu i središte u koje biskup dolazi krizmati. Sama pak krizma (prvi put) mogla je biti negdje 1627. godine, sudeći po redoslijedu mjesta kojim ih Ivković navodi u svome popisu. Budući da su ovi krajevi pali pod tursku vlast jedno stoljeće ranije (1528), možemo s pravom pretpostaviti da je Bukovica kao katoličko naselje postojalo još u predtursko doba, i da ga je uspjela nadživjeti, zahvaljujući i činjenici, da ona nije bila baš izravno na turskom udaru kao sela neposredno uz put Banja Luka - Bosanska Gradiška.

Naselje **Dragočaj** se, pak, koliko znamo, spominje prvi put 1567. godine⁴. No Dragočaj je skup sela ili zaselaka i svakako je najstarije naselje kasnije barlovačke župe. Obuhvaćao je današnja sela: **Orlovac, Ojdanići, Dikevci, Stranjani, Matoševci i Ramići**. Biskup Dragičević u svom popisu iz 1742. navodi sva navedena sela osim Orlovca i Ramića kao zasebna naselja, s tim da Dikevce navodi kao "Dicoevci"⁵. Istaknimo i to da je u Dragočaju nekoć bilo sjedište župe. Spomenuti, pak, *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine* spominje "selo Dragočanje, Zaseliste i Selo"⁶ koje pripada nahiji Lijeve (Lefče). Na još jednom

3 Krizmao je prvi put "a Bucouiza" 54 osobe, a "un altra volta ibidem" 70. K. DRAGANOVIĆ, "Izješće biskupa T. Ivkovića o krizmi 1626-1630", u: *Croatia Sacra* br. 7 (1934), str. 75.

4 J. MATASOVIĆ, *Fojnička regesta*, str. 111, br. 70.

5 L. ĐAKOVIĆ, *Prilozi za demografsku i onomastičku gradu Bosne i Hercegovine (Na osnovu popisa katoličkog stanovništva 1743. godine)*, Sarajevo 1979, str. 284 sl.

6 *Opširni popis* ..., svez. III, str. 536; v. i str. 538.

mjestu spominje jedan posjed (čitluk) "u selu Dragočajna"⁷. Za sada nemamo dovoljno elemenata da bismo sa sigurnošću mogli tvrditi da je riječ baš o Dragočaju, ali je vjerojatno riječ upravo u njemu, pogotovo imajući na umu da se nekadašnji Dragočaj protezao sve do rijeke Vrbasa kod današnjih Zalužana. Ne znamo pouzdano nijesu li Zaselište i Selo dio Dragočaja, ali ne bismo trebali isključiti tu pretpostavku. Biskup Ivković krizmao je u Dragočaju, koji on bilježi kao "Dragočaja", vjerojatno 1626. godine.

Trn je također veoma staro naselje. U njemu ima nalaza iz rimskog, a i kasnijeg vremena, što znači da je tu života bilo kontinuirano, bez prestanka od antičkih vremena, bez obzira na to kako se samo mjesto nazivalo. Pod imenom Trn navodi ga *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine*, dakle i Trnu se ove godine navršavaju četiri stoljeća postojanja. U Trnu se, navodi taj popis, pet puta godišnje održava sajam ili vašar (badži pazar) i to na "*Đurđevdan, potom na Cvijetni Dan, Petrovdan, Veliku i Malu Gospojinu*"⁸, gdje se naplaćivala pristojba od onih koji prodaju i kupuju, te detaljno nabraja pristojbe za određenu robu.

Sela **Kuljani** (Cugliani) i **Zalužani** spominju se, koliko znamo, prvi put u navedenom popisu biskupa Dragičevića iz 1742. godine. U prvomu ima sedam katoličkih kuća, a u drugomu 14⁹. Nalaze se u sastavu župe Ivanjska.

Valja reći da je spomenuti turski popis veoma dragocjen izvor za istraživanje topografije naših krajeva, jer su se nekadašnja imena izgubila s nekadašnjim katoličkim stanovništvom koje je pobjeglo pred Turcima. Budući da je između konačnog pada ovih krajeva pod tursku vlast (1528) i ovog popisa iz 1604. prošlo 76 godina, to je vjerojatno da su tu navedeni toponimi iz predturskog vremena, tj. da su tako svoja sela ili barem većinu njih zvali njihovi nekadašnji stanovnici, a ta su se imena u međuvremenu izgubila. Pomno istraživanje vjerojatno bi dalo brojne korisne rezultate, no to ovdje ne može biti naš zadatak. Ipak sam smatrao korisnim iznijeti postojeće podatke, iako ih mi danas još ne možemo sve pravilno smjestiti na pripadajuće mjesto, ali dio njih svakako možemo.

Katolički tragovi iz daljnje prošlosti na ovom prostoru

U selu Trnu pak, bila je crkva Sv. Ivana Krstitelja, za koju biskupijski šematizam iz 1892. veli da joj se "i *danās vide ostaci*"¹⁰. Te zidine, piše fra Jozo Lopar, nalazile su se na mjestu "Džamište", a u njegovo je

⁷ Nav. dj., svez. III, str. 542.

⁸ Nav. dj., svez. III, str. 543 i 544.

⁹ L. ĐAKOVIĆ, nav. mj., str. 286.

¹⁰ *Schematismus cleri dioecesis Banialucensis* (Šematizam klera Banjolučke biskupije), 1892, str. 16.

doba to zemljište pripadalo Matiji Tomiću. Sačuvana su dva fermanska iz godina 1672. i 1673, kojima Turci dopuštaju vjernicima prelazak preko Vrbasa na desnu stranu, gdje se nalazila crkva. Na tome mjestu nalazila se u starini i rimska kolonija i vojnička utvrda. Čini se, da je stari Trn

Kapelica Sv. Ive Krstitelja na groblju Bešenica u Trnu

bio na desnoj obali Vrbasa, a da je dio na lijevoj obali zvan Jaruga, koji je mlađi i čak se neko vrijeme vodio kao posebno selo novoosnovane barlovačke župe, kasnije ušao u sastav Trna kao Trn-Jaruga, kako se još ponegdje spominjao, a kasnije se posve istopio u imenu Trn.

U Jablanu je pak, prema predaji, nekoć bila crkva Sv. Martina biskupa. Nisam nigdje naišao na podatak, gdje bi se ona točno nalazila, ali njezin patron govori o njezinoj velikoj starosti pa prema tome i katoličanstva u tim krajevima, jer su najstarije crkve često posvećivane upravo tome svecu. Nije to morala biti župna crkva, nego je mogla biti i podružna.

Valja zabilježiti još jednu predaju koju sam čuo, a nisam nigdje susreo u pisanom obliku. Bila je naime crkva i na mjestu zvanom Crkvišće u gornjem dijelu Barlovaca prema Kozari, na mjestu gdje se put spušta k rječici Bukovici kod Ćorina mosta. Za nju neki svjedoci tvrde da su temelji postojali još tridesetih godina ovoga stoljeća.

Isto tako postojali su ostaci groblja na mjestu koje se zvalo Crkvišće, na brijegu s lijeve strane rječice Bukovice. Potočić koji tuda protječe zove se Popovac, kao i cijeli areal. Na tom je mjestu pedesetih godina 20. st. pravio kuću moj tetak, pok. Ilija Anušić. I moj je pok. otac Ivo

Orlovac radio s njime i svjedoči, da su kopajući temelje naišli na grobove, te da su zbog toga premjestili samo gradilište malo dalje od tog mjesta, iako je teren gdje su bili započeli kopati temelje bio ravniji i pogodniji. Sam naziv očito svjedoči da je tu bila crkva sa župnim posjedom, a naziv potoka mogao bi potvrđivati da je tu možda mogla biti neka župa Zagrebačke biskupije još prije turskog vremena, kad je tu bio "pop", naime svjetovni svećenik, za razliku od redovnika franjevca.

Osnovni podaci o selu Barlovci, po kojemu i župa ima naziv

Današnje selo Barlovci nalazi se na južnim obroncima planine Kozara. Brdovito je i brežuljkasto, a u svom južnom dijelu prelazi gotovo posve u ravnicu. Dugo je desetak km u smjeru sjever-jug, a široko 1-3 km u smjeru istok-zapad. Nalazi se između sela Bukovica na istoku, Cerika na sjeveru, Ramića na zapadu i Kuljana na jugu. Rubom Barlovaca protiče rijeka Bukovica, a postoji i potok Barlovac kojega tvore dva manja potočića od kojih jedan dolazi iz zaseoka Miljanovića kod groblja Bijeda, drugi pak od Mostina, između zaseoka Lopari i Lukende, te se sastaju niže škole u dolini. Najpoznatija vrela bila su: Marinac (Marinkovac) blizu groblja Bijeda, Zmajevac na granici s Cericima, Žednovac u Maloj Kozari, Žunića vrelo kod Gajina, i dr.

Budući da se u međuvremenu stanovništvo Barlovaca gotovo posve izmijenilo, neka za budućnost ostanu zapisani neki toponimi i lokaliteti toga sela:

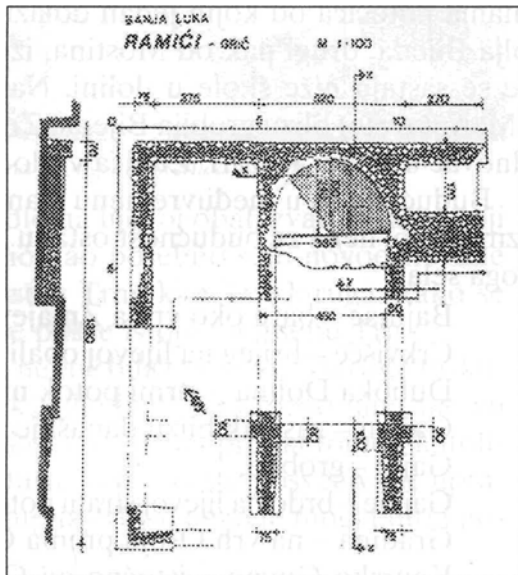
- Bajinac - bare oko vrela Zmajevca na granici s Cericima,
- Crkvišće - brijeg na lijevoj obali rijeke Bukovice prema Cericima,
- Duboka Dolina - strmi potok niz Osoje prema mlinu Šupljaku,
- Gajani - zaselak blizu današnje župne crkve,
- Gajić - groblje,
- Gajine - brdo na lijevoj strani potoka Bukovice prema Maloj Kozari,
- Gradina - na vrh Osoja prema Ćorinom mostu,
- Kaursko Guvno - istočno od Gradine, na vrh zaseoka Lukende (tu je navodno pronađen neki ključ iz rimskoga vremena?),
- Kosa - obronak kod Kaurskog Guvna,
- (Kukin) Šarovac - bare i njive na granici s Cericima,
- Lanišća - lokalitet na Osojama blizu Gradine,
- Lopari (ili: Srednje selo) - zaselak u sjevernom dijelu sela,
- Lukende - zaselak istočno od Lopara prema Osojama,
- Miljani (Miljanovići) - najzapadniji zaselak,
- Osoje - stjenovita padina prema rijeci Bukovici (sjeveroistočna strana),

Popovac - potok kod Crkvišća,
Šuplja stijena - stijena kod mlina Šupljak u Osojama,
Visibaba - strmo stjenovito brdo na lijevoj strani rijeke Bukovice
(okrenuto prema jugozapadu).

Daljnja prošlost barlovačkog kraja

Rimsko doba

Povijest kršćanstva započela je u ovom području veoma rano. O tome govore brojni arheološki nalazi. Svakako je u tom smislu najvažniji nalaz ostataka bazilike i ciglane iz rimskog doba koji su otkriveni na lokaciji Grič-Pauša u Ramićima. Pokusna iskapanja je tu 1984-1985. godine vršio arheolog Boris Graljuk, nakon što je nalazište još 1924. otkrio Vladislav Skarić. Sam je Graljuk ukratko prikazao to nalazište. Otkopavajući pronađeno je *"rimsko naselje i kasnoantička bazilika.(...) Na blagom uzvišenju, iznad lijeve obale rječice Dragočajke, na kompleksu od cca 4000 m² nalaze se brojni ostaci većeg građevinskog kompleksa: kamen, opeka, žbuka, troska, keramika, temelji zidova, novac... Otkrivena je kasnoantička bazilika sa apsidom, popođenom mozaikom od bijelih tesera, ulomci dekorativne žbuke, žljebljenjem ukrašene cigle. Rimsko doba, kasnoantički period"*¹¹. Nalazište je smješteno između rječice Dragočaj, željezničke stanice Ramići i zaseoka Maleševići. Bazilika je dosta velika: 14,20 x 14,05, a ima polukružnu apsidu okrenutu prema istoku. Tu pronađeni rimski novčić s likom rimskog cara Flaviusa Claudiusa Iulianusa, poznatog kao Julijan Apostata (331-363. godine), navodi na utemeljenu pretpostavku da je tu bila bazilika u ranokršćanskom razdoblju 3-5. stoljeća.

Tlocrt kasnoantičke bazilike u Ramićima

Na lokalitetu Crkvene u Dragočaju otkriven je, prema *Arheološkom leksikonu BiH*, uz prahistorijsku gradinu i nalaz rimskog novca, što govori o

¹¹ *Arheološki leksikon BiH*, sv. II, str. 130.

životu na tom području u to doba. Osim toga u Dragočaju ima i lokalitet Gradina na kojoj je otkrivena prahistorijska gradina. Riječ je o groblju Gradina u Stranjanima. Ima još jedan lokalitet Gradina na području današnje barlovačke župe, na vrh Barlovaca, odn. brda Osoje, gdje se put počinje spuštati prema rječici Bukovici odn. Ćorinu mostu, ali se ona ne spominje u spomenutom leksikonu. Navodno su tu arheolozi razgledali teren, ali nisu ništa našli. Koliko mi je poznato, tu ipak nisu vršena nikakva sustavna istraživanja, ali sam naziv Gradina upućuje na moguće nalaze.

U Trnu na lokalitetu "Džamijetina", kako je navodi spomenuti Arheološki leksikon BiH, ili Džamište na desnoj obali Vrbasa otkriveni su ostaci rimskog naselja i nekropola. Možda je upravo tu bila rimska putna stanica Ad Ladios i utvrda (castrum). Odatle je, navodno, i jedan natpis koji se nalazio u zidovima srušene džamije, a koji je kasnije prenesen u Zagreb. Što je s njim kasnije bilo, niti što je na njemu pisalo, nije poznato.

Znakova života i kršćanstva u rimsko doba na području ove župe bilo je i na drugim mjestima. Kad je pred kraj turske uprave (prema povjesničaru Hamdiji Kreševljakoviću bilo je to 1867. godine) popravljan put Banja Luka-Bosanska Gradiška, onda je jednim dijelom izmijenjena njegova trasa, i to upravo na dionici koja je sjekla područje kasnije barlovačke župe: od željezničke stanice Dragočaj koja je tek 30-ih godina 20 stoljeća nazvana Zalužani, do ušća rječice Bukovice u Vrbas. Tu je nova trasa pomaknuta malo desno, bliže Vrbasu, kroz selo Trn. Stara je pak trasa toga puta predstavljala granicu između sela Bukovice, Jablana, Glamočana s lijeve i Trna s desne strane. Vladislav Skarić pronašao je kraj starog drumu, ali na trnskoj strani, *"temelje jedne solidno građene rimske zgrade, a nešto dalje odatle, blizu novog drumu, koji je ovdje išao starom trasom ostatke druge rimske zgrade"*. Te su zgrade bile pokraj rimske ceste od Salone prema Servitiumu (od Solina prema Bosanskoj Gradiški).

Prema *Arheološkom leksikonu Bosne i Hercegovine*, na lokalitetu Stupčevica u Bukovici je *"na blagom uzvišenju nađeno želježno i brončano koplje, te ulomci crne keramike rimskog porijekla"*¹². Prema opisu i smještaju toga nalazišta na odgovarajućoj karti, moglo bi to nalazište biti negdje na Vidovića brdu (Mugavci).

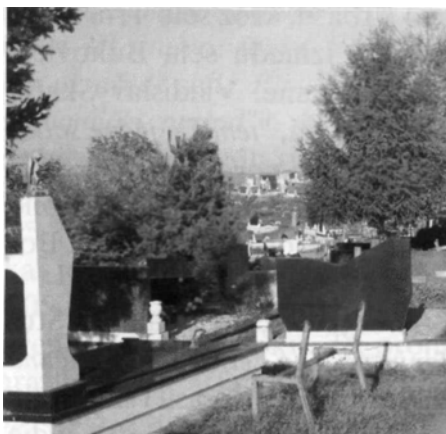
Postoji i usmena predaja, o kojoj mi je govorio domaći sin, svećenik mons. Vlado Lukenda, o rimskom putu koji je iz Dalmacije išao preko

¹² Nav. dj., sv. II, str. 54.

Barlovaca u Panoniju. On je vodio nekako od Šargovca, preko Dragočaja, Ramića, na gornji dio Barlovaca, pa preko rječice Bukovice kod Čorina mosta, zatim Malom Kozarom na Turjak, te se spuštao u Servitium (danas Bosanska Gradiška). Za tu trasu govore i gradine, tj. utvrde koje se tu nalaze: jedna na granici Motika i Dragočaja, druga na vrh Barlovaca na Osojima, a treća u Turjaku. Nažalost, nikad tu nisu vršena ozbiljnija arheološka istraživanja, a vjerujem da bi ona dala vrlo vrijednih rezultata i novih spoznaja o prošlosti ovih krajeva.

Toj tvrdnji u prilog ide i činjenica da je u srednjem vijeku jedan trgovački i poštanski put, kako ga ucrtava povjesničar Marko Vego na svojoj Povijesnoj karti Bosne i Hercegovine, vodio ovim područjem: od Vrbaškog grada (Banje Luke) preko Ivanjske i Turjaka, koji je u Podgradcima (Sveti Grgur) izlazio na put od Dubice prema Gradiški, pa je veoma vjerojatno da je tu negdje mogao postojati put i u antičko doba.

Zanimljivu predaju bilježi fra Juro Šalić, koji je objavio nekoliko knjiga o ovom području, *"da je ispod Crkvena, u dolini sa zalužanske (tj. istočne - op. A. O.) strane, urano dobakršćanstva biosamostan časnih sestara"*¹³. Navodi da su se tu, gdje je sada gradsko smetlište, doskora vidjeli ostaci neke građevine. Budući da i on sam kaže da to nije povijesno dokazano, i ja to ovdje bilježim samo kao predaju i mogući putokaz budućim istraživačima, a usput spominjem predaju koju je zabilježio banjolučki svećenik-povjesničar dr Nikola Bilogrivić, da je u Šargovcu, doduše puno kasnije, u zaseoku Petrovići bio samostan časnih sestara, možda klarisa.

Crkvene —jedno od starijih groblja barlovačke župe

Budući da je rimskih tragova pronađeno i u širem okružju područja kojim se ovdje bavimo: dva rimska naselja (i utvrde) na području današnjega

¹³ J. ŠALIĆ, *Hod u vjeri, Banja Luka i okolica*, Banja Luka, 1991, str. 17.

grada Banja Luka (možda i bazilika u Kastelu?), rimska utvrda u Baki-ncima, rimski sarkofag pronađen u Šargovcu (koji se danas čuva u banjolučkom Kastelu), najnovija iskopavanja rimske zgrade (toplica?) u Laktašima, itd.; sve to govori da je tu, u tom pitomom kraju, života bilo još u rimsko antičko doba, a vjerojatno još i ranije. Ostaci pak crkava (bazilika) svjedoče o ranom dolasku kršćanstva u ove krajeve, možda još u vrijeme progona prvih kršćana u prva tri stoljeća kršćanske ere. Propast Rimskog carstva, provale Avara i slavenskih naroda u ove krajeve bile su slijedeće etape povijesti ovih krajeva. Doseljnjem Hrvata u ove krajeve i njihovim pokrštenjem nastavljena je nazočnost kršćanstva koja traje do danas.

Srednji vijek

Ovi su krajevi u srednjem vijeku politički pripadali Hrvatskom kraljevstvu, a crkveno Zagrebačkoj biskupiji (osnovanoj 1094. godine). Bio je to tada čisti katolički kraj. Velika Zagrebačka biskupija bila je podijeljena na arhiđakonate. Područje današnje barlovačke župe i svi krajevi sjevernije od nje pripadali su Dubičkom arhiđakonatu, a Vrbaskom crkvenom okrugu (distriktu), kojemu je sjedište bilo u gradu Vrbas odn. Vrbaskom Gradu. Gdje je točno bio taj grad Vrbas, do danas se ne može sa sigurnošću reći; možda na području današnje Banje Luke. Nažalost, cijelo ovo područje je arheološki veoma slabo ispitano, iako tu ima više crkvena, gradina i sličnih lokaliteta. Ipak, i ono što do sada znamo, svjedoči o nazočnosti kršćanstva u ovim krajevima i u tom vremenu.

Na najistočnijem rubu kasnije barlovačke župe, u Šušnjarima, na lokalitetu Zidine otkrivena je srednjovjekovna crkva i groblje. Arheolog Nada Miletić bilježi o njemu: *"Na uzvišici obrasloj šikarom vidljivi su ostaci zidova, vjerovatno crkve, dimenzija 15x8 m. Materijal zidova je razvučen za gradnju okolnih kuća, kao i nadgrobne ploče od kojih je sačuvana samo jedna"*¹⁴. Nalaz je iz kasnog srednjeg vijeka. Prema jednoj informaciji koju sam dobio, odatle bi bila ona sačuvana ploča s glagoljaškim natpisom koja se u znanstvenoj literaturi vodi kao da je pronađena u Slatini kod Banje Luke.

Ako imamo na umu da je u razmjernoj blizini našeg područja otkriven još jedan glagoljski natpis u Gornjim Kijevcima kod Bosanske Gradiske, onda smijemo zaključiti da su tu katolici Hrvati bili jako zastupljeni, jer je glagoljica eminentno hrvatsko pismo. Povjesničar Stjepan

¹⁴ *Arheološki leksikon BiH*, svez. II, str. 53.

Pavičić, govoreći o islamizaciji i naseljavanju pravoslavnih u ove krajeve nakon pada Jajačke banovine (1527), tvrdi da su se starosjedioci katolici u banjalučkom kraju najbolje sačuvali baš u ovom našem području: "*Katolici starinci održali su se uglavnom u ratarskom stanovništvu na boljim nižim zemljama u Banjalučkom polju i uz potoke Ivanjsku, Bukovicu i Crkvinu. U Banjoj Luci oni su bili i obrtnici i mali trgovci, a oko Stratinske i Gornjenice rudari i Ijevarski i kovački majstori*"¹⁵. Ako su se sačuvali, to može samo značiti, da su morali imati i svoju crkvenu organizaciju sa župama i crkvama, za koje danas, nažalost, ništa pouzdano ne znamo.

Imamo, doduše, sačuvana dva popisa župa i crkava, odnosno svećenika Zagrebačke biskupije iz ovih krajeva, i to popis arhiđakona Ivana iz godine 1334. i drugi nepoznatog svećenika iz 1501. Ni u jednom od njih ne navodi se neka župa za koju bismo sa sigurnošću mogli tvrditi da je bila na području kasnije barlovačke župe. Valja napomenuti da dobar dio navedenih crkava i župa ni do danas nije sa sigurnošću ubiciran. Više puta izmjenjivano stanovništvo ovih krajeva nije sačuvalo starih predaja i imena mjesta, što samo otežava istraživanja. Povjesničari i arheolozi morat će najprije točno utvrditi smještaj grada Vrbasa, a onda će vjerojatno lakše moći pristupiti ubikaciji pojedinih crkava i župa. Možda bi pri istraživanjima na našem području valjalo imati na umu crkvu sv. Ive Krstitelja u Trnu i predaju o crkvi sv. Martina u Jablanu. Nedavno je objavljen *Opširni popis Bosanskog sandžaka iz 1604. godine*. Taj i drugi još neobjavljeni izvori mogli bi biti od pomoći povjesničarima u istraživanjima, koja tek trebaju uslijediti.

Tursko razdoblje

Sigurno je i ovim krajevima pad pod tursku vlast značio velik udarac i posve je izmijenio njihovu vjersku i etničku sliku. Ovo je područje palo definitivno pod tursku vlast tek nakon pada Jajačke banovine i utvrda u Banjoj Luci, Jajcu i cijelom nizu drugih utvrda između ta dva grada 1528. godine, ali i sjevernije od njih, kao npr. grada Livača u Lijevču polju. Dolaskom Turaka došli su i crni dani za ovdašnje katoličke vjernike. Ipak, bili su postojani u svojoj vjeri, čak i uz cijenu vlastitog života. Sigurno je, da je dio starog hrvatskog katoličkog pučanstva u ovim krajevima uspio nadživjeti cijelo tursko razdoblje i opstati sve do najnovijeg vremena, tj. sredine 90.-ih godina 20 stoljeća. Najstariji tragovi katoličanstva na području ove župe su: groblje Crkvene gdje je

¹⁵ Hrvatska enciklopedija, Zagreb, 1941, svez. II, str. 209.

još 1860.-tih godina 19. stoljeća bila drvena crkva Sv. Vida. Šematizam Banjolučke biskupije iz 1892. godine tvrdi da je u starini crkva Sv. Vida bila blizu sela Orlovac¹⁶.

Život vjernika katolika i njihovih župnika franjevac bio je pod Turcima veoma težak. Bili su praktički obespravljena raja bez svojih prava i zaštite. Još početkom 19. st. znalo se dogoditi da su Turci nekoga ubili iz čiste objesti. Kao ilustraciju, evo dva takva slučaja iz matica umrlih župe Ivanjska, kamo su Barlovci u to doba spadali (prevodim s latinskog). Prvi glasi:

*"Dana 26. rujna 1809. Bartol sin Abrama Miljanić (Miglianich) iz Barlovaca, od god. skoro 35, čuvajuć svinje, ubijen je mačem od turskih razbojnika. Tijelo mu je pokopano u groblju zvanom Bida (Bijeda). Ubijen je u gori Kozari."*¹⁷

*Kapelica Sv. Marka na groblju
Bijeda u Barlovcima*

A drugi: *"Dolina - Oko dana 29. siječnja 1810. umro je Nikola, sin Josipa Kovačevića iz Bukovice i Marije Delić iz Trna zbog zločina za koji su ga optužili govoreći ('da je nosio barjak protiv Turaka') i kažu da taj zločin nikad nije počinio;*

*bez obzira na to vezir ga je dao objesiti (drugo ne znam). Imao je oko 23 godine. Pokopan je u Banjoj Luci. I nije imao nikakve pomoći, itd."*¹⁸

Župa Dragočaj, prethodnica barlovačke

Turskim provalama i pustošenjima, kao i dugotrajnom vladavinom bitno se mijenjala situacija katolika. U 17. stoljeću cijelo ovo područje obuhvaća župa Dragočaj koja je uspjela opstati i onda kad su mnoge druge nestale. Ta je župa 1675. godine, prema izvještaju biskupa Maravića, imala 1.800 katolika, te vlastitu crkvu i župni stan¹⁹. Valja imati na umu da ime Dragočaj nije ime samo jednog sela, nego obuhvaća cijelo područje s obje strane potoka Dragočaj. Povjesničar Bilogrivić napisao: *"Kao što Ivanjska nije selo, nego skup sela, tako se danas Dragočajem zove*

¹⁶ *Schematismus cleri dioecesis Banialucensis* 1892, str. 16.

¹⁷ Maticе krštenih župe Ivanjska (pisane na latinskom jeziku) za godinu 1809.

¹⁸ Nav. mj., godina 1810. - Dolina je mjesto kod Save, nizvodno od Bosanske Gradiške, koje je u to doba pripadalo ivaštanskoj župi. "Nije imao nikakve pomoći", vjerojatno: nije primio sv. sakramente umirućih.

¹⁹ *Schematismus ... provinciae Bosnae Argentinae*, (Šematizam franjevačke provincije Bosne Srebrene), 1895, str. 99.

*kraj na rječici toga imena*²⁰. Budući da su blizu bile i župe Motike i Banja Luka, znak je to snažne prisutnosti katolika i u tom teškom vremenu.

Groblje Gradina u Stranjanima s kapelicom

Gdje je bilo sjedište župe Dragočaj? Čini se da je ono bilo ili na Lovaca Glavici u selu Orlovac ili na Crkvenama. Sigurno je veoma stara crkvice Sv. Vida na Crkvenama, gdje se i danas nalazi prastaro katoličko groblje, a kad je ona srušena, sačuvao se u predaji patron župe, pa je i današnja župna crkva posvećena tome svecu. Godine 1867. napravljena je na Crkvenama drvena crkva, koja je kasnije popravljana, a još je 1895. prema šematizmu služila svojoj svrsi, jer Barlovci još nisu imali solidnije građene župne crkve. Bilogrivić tvrdi da je na temeljima crkve Sv. Vida na Crkvenama dijelio sv. krizmu biskup fra Marijan Bogdanović 1768. On je ujedno zabilježio i to što danas znamo o crkvi Sv. Vida. Zanimljivu predaju bilježi Ljetopis franjevačkog samostana na Petrićevcu: *"Po dnu spomenutoga groblja 'Crkvene', na zapadnoj strani humka Crkvene, nalaze se katakombe, čiji je ulaz pokriven velikom pločom obraslom mašinom. Po svojoj prilici te su katakombe služile za sakrivanje prigodom sv. mise od progona turskih"*²¹. Nisam nigdje drugdje naišao na taj podatak, niti na njegovu potvrdu, ali ovo bilježim kao zanimljivost. No, valja imati na umu da tu, koliko znam, nisu vršena arheološka istraživanja, koja bi vjerojatno došla do zanimljivih rezultata.

Fra Jozo Lopar, rodom iz Barlovca, koji je bio i župnik barlovačke župe, zabilježio je u *Knjigu spomenicu* odn. ljetopis barlovačke župe, da se u selu Orlovac, na lokalitetu Lovrića Glavica još i tada (1928. godine) vide

²⁰ Bilješka u Bilogrivićevoj ostavštini u Biskupijskom arhivu u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: BABL).

²¹ Ljetopis franjevačkog samostana Petrićevac, u samostanskom arhivu.

zidine stare crkve. On bilježi i neku predaju, da je tu za vrijeme službe Božje sav puk od Turaka sasječen. Čini se da upravo tu crkvu, posvećenu također sv. Vidu mučeniku, spominje franjevački šematizam iz 1895, za koju, kao i za one sv. Ive u Trnu i sv. Martina u Jablanu veli da se "ruševine (...) i danas vide"²².

Ovaj je kraj privukao i pok. svećenika-povjesničara Nikolu Bilogrivića, pa je pošao razgledati ta nalazišta. U njegovoj ostavštini našao sam zabilježeno: *"Stari Dragočaj bio je između sela Šargovca i (grobља) Crkvena. U onoj prodolici niže tih Crkvena i danas (pisano je poslije 1937. godine, jer se fra Vid spominje kao pokojni, a on je umro te godine! - op. A. O.) se izorava opeka. Blagopokojni Dr.fra Vid Miljanović rodом je iz toga kraja i on je pamtio ruševine 'kao da su sad kuće srušene'. Odatle su seljaci nosili opeke sebi za gradnju. Po naputku fra Vidovu pošli smo tamo i vidjeli, da se i sada, napose po zemlji Ojdanića, zemlja u oranici mjestimice od opeke crveni. Još se izoralo cigle na drugoj strani željezničke pruge kod škole, a i kod stanice Ramići. No u ovom prekrasnom kraju kao da je to od rimske naseobine, kao i one ploče, što ih vidjesmo na zapad Crkvenama na onoj obrasloj glavici na Lovrića zemlji"*²³.

Šteta što Bilogrivić nije zabilježio o kakvim je pločama riječ, niti da li je na njima bilo kakvih natpisa, ali možemo pretpostaviti da je riječ o nadgrobnim pločama, što bi nas onda navodilo na pomisao da je tu moglo biti groblje i crkva, možda još iz rimskog doba, a da je kasnije tu obnovljena crkva. Sve nas navodi na zaključak, da je u tom pitomom kraju bilo života još od rimskog vremena, a možda i prije.

Sjedište župe seli iz Dragočaja u Ivanjsku

Kada je za katolike dragočajske župe turski zulum postao pretežak, povlačili su se u šume i brda pod Kozaru. Tako je i sjedište dragočajske župe jednostavno preneseno u zabačeniju Ivanjsku. Tu 1726. susrećemo prvog ivaštanskog župnika fra Ivu Kmetovića. Svakako su se najveće promjene u vjerskom sastavu stanovništva dogodile pod kraj 17. i početkom 18. stoljeća. Tada su se dogodili veliki ratovi između Turaka i Austrijanaca, tzv. Bečki rat (1683-1699), zatim tragična bitka dviju vojska pod Banjom Lukom 1737. kada je austrijska vojska pretrpjela težak poraz, a katolici strašna stradanja, izgon i iseljavanje. Najveći dio vjernika je skupa sa svojim svećenicima franjevcima pobjegla u slobodne krajeve Hrvatske i Ugarske, a u ovim je krajevima ostalo malo katolika starosjedilaca.

²² "rudera ...hodie etiam visuntur", *Schematismus ... Bosnae Argentinae*, 1895, str. 99.

²³ Bilješke u Bilogrivićevoj ostavštini, BABL.

Valja imati na umu da granica Turskog carstva nije stalno bila rijeka Sava. Početkom 18. stoljeća, između 1718. i 1739. godine, ona je bila pomaknuta desetak kilometara na jug od Save. Tako su katolici pred Turcima bježali prema sjeveru u slobodne krajeve, najprije u Lijevče polje, kako bilježi Bilogrivić, pa onda preko Save. Kako se ovdje ne sjetiti novije povijesti i izгона katolika iz ovih krajeva, od kojih se dobar dio njih zadržao preko Save nedaleko od rodnog kraja, u području Okučana. Još je nešto što ta dva kraja povezuje: u narodu se sačuvala predača da je stara dragočajska župa i crkva na Crkvenama imala za zaštitnika sv. Vida, pa je toga zaštitnika uzela i nova barlovačka crkva nakon osnutka župe, ali i prognani vjernici u Okučanima, gdje je upravo posvećena veličanstvena crkva Sv. Vida mučenika, na mjestu manje u čast istom svecu, koju su velikosrpski agresori porušili. Čini se da se povijest ipak ponavlja! Sava postaje definitivno granicom dvaju carstava 1739. Beogradskim mirom.

Pogled na župnu crkvu s Crkvena

U Ljetopisu franjevačkog samostana Petrićevac našao sam na posebnom listu podatke o području današnje barlovačke župe, čiji je autor fra Alojzije Mišić, kao i samog ljetopisa. On bilježi da je do unatrag 80-100 godina, dakle sredinom 19. st. postojala *"nedaleko čardaka begova Kapetanovim u Barlovcima"*²⁴ jedna franjevačka kuća s nekoliko soba s namještajem. Tu bi odsjedali i konačili franjevci iz Ivanjske kada bi po svećeničkom poslu došli u ovaj dio župe. Tu bi također slavili svete

²⁴ Nav. mj.

mise i odatle obilazili vjernike po Barlovcima, Bukovici, Dragočaju, sve do preko Vrbasa u Trnu. Ako je taj čardak onaj što je kasnije iznajmljen za prvog barlovačkog župnika fra Jaku Blaževića 1879, onda je i ta franjevačka kuća morala biti negdje blizu groblja Bijeda u Barlovcima.

Osim toga spominje se još jedna kuća u Bukovici sa svojim inventarom za vrijeme župnika u Ivanjskoj fra Lovre Tucića iz Šimića. Bilo je to početkom 19. stoljeća, jer je Tucić bio župnikom u Ivanjskoj 1818-1822. Kad je kuća dotrajala, napuštena je i nije više popravljana. U njoj je odmarao i biskup fra Marko Dobretić, kada je 1776. dolazio krizmati u ivaštansku župu. Ne znamo točno gdje je to bilo, ali nije isključeno da je to bilo na Vidovića brdu, gdje je kasnije izgrađena kapelica. Moj mi je pokojni otac pripovijedao da je na tom mjestu bio veliki zavjetni križ i "oltarić". Sličan je "oltarić" bio i u Miljanovu Gaju u Barlovcima (u zaseoku Miljanovići). Čini se da je riječ o dva mjesta gdje je odsjedao svećenik, a vjerojatno povremeno i služio misu pa odatle i naziv "oltarić".

Pohodi biskupa ovim krajevima za turskoga vremena

Prvi poznati biskup koji je pohodio ove krajeve i dijelio krizmu u njima je fra **Tomo Ivković**, koji je obilazeći svoju biskupiju pohodio i dva mjesta današnje barlovačke župe i u njima krizmao. U dva navrata pohodio je Bukovicu i Dragočaj (Dragočaja). Bilo je to između 1626. i 1630. godine. Ivanjsku tom prigodom ne spominje.

Biskup fra **Nikola Ogranić-Olovčić** pohodio je ove krajeve nepuno pola stoljeća kasnije. Na području današnje barlovačke župe krizmao je u Dragočaju 24. svibnja 1672.

U proljeće 1737. godine pohodio je ivaštansku župu biskup fra **Mato Delivić**. Veli da je župnik fra Ivan Kmetović tu već 11 godina, dakle od 1726. kad je sjedište župe moglo biti preneseno iz Dragočaja u Ivanjsku. Kako su bila opasna vremena, a biskup ozbiljno obolio, krizmao je samo na dva mjesta u cijeloj toj župi, ali kroz više dana: u Ojdanićima i u Ivanjskoj, gdje je župnik imao jednu u šumi skrivenu kućicu i kapelicu. Najprije je u Ojdanićima ("in Villa Hoidanich") krizmano "pred jednom kućom" tri dana i to u dva navrata: ujutro i predvečer, što znači da se svijet nije smio po danu javno okupljati. Zabilježio je da su tu krizmani vjernici iz toga sela, zatim oni iz Dragočaja, Zalužana, Tumahale, Stranjana i Prnjavora. Za one iz sela Bukovica (izgleda skupa s Barlovcima, iako Barlovce ne spominje), pa čak i iz Trna veli da ih je krizmao u Ivanjskoj. Zabilježio je da Bukovica ima 18 kuća s 270 vjernika, od

kojih je krizmao čak njih 218. Prosjek od 15 članova po kući govori da se tada živjelo u velikim obiteljskim zadrugama, što je u ovim krajevima sačuvano čak do 20. stoljeća.

Nakon pet godina ove je krajeve pohodio biskup fra Pavao Dragičević, koji je u Rim poslao detaljan izvještaj koji nam danas daje brojne zanimljive podatke. Njegovi su podatci najpouzdaniji, jer je on svojedobno bio župnik u Ivanjskoj, pa je imao prilike dobro upoznati ove krajeve. U toj ga službi nalazimo npr. 1730. godine. U ivaštanskoj župi boravio je punih 25 dana, od Nove godine do 25. siječnja 1742. Krizmu je dijelio u više mjesta te prostrane župe, tj. išao je on vjernicima, a nisu oni dolazili k njemu. Ovdje navodim ona sela koja su kasnije ušla u sastav barlovačke župe:

14. siječnja - u selu Ojdanići krizmao je pod vedrim nebom (usred zime!) 146 krizmanika;

15. siječnja - u istom selu njih 35;

16. siječnja - u selu Bukovica u kući Petra Bumbara 32²⁵;

17. siječnja - u istom selu Bukovica kod kuće Šimuna Miljanića 46;

25. siječnja - na Crkvenama 11 krizmanika.

Osim navedenih sela spominje u donjem dijelu ivaštanske župe još i sela: Dikoevci, Stranjani, Matoševci, Čivčije, Motike, Trn, Kuljani, Zalužani i Šargovac.

Ako malo preciznije pogledamo te podatke, dolazimo do zanimljivih zaključaka. U ovih pet dana krizmao je u donjem dijelu ivaštanske župe, kako se zvao ovaj kraj nekadašnje dragočajske župe, ukupno 270 krizmanika, dok je onih u gornjem dijelu, današnja ivaštanska sela i Šimići, njih 186. To znači da je većina vjernika ipak živjela u ovom donjem dijelu župe. Također upada u oči da je daleko najveći broj krizmanika krizman u Ojdanićima, kamo su svakako došli i oni iz obližnjih zaselaka: u dva dana tu je krizman čak 181 vjernik tadašnje ivaštanske župe. Međutim, valja imati na umu da su u to doba dragočajskom dijelu ivaštanske župe pripadale i Motike s Čivčijama i Šargovcem. U kratkom uvodnom opisu piše Dragičević:

"A u Dragočaju, koji je, kako rekosmo, donji dio župe (Ivanjska) također su označena mjesta na kojima se pokopavaju tjelesa vjernika: jedno u Motikama, gdje na blagdan sv. Marka Evanđelista, kad se obavlja blagoslovpolja i usjeva i slavi se misa narodu (kad nema neke zapreke, kako se, osobito u vrijeme rata, događa uvijek), i drugo na brijegu zvanom Crkvine (Zarquine),

²⁵ Sudeći po prezimenu, riječ je o današnjim Barlovcima, ali se u to vrijeme Barlovci još ne spominju, nego se Bumbari navode kao stanovnici Bukovice; ista napomena vrijedi i za slijedeći dan, jer koliko znam Miljan(ov)ića nikad nije bilo u Bukovici; to samo potvrđuje da su u to doba Bukovica i Barlovci bili obuhvaćeni zajedničkim pojmom - Bukovica. Barlovci se spominju tek kasnije.

*gdje se redovito Nedjeljama i svetkovinama preko godine skupljaju vjernici da pobožno slušaju sv. Misu, a osobito se 15. mjes. lipnja iz svih okolnih župa skuplja puk, iz pobožnosti prema sv. Vidu mučeniku, čija je crkva, prema narodnoj predaji, ondje nekoć postojala i blagdan se pobožnim zavjetom vjernika slavi kao da je zapovjedni*²⁶.

Dragocjen izvor podataka su i popisi koje je Dragičević napravio u svom izvještaju: dao je popisati imena svih krizmanika, njihovu dob te imena kumova, a koji, koliko znam, nisu još sustavno obrađeni. Objavio ih je Luka Đaković. Dob krizmanika je već od četvrte godine života

Kapelica na groblje Suvaje u Bukovici/Jablanu

naviše, a najviše je krizmanika u dobi u kojoj se danas još ne prima ni prva sv. Pričest, tj. od 4 do 8 godina života.

Nakon Dragičevića, ove je krajeve pohodio i njegov nasljednik biskup fra **Marijan Bogdanović**. Bilo je to 1768. godine. I on je poslao opširan izvještaj u Rim o pojedinim župama, gdje je, kao i Dragičević, popisao sve obitelji po pojedinim selima. Na području donje Ivanjske, kasnije barlovačke župe, navodi on čak 14 sela: Lagumčije (prema prezimenima očito je da se radi o Bukovici, a zašto je zove "Lagumčije" ostaje nam zagonetno), Barlovci, Kuljani, Trn, Zalužani, Vuinovići, Novakovići, Šargovac, Petrovići (kasnije dio Šargovca), Motike, Brez Solice (to su današnje Čivčije), Matoševci, Ojdanići i Orlovac.

Bogdanović je potkraj svoga života u Ivanjsku kao vizitatora poslao fra **Pavla iz Duvna**. On je pohodio župu Ivanjska 9. siječnja 1772, dva

²⁶ Izvještaj ap. vikara fra Pavla Dragičevića, objavio je Luka Đaković u knjizi *Prilozi za demografsku i onomastičku građu BiH*, Sarajevo, 1979, str. 440.

dana nakon što je Bogdanović umro, kao "delegirani vizitator Ordinarija", kako se potpisao u župnim maticama. Bit će da je on pohodio i neke druge župe, te da do njega nije ni došla vijest o biskupovoj smrti, inače bi svakako prekinuo svoju misiju, jer ona prestaje smrću ordinarija. Dakako da tom prilikom nije dijelio svete krizme, nego samo vizitirao župu.

Četiri godine kasnije boravi tu i biskup fra **Marko Dobretić**. U maticama je taj njegov pohod ubilježen kao drugi kanonski pohod, što znači da je župu već jednom pohodio, vjerojatno 1773, jer je te godine pohodio i banjolučku župu. Na području kasnije barlovačke župe krizmao je na Crkvenama na blagdan sv. Roka, 16. kolovoza 1776. Došao je iz Ivanjske, gdje je krizmao na Veliku Gospu. Nakon toga je *"kad se dan već naginjao kraju otišao u drugo selo iste župe, zvano Bukovica, udaljeno jedan sat hoda, u kojemu ima još jedna župna kuća"*¹²⁷. Prva je kuća ona u Ivanjskoj, jer je riječ o istoj župi. Ne veli da je krizmao i u Bukovici, pa se čini da je u tu kućicu otišao samo na odmor i konak. Sutradan 17. kolovoza je krizmao u Topoli kod Dikevaca. Odatle je otišao u selo Nabr-

Zavjetni križ protiv nevremena u Miljanovića gaju u Barlovcima

đani (Nabargjani) i ručao kod nekog Jure Valentića. Bit će da je Topola neki zaselak na granici današnjih župa Barlovci i Ivanjska. Još je u jednom navratu krizmao na Crkvenama prije nego je napustio tu župu 25. kolovoza. Zabilježeno je da je na tom pohodu u cijeloj ivaštanskoj župi krizmao ukupno 525 vjernika, a u župi je boravio više dana.

¹¹ J. JELENIĆ, *Spomenici kulturnoga rada franjevacu Bosne Srebreničke*, Mostar, 1927, str. 212.

Dobrečić je pohodio ivaštansku župu i 1779. na svom trećem kano-nskom pohodu, te je na Porcijunkulu na Crkvenama krizmao 169 kri-zmanika, nakon što je dan prije krizmao u Ivanjskoj 121. Dva dana kasnije potpisuje se on u župnim maticama, što znači da ih je toga dana pregledao. Doživio je i velike nepravilike od Turaka, pa se jedva iskupio novcem i darovima.

Četvrti put je Dobrečić pohodio ivaštansku župu 10. srpnja 1782, ka-da je pregledao župne matice. Nemamo, nažalost, podataka o krizmi te godine, niti da li je pohodio neko selo kasnije barlovačke župe. On je, dakle, svake treće godine pohađao župe, što je u ono vrijeme moralo biti veoma teško.

Dobrečićev nasljednik fra **Augustin Okić** (ponekad ga zovu Bo-toš-Okić) pohodio je ivaštansku župu samo jednom i to 19. kolovoza 1785. I taj podatak uzimamo iz župnih matica, koje je toga dana pre-gledao, a nemamo drugih podataka o tom njegovu pohodu.

Zatim je uslijedilo dugo razdoblje od punih 13 godina u kojima bis-kup nije dolazio u ovu župu. Učinio je to 20. srpnja 1798. fra Grgo Ilijić iz Vareša, naslovni biskup i "apostolski koadjutor u Otomanskoj Bos-ni", kako se potpisao u župnim maticama.

Revni biskup fra **Augustin Miletić** pohodio je ivaštansku župu čak se-dam puta. Prva tri pohoda učinio je kao koadjutor apostolskog vikara i to: 18. rujna 1805, 10. rujna 1808, i 18. rujna 1811, a slijedeća četiri kao apostolski vikar i to: 22. rujna 1818, 23. kolovoza 1822, 20. srpnja 1825. i u kolovozu 1829. Za sve pohode saznajemo iz župnih matica, a za ovaj posljednji nema biskupova potpisa u maticama, niti datuma kada ih je pregledao, ali od 8. kolovoza 1829. u maticama se krštenja opet nume-riraju od ničice, a to je znak da je pohod morao biti, budući da se onda tako prakticiralo: krštenja, vjenčanja i sprovodi numerirali su se redom od jednog do drugog biskupova pohoda, a nisu svake godine počinjala iznova, kako je danas običaj.

Miletićev nasljednik fra **Rafael Barišić**, pohodio je ovu župu dvaput: 13. lipnja 1836. i 12. kolovoza 1840. Imamo podatak da je pri prvom po-hodu krizmao na dva mjesta: 12. lipnja krizmao je u Ivanjskoj 428 kriz-manika, a 15. lipnja, na blagdan sv. Vida, zaštitnika, čija crkva je tu ne-koć stajala, na groblju Crkvene 244 krizmanika, svakako iz onih sela koja su kasnije pripala barlovačkoj župi. To je, koliko znamo, posljed-nji biskup iz toga tj. turskog razdoblja, koji je krizmao i na nekom mjes-tu kasnije barlovačke župe. No, i on sam je pri drugom pohodu Ivanj-skoj krizmao u dva navrata, ali oba puta kod župne kuće u Ivanjskoj: 339 krizmanika 2. kolovoza 1840, a 10. kolovoza njih 108 iz cijele župe.

Zatim opet nema kanonskih pohoda ni krizmi u župi 11 godina. I fra **Andrija Karačić**, apostolski provikar Bosanskog apostolskog vikarijata pohodio je tu župu dvaput: u kolovožu 1851. i u srpnju 1853. U prvom navratu je krizmao tri dana: 10. kolovoza 1851. kod župnog stana u Ivanjskoj 367 krizmanika, a tjedan dana kasnije na istom mjestu njih 59, dok je u međuvremenu na blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza, krizmao na groblju Valentići čak 612 krizmanika. Tu je svakako bilo puno krizmanika iz donjih krajeva župe, tj. kasnijeg barlovačkog područja.

Godine 1853. krizmao je u Ivanjskoj u dvije nedjelje: 24. srpnja 69 krizmanika, a 31. srpnja, valjda na istom mjestu, njih 67. Broj krizmanika je znatno manji jer je prethodna krizma bila samo dvije godine ranije, kada je krizmao ukupno čak 1.048 krizmanika.

Sljedeći vizitator bio je apostolski vikar fra **Marijan Šunjić** u kolovožu 1857. I on je krizmao krizmanike iz cijele župe u njezinu sjedištu u Ivanjskoj u dvije susjedne nedjelje: 2. kolovoza, kada je bilo 427 krizmanika, i tjedan dana kasnije, kada ih je krizmao još 34.

Nakon sedam godina dolazi u pohod apostolski vikar dubrovački franjevac fra **Sebastijan Franković** 1864. koji se, obavljajući svoj pastirski pohod, razbolio i umro u Ivanjskoj, te je tu i pokopan. Danas mu kosti počivaju u župnoj crkvi u Ivanjskoj. Početkom listopada te godine stigao je u Ivanjsku, te je tu dijelio sv. krizmu 9. listopada i krizmao 471 krizmanika. Pregledao je župne matice i potpisao ih tri dana kasnije, 12. listopada, a onda ga je shrvala bolest, te je umro 31. listopada te godine.

Posljednji vikar Bosanskog apostolskog vikarijata fra **Paškal Vuičić**, pohodio je ivaštansku župu, dok je u njezinu sastavu bila i današnja barlovačka, dvaput osobno, a još jedanput je poslao svoga izaslanika. U župnim maticama nalazimo pod datumom 19. svibnja 1868. potpis fra Nikole Krilića koji se potpisuje kao suvizitator (konvizitator) biskupa fra Paškala, a svibnja sljedeće godine dolazi Vuičić na svoj prvi kanski pohod u Ivanjsku. Tu on, kako je upisano u maticama krizmanih, 16. svibnja 1869. krizma 282 krizmanika, a sljedeće nedjelje, tjedan dana kasnije njih još 51. Posljednji njegov pohod toj župi, prije nego su Barlovci postali samostalnom župom bio je 19. srpnja 1874, kada je krizmao ukupno 406 krizmanika, od kojih je sigurno dobar dio bio onih iz donjih krajeva župe, koji su kasnije ušli u sastav barlovačke župe. Naime, 1876. ti su donji krajevi odn. sela pripojeni župi na Petrićevcu, da bi konačno 1879. bila osnovana posebna župa sa sjedištem u Barlovcima.

Poglavlje drugo - PRVO STOLJEĆE ŽUPE BARLOVCI

Osnutak i početak župe Barlovci

Nije nam sačuvan dekret osnutka barlovačke župe, ali možemo s priličnom sigurnošću odrediti kada je to bilo. Godina nije sporna; bilo je to 1879. U najstarijim maticama umrlih stoji na početku bilješka da je tu knjigu lokalne kapelanije Barlovci ustanovio njezin prvi lokalni kapelan o. Jakov Blažević 7. lipnja 1879, a prvi je sprovod upisan 11. lipnja. Lokalna kapelanija je u biti isto što i župa, ali kad se jedno područje odvaja od neke župe kao buduća župa, a još nema crkve, župnog stana i ostale "infrastrukture", onda se obično najprije proglasi lokalnom kapelanijom, ali već od početka vodi posebne matice kao i samostalna župa. Svakako su Barlovci posebna crkvena jedinica od početka lipnja 1879, možda baš od 7. lipnja. Kada je župa osnovana, imala je ta samostalna kapelanija 154 kuće, a bračnih parova 277, jer su tada još postojale zadruge, kad je u jednoj kući živjelo više obitelji. Odraslih župljana bilo je 884, a djece koja još nisu primila prvu pričest 532, dakle ukupno 1416 župljana. To je u ono vrijeme bila sasvim solidna župa. Obuhvaćala je 13 sela: Barlovci, Bukovica, Dik(o)evci, Jablan, Jaruga, Kuljani, Matoševci, Ojdanići, Orlovac, Ramići, Stranjani, Trn i Zalužani. (Jaruga je kasnije postala sastavnim dijelom Trna.)

Na početku matice krizmanih upisani su nam statistički podaci o novoj župi sv. Vida u Barlovcima koji su prikupljeni uz kanonski pohod i krizmu bosanskog apostolskog vikara, biskupa fra Paškala Vuičića 22. kolovoza 1880, 15-ak mjeseci nakon osnutka župe odn. samostalne kapelanije. Ovdje ih donosim u preglednoj tablici:

Br.	Selo	obitelji	parova	odrasli	djeca	ukupno	crkve	oratoriji	grobља	daljina
1.	Barlovci	18	43	139	77	216	-	1	1	-
2.	Bukovica	22	37	128	64	192	-	-	-	1/3s.
3.	Dikoevci	14	17	49	44	93	-	-	-	1 1/2
4.	Jablan	7	21	59	30	89	-	1	1	11/4
5.	Jaruga	11	16	54	32	86	-	-	-	1sat
6.	Kuljani	14	23	77	39	116	-	1	1	1/2s.
7.	Matoševci	8	22	72	37	109	-	-	-	13/4
8.	Ojdanići	7	14	46	34	80	-	-	-	1 1/2
9.	Orlovac	14	20	65	33	98	1drv.	1	1	1 1/4
10.	Ramići	7	14	41	27	68	-	-	-	3/4 s.
11.	Stranjani	11	18	50	52	102	-	-	-	1 3/4
12.	Trn	8	14	45	27	72	-	1	1	1 1/4
13.	Zalužani	13	18	59	36	95	-	-	-	3/4
	<i>ukupno</i>	154	277	884	532	1.416	1	5	5	-

Sjedište barlovačke župe

Prvo joj je sjedište bilo blizu današnjeg groblja "Bijeda". Župnik je najprije stanovao u iznajmljenom turskom čardaku Mustajbega Kape-tanovića koji je najprije trebalo obnoviti, jer je stradao od ustanika pri austrougarskoj okupaciji BiH. Župa Barlovci osnovana je, naime, samo godinu dana nakon prestanka turske vlasti u našim krajevima, odn. na-

Župni stan u Ramićima, u pozadini crkva

kon uspostave austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini. Župnik je u više navrata htio kupiti Mustajbegovo imanje, ali ga on nije htio prodati.

Međutim, već je 30. travnja 1880. župnik fra Jako Blažević kupio 43 dunuma zemljišta u selu Ramići od Hate Kulenović iz Banje Luke, gdje se nalazi današnja župna crkva i stan. Nastojao je da to bude nekako u središtu župe, koja je inače veoma prostrana. No, teško je bilo svima

ugoditi. Župljani iz Dragočaja željeli su svakako da se crkva i župni stan grade kod groblja Crkvene. Stvar je malo zastala, jer je fra Jako bio premješten za gvardijana na Petrićevcu, a zatim i u Livno. Odatle je opet vraćen u Barlovce 7. svibnja 1884. U međuvremenu dogodila se još jedna velika crkvena promjena u Bosni i Hercegovini; ponovno je uvedena redovita crkvena uprava i osnovana Banjalučka biskupija 5. srpnja 1881. Drugi Blaževićev dolazak u Barlovce gotovo se podudario s dolaskom prvog banjolučkog biskupa fra Marijana Markovića 16. lipnja 1884. u Banju Luku.

Gradnja župnog stana

Fra Jako je odmah prionuo radu oko prikupljanja materijala. Već je koncem lipnja počeo pripremati kamen za gradnju, a 15. rujna 1884. počeo je zidati župni stan. Zabilježeno nam je da je cijeli župni stan sagrađen za 31.883 groša i 10 para.

Istovremeno je iskrceno oko 200 dunuma zemljišta na Crkvenama "za župsku crkvu sv. Vida mučenika", kako piše fra Josip Lopar u ljetopisu, što znači da se ipak računalo da će crkva biti tu građena. Zanimljive pojedinosti o tome groblju i okolnoj zemlji pronašao sam u jednom zapisu koji se nalazi u ljetopisu franjevačkog samostana na Petrićevcu. Prepisujem taj dio doslovno:

"Još koju o greblju Crkvenam: Ustmeno pričanje naroda kazuje, da je zemlja okolo greblja do drumu, orlovačkih barah, odanle prama pol dne (jugu) uz potočić na brieg u put, sputa niz dol i potočić Crkveni, do starog obrastloga drumu od pamtivjeka svojina Crkve, stoga rečenu zemlju uvjeriv se, da Turci na njih Tapijah neimaju, zdogovoriv se s narodom započe fra Jako krčiti dne 10 Svibnja g. 1881, ali se najde svakomu poznati zlikovac Hadžiamid Useginović iz Banjaluke, i tužih (tuži!) fra Jaku kao tobože prisvojitelja njegova vlasništva, te o tomu bih na Sudu rasprava, i nemogući Hadžiamid posvojiti, daje rečena zemlja njegova, Sud obreče izviditi stvar, te izreći odsudu, što se sve otezalo do god. 1884, te u veljači jedva izajde komisija, koju je izazvao fra Jako, kojoj osim rečenog, prisustovao je kao župnik o. Ambroža Radmanović, ipriko 80 Ijudih; bili su sudbeno pozvati i Turci, da ponesu dokaze, ali nijedan nije došao; medjuto okršili su po nagovoru i branenju fra Jakinu kod Suda kršćani iz Orlovca 10 duinah (dunuma?) zemlje oko rečenog greblja, za tri godine peti diel žita u Crkvu da dadnu, a kašnje treći²⁸".

Slijedeće godine, 1885. sagrađene su gospodarske zgrade, a u njihovoj gradnji sudjelovala su sva sela barlovačke župe, prema određenom rasporedu.

²⁸ Ljetopis franjevačkog samostana Petrićevac.

Župna crkva Sv. Vida mučenika

Godine 1907. župnik, domaći sin, dr fra Vid Miljanović dao je iskopati i ozidati bunar dubok 13 metara, koji i danas postoji, a čijom vodom su kršteni brojni naraštaji barlovačkih župljana.

Župna kuća je nakon potresa 1935. tako temeljito obnovljena i preuređena, napravljen je i podrum, da se gotovo može govoriti o posve novoj kući. Zato je obnova i trajala punih pet godina, kako je zapisano u župnom ljetopisu.

Nakon tridesetak godina, točnije 1969. ponovio se potres, ovaj put još jači, te je nakon njega valjalo opet posve renovirati župnu kuću. Srušen je cijeli gornji kat i građen iznova (1969–1971).

Gradnja župne crkve

Izgleda da je kao župna crkva još dosta dugo služila drvena crkvice sv. Vida na groblju Crkvene. Tek godine 1895. sagrađena je prostrana kapelica kod župnog stana u Ramićima koja je služila za bogoslužja²⁹. U međuvremenu je propao pokušaj da se kupi zemljište Mustaj-bega Kapetanovića kod groblja Bijeda, ali i onaj da se crkva gradi na zemljištu koje je kod groblja Crkvene dao iskrčiti fra Jakin nasljednik, župnik fra Ambroža Radmanović (188–1884). Kad se fra Jako 1884. ponovno vratio za župnika u Barlovce, pokušao je s Mustaj-begom zamijeniti zemljište kupljeno u Ramićima za ono u Barlovcima, uz određenu nadoplatu, ali beg opet nije pristao. Zato je odlučeno da se s gradnjom župnog stana i kapelice ipak počne u Ramićima. Tako će župa i dalje nositi ime sela Barlovci, a sjedište će joj biti u drugom selu – Ramićima.

Župnu crkvu je 1911–1912. gradio župnik fra Vid Miljanović sa svojim župljanima. Te godine crkva sa sakristijom je ozidana, pokrivena i

²⁹ *Schematismus cleri Dioecesis Banialucensis* (Šematizam klera Banjolučke biskupije), 1900, str. 19. – O gradnji župnog stana i crkve v. B. GAVRANOVIĆ, "Povijest franjevačkog samostana Petričevac i župa u Bosanskoj Krajini", u reviji *Dobri Pastir*, Sarajevo, 1959, str. 173–175 (tiskano i kao separat).

ožbukana, a toranj je sazidan do visine krova crkve. Opet nam nedostaju podati, ali se čini da je crkva dovršena prije početka Prvog svjetskog rata (1914). Toranj je dogradio također domaći sin fra Josip Lopar(ević) 1915. godine.

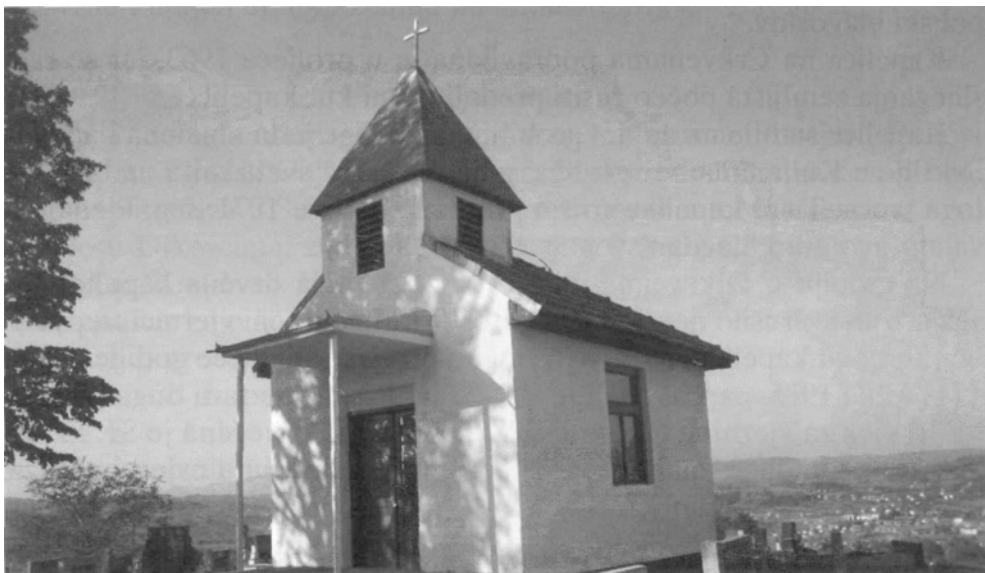
Nabavke inventara i popravci

Župnik fra Josip Lopar(ević) nabavio je 1921. tri oltara za crkvu, glavni i dva pokrajna, od čuvenog graditelja Ferdinanda Stuffleussera iz Innsbucka u Austriji. On je napravio kor, krstionicu i vodio još neke radove na ponutrici crkve. Zvono od 170,5 kg nabavili su sami župljani 1923. godine.

Važan događaj za crkvu bila je i njezina elektrifikacija. Električno svjetlo je uvedeno u crkvu i župnu kuću i zasjalo je prvi put upravo na Badnjak 1959, te je prvi put bio obasjani Božić.

Župna je crkva temeljito obnavljana i u ljeto 1963. godine za župnika fra Franje Josipovića. Izmijenjen je strop, obnovljene slike, zidovi i stolarija, itd.

Nakon veoma teških oštećenja župne crkve u potresu 1969. u njoj više nije služena sv. misa pune tri godine i dva mjeseca. Obnova crkve započela je 1. lipnja 1972. za drugog župnikovanja fra Franje Josipovića. Plan je izgradilo poduzeće "Projekt" iz Banje Luke, a obnovu je izvelo građevinsko poduzeće "Bosna" iz Sarajeva. Za Božić te godine

Gospina kapelica na Crkvenama

ponovo je u crkvi služena sv. misa. Radovi su konačno dovršeni u ljeto 1973. godine. Unutrašnjost crkve je uređivana i oslikana 1975. godine.

Nakon što je 1981. potres oštetio zvonik župne crkve, on je obnavljan od 22. ožujka 1983. za župnika fra Ive Jakovljevića.

Filijale i kapelice

Župa Barlovci bila je veoma prostrana. Nije bilo lako s kraja župe doći do župne crkve. Neki su imali i preko dva sata hoda do crkve. To je vrijedilo za dolazak na svetu misu, ali isto tako i za okupljanje djece na vjeronauk. Zato je bilo potrebno da ona uz župnu crkvu ima i područne crkve i kapelice. U istočnom dijelu župe, u selima: Bukovica, Jablan i Trn nije bilo nikakve crkve, ni kapelice. Zato je, u sporazumu s grkokatoličkim župnikom u Banjoj Luci, 16. kolovoza 1959. započelo slavlje svetih misa u nedjelje i blagdane, te vjeronauk za djecu u grkokatoličkoj crkvi u Jablanu.

Istovremeno je započeto s vjeronaukom za djecu osnovne škole u kapelici koja je 1959. sagrađena u Ojdanićima, odn. na Ojdanića brdu. Tu je nekoć bila drvena kapelica, a onda je sagrađena zidana. Do tog vremena sva se vjeronaučna pouka držala samo u župnoj crkvi, dapače, bilo je razdoblja, čega se osobno sjećam, da su djeca dolazila župniku samo na ispit iz vjeronauka koji bi naučili kod kuće od roditelja ili starije braće i sestara. U nedavnoj prošlosti teško je oštećena, ali je obnovljena, te je ove godine (2004.) prvi put nakon rata bila u njoj sv. misa i poljski blagoslov.

Kapelica na Crkvenama popravljana je u proljeće 1963, jer se radi slijezanja zemljišta počeo rušiti prednji desni kut kapelice.

Kapelice su bile na nekim grobljima, a bila je jedna malena kapelica Sv. Ilije u Kuljanima bez groblja, gdje se slavila sveta misa na blagdan toga sveca. Tu je kapelicu srušio potres 1969 te je 1971. sagrađena nova, upravo pred blagdan svoga zaštitnika sv. Ilije.

Na groblju u Dikevcima bila je također mala drvena kapelica Sv. Jurja koju je srušilo nevrijeme u ljeto 1961. Iste jeseni vjernici su počeli graditi novu kapelicu, a dovršili su je u proljeće slijedeće godine.

Godine 1975. napravljena je u Stranjanima 12 metara duga i 6 široka crkvice za vjernike toga sela i Matoševaca. Posvećena je Sv. Franji Asiškom. Otada je tamo uvedena i sv. misa nedjeljom te vjeronauk, uz već postojeći kod župne crkve, na Ojdanića brdu i u grkokatoličkoj crkvi Sv. Nikole u Jablanu. Crkvice je iznutra uređivana dvije godine kasnije. I ona je teško oštećena i devastirana u prošlom desetljeću, ali je prošle, 2003, godine napravljena nova.

U Bukovici je još od starine bilo zavjetno mjesto na Vidovića brdu ili Mugavci. Iz jednog dopisa župnika fra Josipa Loparevića biskupu

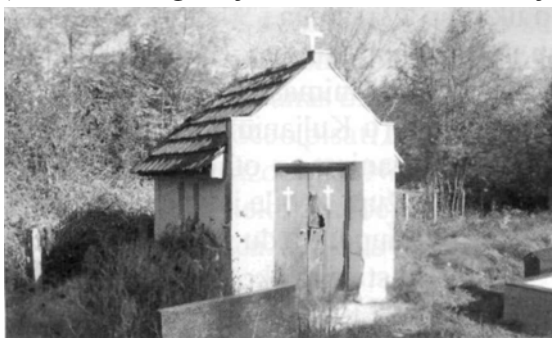
Gariću od 10. svibnja 1926. saznajemo da je selo Bukovica imalo zavjet protiv tuče ili grada, te da su tu podigli "svetinju" s velikim križem od greda. To im je dopustio još pokojni biskup fra Marijan Marković (koji je umro 1912) *"kada im je i svetinju za križproti vremenu dao"*³⁰. Tu su im svećenici služili sv. misu svake godine na blagdan Pohoda Bl. Dj. Marije ili Marine, kako su ga ovdje zvali, a on je to zatekao kada je došao u Barlovce za župnika (1918). Godine 1925. to im je zabranjeno; ne veli se od koga, ali iz svega proizlazi, da je to zabranio biskup, da ne bude konkurencija banjolučkoj župi kojoj je to patron župe. Molio je biskupa da zabranu dokine, ali je on molbu odbio, ali je dopustio da Bukovčani to slave slijedeće nedjelje.

Negdje pedesetih godina prošlog stoljeća bila je tu napravljena mala kapelica, ali su je komunističke vlasti srušile, a više ljudi zatvorile. Nova je sagrađena tek u rujnu 1979. godine, i to nakon što je građevinska dozvola dobivena "teškom mukom", kako bilježi župnik fra Dujo Ljevar u ljetopisu župe. Napravili su je sami mještani zajedno sa župnikom. U međuvremenu je bilo postavljeno malo postolje s malim Gospinim kipom i tamo bi vjernici, osobito žene i djevojke u svibnju i listopadu dolazile "obići kip", tj. izmoliti kronicu hodajući posve lagano oko toga kipa.

Godine 1990. pojavila se potreba da se i u selu Orlovcu gradi manja crkva, jer su se tamošnji vjernici ponešto otuđili od crkve i vjere. U tu je svrhu kupljen dunum zemlje na lokalitetu njive "Babljača".

Groblja

Župa je imala osam groblja: Crkvene u Orlovcu, Suvaje u Bukovici/Jablanu, Bijeda i Gajić u Barlovcima, Bešlenica u Trnu na desnoj obali Vrbasa, Gradina u Stranjanima, Batkovića groblje u Matoševcima i najmlađe u Dikevcima, s kapelicom posvećenom sv. Jurju. Na Crkvenama koje su najveće i najstarije groblje pokapani su i vjernici iz petrićevačke župe. Evo kako to groblje svečano opisuje Ljetopis franjevačkog samostana na Petrićevcu: *"Na najvišem humku u Dragočaju i sada postoji groblje zvano 'Crkvene', gdje se*

Kapelica Sv. Petra i Pavla na groblju Gajić

³⁰ Dopis župnika Loparevića Biskupskom ordinarijatu u Banjoj Luci od nav. datuma u BABL-u.

*drži sv. misa na 2. augusta svake godine tj. na blagdan Gospe od Anđela. Na taj dan skupi se brojani narod iz sve četiri obližnje župe: Barlovaca, Ivanjske, Petrićevca i Banje Luke. Groblje je prastaro, što se vidi iz silne množine drvenih križeva od hrastove crveni na kojima leži stoljetna mašina, a starost njegovu svjedoče i hiljadu godišnji hrastovi što se koče, njih desetak ko kakvi heroji - kojima nema ravnih u onim krajevima.*³¹ Isti ljetopis spominje i neke "katakombe", podzemni prostor, "čiji je ulaz pokriven velikom pločom obraslom mašinom", a nalazio se na zapadnoj strani brijega, na dnu groblja. Nažalost, ne znam, da li su tu ikada vršena kakva arheološka istraživanja, a nije isključeno da se tu kriju zanimljive tajne.

Drugo je po veličini groblje Suvaje na granici Bukovice i Jablana, dok su ostala manja. Groblje Gajić otvoreno je za doseljenike, prije svega Slovence, a kasnije su se tu ukapali i drugi vjernici iz Kuljana. Na njemu je kapelica Sv. Petra i Pavla.

Na groblju Bijeda u Barlovcima sagrađena je nova kapelica Sv. Marka koncem 1971. godine, a u prvoj polovici slijedeće godine također zidane kapelice na grobljima Suvaje i Crkvene.

Većina kapelica bila je devastirana i teško oštećena devedesetih godina. Župnici su neke od njih uspjeli obnoviti zajedno sa svojim župljanima, a neke još čekaju obnovu, kao ona posvećena Sv. Josipu na Batkovića groblju i kapelica sv. Ilije u Kuljanima. Na Batkovića groblju je ove godine također služena Sv. misa, te je započelo prikupljanje priloga za obnovu kapelice.

Škole

Na području ove velike župe bilo je 1967. godine čak osam osnovnih škola: od toga pet četvorogodišnjih, te tri osmogodišnje u kojima je radilo ukupno 22 učitelja i 50 nastavnika. Četvorogodišnje osnovne škole bile su u: Bukovici, Jablanu, Barlovcima, Stranjanima, Kuljanima, Dragočaju, Trnu i Zalužanima, a osmogodišnje su bile u: Dragočaju, Trnu i Zalužanima (u Kuljanima je bila osmogodišnja škola dok nije sagrađena ona u Zalužanima, a otada je kao područna ostala samo sa niža četiri razreda). U župi su bile i dvije pošte: Dragočaj i Zalužani. Sve to govori o veličini ove župe. Među starije škole spadaju one u Dragočaju i Bukovici.

Jedna od starijih škola na području barlovačke župe bila je sagrađena u Bukovici 1938. godine. Župnik fra Anto Hrvat zamolio je 23. kolovoza te godine dopuštenje od biskupa da školu može blagosloviti, što mu je on i dopustio. Škola je uskoro blagoslovljena, te je započela prva školska godina. Ta je škola djelovala tri desetljeća tj. do katastrofalnog

³¹ Ljetopis franjevačkog samostana Petrićevac, na nav. mj.

U Bukovici je 1938. svečano otvorena osnovna škola

potresa 1969, kada je teško oštećena, te više nije bila za uporabu. Nikada nije obnovljena, jer je bila u čisto katoličkom selu, nego su djeca ota-
da išla u druge škole: u Jablanu i Trnu.

U selu Barlovci otvorena je 1955. šestogodišnja osnovna škola, ali je školovala samo jedan naraštaj, jer je 1961. opet svedena na četvorogo-
dišnju.

Župne matice

Župa ima, uz neke iznimke, svoje matice od samog početka tj. od 1879. godine. Matice krštenih postoje za cijelo to razdoblje, dok nedostaju neke izvorne matice vjenčanih i umrlih. Ipak, nedavno su napravljene fotokopije njihovih prijepisa, pa se - uvezane - čuvaju u župnom uredu. Tu su i matice krizmanih od početka župe do danas. Također su sačuvana dva opsežna sveska tzv. Stanja duša s popisom obitelji i njihovih članova po selima za cijelu župu, koja su nam danas dragocjen izvor podataka. Postoji i župna spomenica koju je započeo pisati fra Jozo Lopar 1928, ali je u nju unio i događaje iz ranijeg razdoblja. Nažalost, ona nije cijelo vrijeme vođena, pa nam nedostaju neki dragocjeni podaci, osobito iz vremena Drugog svjetskog rata i poraća. Ipak i ovako je dragocjen izvor za zainteresiranog istraživača.

Brojčani razvitak župe

Evo kako se kretao broj katolika u ovoj župi. Prema biskupijskom šematizmu iz 1883. godine župa Barlovci obuhvaćala je 13 sela: Barlovci,

Bukovica, Dikevci, Jablan, Jaruga, Kuljani, Matoševci, Ojdanići, Orlovac, Ramići, Stranjani, Trn i Zalužani, u kojima je ukupno bilo 1407 vjernika.

Godine	1885.	ima	1672 vjernika,
godine	1892.		1781
godine	1900.		1869
godine	1935.		4460
godine	1960.		5858.

Župnik fra Rafael Lipovac zabilježio je u ljetopisu da je prilikom blagoslova kuća uz Božić 1964. u župi ubilježena 1.171 kuća s 5.606 duša. Od toga je djece od 7-15 godina, tj. učenika osnovne škole bilo 925, a mladeži od 15-20 godina 537. Riječ je zaista o velikoj i vitalnoj župi.

Evo i podataka s početka 1967. prikupljenih uz božićni blagoslov kuća. U ukupno 12 sela živjele su u to doba 1.203 obitelji s 5.517 duša. Kao razlog što se broj vjernika smanjuje, župnik navodi seobe u susjedne (pri) gradske župe, kao i u Hrvatsku, osobito u zagrebačku župu Rudeš i u Čepin kod Osijeka. Bit će danas zanimljivo vidjeti brojčani iskaz po pojedinim selima:

selo	obitelji	duša
Trn	207	851
Kuljani	139	620
Orlovac	131	563
Barlovci	120	609
Bukovica	114	601
Zalužani	113	479
Jablan	100	449
Ramići	62	284
Matoševci	61	327
Stranjani	60	285
Dikevci	54	262
Ojdanići	42	187

Kanonski pohodi biskupa i krizme u barlovačkoj župi

Svakako je za jednu župu značajan događaj kanonski pohod biskupa kada on posjećuje pojedine župe, pregleda crkvu, župni stan, ured i vođenje knjiga, porazgovara sa župnikom i njegovim suradnicima, a redovito tom prigodom dijeli sakrament sv. krizme. To se događa najčešće u razmaku od 4-5 godina.

Prvi biskup koji je pohodio novoosnovanu župu Barlovce bio je apostolski vikar fra **Paškal Vuičić**. Kako smo već vidjeli, Vuičić je dvaput

pohodio i krizmao vjernike sela kasnije barlovačke župe, dok su oni još pripadali župi u Ivanjskoj, i to 1869. i 1874. godine. On je obavio svoj treći kanonski pohod (u Barlovcima prvi!) 22. kolovoza 1880. Tom je zgodom slavio sv. misu i podijelio sv. krizmu na groblju "Bijeda". Krizmanika je bilo 202³².

Vrhbosanski nadbiskup dr **Josip Stadler**, koji je upravljao Banjolučkom biskupijom kao njezin apostolski upravitelj dvije godine (1882-1884), nije doduše pohodio Barlovaca, ali su Barlovčani pohodili njega; prigodom njegova prvog (i jedinog) kanonskog pohoda župi Banja Luka 6. kolovoza 1882. Stadler je u banjolučkoj župnoj crkvi uz tamošnje krizmanike krizmao i 41 vjernika iz barlovačke župe.

Biskup fra **Marijan Marković** koji je biskupijom upravljao 1884-1912. i rezidirao u Banjoj Luci, šest je puta, u pravilnim razmacima od četiri odn. pet godina, pohodio barlovačku župu i dijelio sv. krizmu. Bilo je to:

1) 11. srpnja 1888.	276 krizmanika
2) 29. lipnja 1892.	143 krizmanika
3) 27. rujna 1896.	277 krizmanika
4) 13. listopada 1901.	250 krizmanika
5) 9. rujna 1906.	298 krizmanika
6) 10. rujna 1911.	431 krizmanika.

I njegov nasljednik fra **Jozo Garić** kanonski je pohodio tu župu šest puta, i to:

1) 4. kolovoza 1918, kada je krizmao 686 krizmanika	
2) 12. kolovoza 1923.	438 krizmanika
3) 19. kolovoza 1928.	357 krizmanika
4) 13. kolovoza 1933.	690 krizmanika
5) 24. lipnja 1938.	742 krizmanika
6) 22. kolovoza 1943.	839 krizmanika.

Iz broja krizmanika vidljivo je koliko je to velika župa bila.

Prvi biskup koji je barlovačku župu pohodio nakon Drugog svjetskog rata bio je biskup skopski dr **Smiljan Franjo Čekada** koji je upravljao Banjolučkom biskupijom kao njezin apostolski upravitelj od 1946. do 1951. iz Skoplja, gdje je bio rezidencijalni biskup. Zanimljivo je da su ga komunističke vlasti dvaput protjerivale iz Bosne i Hercegovine kao "stranca", a rođen je u Donjem Vakufu! On je uskoro nakon svog imenovanja upraviteljem Banjolučke biskupije, tj. na Veliku Gospu 1946. u banjolučkoj katedrali krizmao kandidate iz samoga grada i okolnih župa, među njima i 45 krizmanika iz barlovačke župe. Barlovačku

³² Podaci za ovu i sve slijedeće krizme uzeti su iz Matica krizmanih barlovačke župe.

je župu pohodio na svom prvom kanonskom pohodu 7. rujna 1947. i podijelio sv. krizmu. Nažalost, u maticama krizmanih nije upisana ta krizma, pa ne znamo broj krizmanika.

Biskup dr **Dragutin Čelik** pohodio je barlovačku župu dvaput: 24. kolovoza 1952. i krizmao 785 krizmanika, te 28. srpnja 1957. kada je bilo 588 krizmanika (među njima je i autor ovoga rada).

Najviše je puta kanonski pohodio ovu župu i krizmao biskup mons. **Alfred Pichler**, čak devet puta. Kanonski pohodi i krizme bile su redom:

1) 26. kolovoza 1962.	328 krizmanika
2) 21. kolovoza 1966.	446
3) 23. srpnja 1970.	435
4) 24. srpnja 1975.	388
5) 24. srpnja 1977.	144
6) 8. srpnja 1979.	312
7) 12. srpnja 1981.	170
8) 3. srpnja 1983.	196
9) 6. lipnja 1987.	148,

*Biskup mons. dr Franjo Komarica predvodi misno slavlje povodom
125. obljetnice barlovačke župe 2. kolovoza 2004.*

dok ga je 11. srpnja 1985. zastupao generalni vikar mons. **Branimir Župančić**, koji je krizmao 174 krizmanika.

Mladi biskup mons. dr **Franjo Komarica** želio je odmah po preuzimanju uprave biskupije 15. srpnja 1989. od umirovljenog biskupa Alfreda

Pichlera što bolje upoznati svoju biskupiju. Tako je krenuo u obilazak pojedinih župa ne čekajući da dođe na red krizma i kanonska vizitacija. Barlovačku župu pohodio je 28. siječnja 1990, te služio dvije sv. mise u župnoj crkvi, te popodne u Stranjanima i susreo se s brojnim župljanima. Narod je lijepo primio tu novu praksu mladoga biskupa.

Biskup Komarica imao je prvi kanonski pohod 14. srpnja 1990. te je krizmao 125 krizmanika. Krizmao je u Barlovcima 28. lipnja 1992. kada su bila 82 krizmanika i 16. srpnja 1994. godine 61 krizmanika, ali tom prigodom nije imao redovitu kanonsku vizitaciju. U vremenu kada su vjernici bili prognani, crkva devastirana, a nakon 1995. ni župnik nije više mogao boraviti u župi, biskup Komarica je u dva navrata krizmao u banjolučkoj katedrali i krizmanike iz barlovačke župe: 14. srpnja 1996. njih pet, a 19. srpnja 1998. njih osam.

Drugi njegov kanonski pohod Barlovcima bio je 14. srpnja 2002, kada je krizmao samo šest krizmanika i još jednog iz banjolučke župe.

Duhovni život

Od godine 1959. vjeronauk se počeo držati na tri mjesta, a do tada samo u župnoj crkvi. Osim u župnoj crkvi, to je bilo u grkokatoličkoj crkvi u Jablanu, te u kapelici u Ojdanićima. To je znatno poboljšalo vjeronaučnu pouku, a obuhvatilo je gotovo svu djecu, jer je bilo malo onih koji su pod utjecajem komunista uskraćivali svojoj djeci vjersku pouku.

Godine 1958. župnik fra Franjo Josipović obnovio je u župi Bratovštinu svete krunice i uveo moljenje tzv. "žive krunice". Koliko je vjernicima bila bliska ta pobožnost govori i podatak da se upisalo čak 370 članova.

Treći red sv. Franje djelovao je veoma uspješno. Tako je na Blagovijest, 25. ožujka 1966. primljeno njih 41 u novicijat Trećeg reda.

Veoma agilni župnik fra Rafael Lipovac održao je 30. kolovoza 1964. u župi duhovnu obnovu za sve bogoslove i sjemeništare i to kako redovničke, tako i biskupijske, za cijelu banjolučku okolicu.

Župniku su desna ruka bili suradnici zvani prakaraturi, uglavnom stariji ljudi iz svih sela župe. Tako ih je 1964. bilo ukupno 18. Oni su pomagali župniku kod bogoslužja, blagoslova kuća i polja, te savjetom.

U župi su za Božić bile uobičajene mise zornice, a godine 1965. po želji vjernika prvi puta je služena misa ponoćka. Ljetopis bilježi da je do 1930. godine misa ponoćka bila služena na Crkvenama.

Vjeronauk se od 1978. držao na još jednom mjestu u župi: u Dikevcima. Sveta misa služila se na tri mjesta: u župnoj crkvi, u Jablanu i u Stranjanima.

Međutim, crkva nije baš najpogodniji prostor za vjeronaučnu pouku. Zato je župnik fra Dujo Ljevar u rano proljeće 1978. započeo gradnju vjeronaučne dvorane u dvorištu župne crkve u Ramićima, duge 16, a široke 6 metara i priveo je sretnom kraju. Radove su izveli domaći majstori, župljani.

Misije i duhovne obnove

Prema crkvenim propisima trebalo bi da se barem svakih deset godina u župi održe pučke misije, koje obično traju tjedan dana, kako bi

Svećenički pripravnici na duhovnoj obnovi u Barlovcima 1964. godine

se temeljitije obnovila vjera i vjersko znanje vjernika. Vrijeme je to brojnih propovijedi i staleških pouka (za djecu, mlade, bračne drugove, starije), te intenzivnijeg primanja svetih sakramenata, osobito sv. ispovijedi i pričesti. Barlovačka je župa u svojoj povijesti imala tri puta pučke misije, ali i više duhovnih obnova.

Prve pučke misije bile su u barlovčkoj župi 1922. godine, ali o njima nemamo potanji podataka.

Druge su bile početkom listopada 1935, a držali su ih oci dominikanci.

Treće misije bile su nakon punih trideset godina, od 17. do 24. listopada 1965. Vodili su ih hrvatski franjevci trećoreci fra Bono Mazić i fra Grgo Sikirić, obojica rodom od Zadra. Misije su veoma dobro uspjele i dugo se o njima pričevalo. Sve je grnulo na misijske propovijedi, svete sakramente i druge pobožnosti, na veliki jad komunističkim moćnicima.

Župnik je s pravom ponosno zabilježio da su te misije "*najveći događaj župe pa i banjalučkog kraja u zadnja tri decenija*"³³.

Slijedeće godine, 1966. obavljena je obnova misija u tjednu pred blagdan Porcijunkule, od 27. srpnja do 2. kolovoza. Bila je to prava repriza lanjskih misija i po posjećenosti i po svečanostima. Na završetak misijske obnove došao je banjalučki biskup Alfred Pichler, koji je vodio svečanu procesiju u župnom dvorištu i voćnjaku. No kako bi plodovi misija ostali trajni objavljen je program trajne duhovne obnove župe u šest točaka, koje bi trebalo stalno promicati i ostvarivati:

- a) Euharistijski život,
- b) Treći red sv. Franje,
- c) Apostolat,
- d) Vjerska izobrazba (osobito vjeronauk),
- e) Briga za duhovna zvanja,
- f) Rad na moralnom popravku.

Duhovna obnova u župi obavljena je i 1974. godine pred blagdan Porijunkule. Voditelj je bio trećoredac fra Grgo Sikirić. Sličnu trodnevnu duhovnu obnovu pred Porcijunkulu ili Gospu od anđela (zanimljivo: narod je taj blagdan ovdje zvao "Gospodanđel", kao imenicu muškog roda!) 1977. godine vodio je fra Šimo Šimić iz Visokoga.

Svećenici - dragulji župe: mlade i zlatne mise

Među najradosnije dane neke župe spadaju svakako mlade mise kada novozaređeni svećenici prvi puta slave sv. misu sa svojim župljanima. Najveća većina svećenika slavi svoje mlade mise veoma svečano u svojoj rodnoj župi. Župa Barlovci dala je dosta svećenika, pa mlada misa nije bila baš rijetkost. No, svaki put bio je nezaboravan doživljaj za mladomisnikovu obitelj i rodbinu, ali i za sav vjerni puk koji ovdje svećenike izvanredno cijeni. Mlade mise nakon Drugog svjetskog rata bile su u Barlovcima:

- godine 1947. - vlč. Tomo Matošević
- 1958. - vlč. Nikola Matošević
- 1961. - vlč. Marko Šalić
- 1962. - fra Velimir Blažević
- 1969. - vlč. Filip Lukenda³⁴
- 1974. - vlč. Vlado Lukenda

³³ Knjiga spomenica Barlovci (Ljetopis župe Barlovci), u arhivu župnog ureda. I većinu drugih podataka u ovom poglavlju uzimam iz toga ljetopisa.

³⁴ Autor ove knjige krenuo je 1961. godine u sjemenište iz ove barlovačke župe. Međutim dvije godine kasnije, u jesen 1963, cijela je obitelj iz rodne Bukovice odselila u Ivanovac kod Osijeka, a on je i dalje ostao kandidat Banjalučke biskupije. Zato je svoju Mladu misu slavio 30. srpnja 1972. u Ivanovcu, a u Barlovcima je slavio zavičajnu Mladu misu ili sekundicije 6. kolovoza te godine.

1984. - fra Ivo Orlovac

1986. - fra Božidar Blažević.

Od ove posljednje prošlo je već punih 18 godina.

I slavlje zlatne sv. mise, tj. 50. obljetnica misništva redovito se slavi kao znak zahvalnosti Bogu na daru pet desetljeća svećeničkog djelovanja dotičnog jubilarca. No, ta se proslava, što se puka tiče, uglavnom obavlja u okviru crkve, odnosno svete mise, bez svečanog banketa, kakav je uobičajen kod mladih misa. Na Porcijunkulu ili Gospu od anđela, ko-

Procesija na obnovi misija 1966. predvodi biskup Pichler

ja se u barlovačkoj župi veoma svečano slavi, 2. kolovoza 1963, bila je svečanost zlatne svete mise kojom je nekadašnji župnik fra Anto Hrvat proslavio 50 godina svoga svećeništva. Spomenimo ovdje da su zlatnu misu dočekala i dva svećenika-franjevca iz barlovačke župe. Prvi je dr fra Vid Miljanović, koji ju je svečano proslavio na Petrićevcu 1928. godine. U slavlju je sudjelovao i banjolučki biskup fra Jozo Garić te dvadesetak najuglednijih svećenika, franjevačkih i biskupijskih, onoga vremena. Drugi je fra Viktor Šakić, čija je 50. obljetnica svećeničke službe i zlatni misnički jubilej bio 1982. godine. I on je u to vrijeme bio na Petrićevcu, ali nažalost nemam podataka o njegovu zlatomisničkom slavlju.

Neki običaji u barlovačkoj župi

Nekih se običaja sjećam iz svoga djetinjstva, a dio ih je zabilježio i Barlovčanin mons. Vlado Lukenda, župnik u Prnjavoru. Donosim ov-

dje neke od njih kao sjećanje, jer su u novije vrijeme oni nestajali, a izgonom vjernika katolika 1995. posve su utrnuti. Vjerujem da će čitatelju biti zanimljivi.

Od *vjerskih običaja* valja najprije istaknuti da su katolici redovito nedjeljom išli u crkvu na sv. misu, bez obzira na to koliko su daleko bili

*Sudionici slavlja zlatne mise drfra Vida Miljanovića
sjede (slijeva): Antun Ćurčić, fra Filip Pašalić, biskup fra Jozo Garić, svečar drfra
Vid Miljanović, fra Petar Ćorković, banjolučki župnik Josip Antun Milorad;
stoje 1. red: Pero Gašpar "Đira" u narodnoj nošnji, brat laik fra Sabin Slukan, fra
Alfonz Kudrić, fra Jozo Markušić, fra Anto Mačinković ml., fra Marijan Jakovljević,
fra Kruno Brkić, vlč. Ivan Mijić, fra Anto Šeremet;
stoje 2. red: fra Anto Hrvat, nepoznat, fra Berislav Gavranović, fra Nedjeljko Zubak,
vlč. Petar Pajić, vlč. Franjo Prpić*

od crkve. Netko bi uvijek ostajao kod kuće s malom djecom, kuhati ručak i pripaziti na kuću i sermiju (tako smo zvali domaće životinje). Navečer bi se molila "uovćena" tj. zajednička molitva, a kako u to vrijeme nije bilo struje, redovito se to činilo u mraku, napamet, jer je sva čeljad uglavnom znala sve važnije molitve. Netko bi predmolio, a svi bi odgovarali. Uz ostale molitve: Oče naš, Zdravo Marijo, Slava Ocu, Vjervanje, Pozdrav Gospi, preporuke na različite nakane, molile su se i "Propetije". Ta se molitva molila raširenih ruku, na spomen Isusova razapinjanja na križu, a molilo se sedam Očenaša, Zdravomarija i Slava-ocu: pet od toga na čast pet svetih rana Isusovih, tj. na objema rukama i nogama te boku, te još dva na druge nakane. Osim kod večernje molitve, to se često molilo u crkvi, kad bi se došlo malo ranije, prije nego počne sveta misa. Molila bi se redovito i "četiri dila koja su dragom Bogu mila". To su djelo vjere, ufanja, ljubavi i skrušenja ili kajanja. Iz

onoga "dila" vidi se da su ovdašnji Hrvati katolici u starini bili ikavci. Ljeti bi čeljad znala posjedati po travi u dvorištu ili na kakve klupe i moliti, pa bi zakašnjeli prolaznik usput mogao slušati brujanje molitve iz svakog dvorišta kao zuj roja pčela. Na kraju molitve djeca i mlađe djevojke su starijima (roditeljima i ako bi se zatekao kakav stariji gost) ljubili ruke i to vanjsku stranu šake, koju bi onda prinijeli svome čelu i dotakli ga. Tek po završetku molitve palila bi se lampa i davala večera čeljadi.

Pristupanje svetim sakramentima uglavnom je bilo redovito. Bila je iznimka da netko u selu ne bi pristupio božičnoj i uskrсноj ispovijedi i pričesti. Božićni blagoslov kuća u novije vrijeme obavlja svećenik u pratnji prakaratura ili ministranata, dok je to u starini činio prakaratur, a ne svećenik. Tom se prilikom svećenika daruje u novcu ili u naravi.

Oni su desna ruka župnikova - crkveni oci (prakaraturi); snimljeno 1967.

Božić je bio povezan uz lijepe i djeci najdraže običaje. Na Badnjicu (tako smo zvali Badnji dan, a badnjak u nas nije značio Badnji dan, nego drvo koje se prislanjalo uz kuću) djeca bi uranila pa bi išla tražiti badnjak kod susjeda da ga podignu tj. prislone uz kuću i onda čestitaju domaćinu Badnjicu. Bio je običaj da svaki domaćin dan prije usiječe u šumi badnjak, tj. veću hrastovu ili ljeskovu granu, koja bi se jednostavno prislonila uz kuću. Pritom je trebalo ovako pozdraviti: "Hvaljen Isus (ali bi se to uglavnom izgovaralo: 'Faljn 'Is'), domaćine! Čestitam ti Badnjicu. Badnjak na kuću, Bog i Gospa u kuću!" On bi onda djecu darivao slatkišima, voćem i sl. Badnjak bi ostao prslonjen uz kuću do Bogojavljenja, tj. do pravoslavnog Božića. Žene su znale paziti tko im na Badnjicu prvi dolazi u kuću. Ako na Badnjicu prvi gosti koji u kuću uđe

bude žensko, bit će na proljeće sve same kokice koje će kvočka izleći, a ako muško bit će 'oroščići.

Na Badnjicu predvečer kitio bi se krizban. Jednostavno bi usjekli ljepšu divlju smrekvu i objesili je ili prslonili u jedan kut kuće. Okitili bi ih bombonima zamotanima u šarene papire, te sitnim jabukama, a tek kasnije su počeli kupovati ukrasne kuglice. Domaćin bi u sepetu donio slame u kuću. Tom bi prilikom pozdravio! "Faljn 'Is! Česti (tako se izgovaralo, a značilo bi: čestitam ti ili: čestitam vam) Badnjica". Svi bi odgovorili "Česti vjera i duša". Slami su se najviše veselila djeca. Smjela su se u njoj igrati, a ponegdje se u toj slami i spavalo. Uslijedila bi duga molitva kod koje su mlađi i djeca klečali na slami, a stariji su sjedili. Večera je kao i cijeli dan bila posna, i to jeo se ugnječeni grah i slatka gibanica. Obavezno se išlo na zornice, jer polnočke u to vrijeme (prije Drugog vatikanskog sabora) nije bilo. Pečenicu, tj. pečeno prase, smjelo se jesti tek nakon povratka iz crkve.

Na prvi dan Božića pozdravljalo se: "Faljn'Is. Česti Božić i sveto Isusovo porođenje", a odgovor je bio: "Česti vjera i duša!" Na Božić se nije išlo nikuda od kuće, jer je bio red da cijela obitelj ruča zajedno kod

Mlada misa vlč. Filipa Lukende 1969. godine

kuće. Drugi dan Božića pozdrav je glasio: Faljn'Is! Česti Božić i sveti Stjepan!", a treći: "Faljn'Is! Česti Božić i sveti Ivo!", a odgovor uvijek isti: "Česti vjera i duša!". Na Mladijence odn. blagdan Nevine dječice, smjelo se djecu lagano tući tankom šibom.

U *korizmi* se nije pjevalo, niti se slušao radio, kad su "krenuli" prvi radioaparati (televizija nije ni postojala). Ako bi se pjevalo, onda bi to bile "svete" pjesme, uglavnom korizmene, i to se pjevanje zvalo kantanje (prema latinskom: *cantare* = pjevati). Na Cvjetnicu bi se djeca umivala, pa na mokro lice stavljali latice ljubičica, rascvjetalih voćaka ili drugog cvijeća. To smo zvali ljubičanje.

Za *Uskrs* bi se šarala jaja. Ne znam ima li to kakve veze s time, ali smo Veliku subotu zvali Crvena subota, točnije "Crljena subata". Oni spretniji, naročito djevojke, znale bi voskom šarati jaja, pa bi to bila prava mala umjetnička djela, jer su se natjecale, tko će to ljepše uraditi. Bio je običaj ponijeti šareno jaje u crkvu i nakon mise potucati se; tko nadjača odnosio bi i ono protivnikovo jaje i dobivao bi na ugledu. Prije nego bi se na Uskrs bilo što drugo pojelo molio se Očenaš i Vjerovanje, te bi se jelo od posvećenog jela tzv. "pričešćenje". Na blagoslov se nosio kruh, jaja, meso, mladi luk, sol, itd.

Bilo je različitih prigoda kada je trebalo počastiti goste. Jedna od njih je tzv. *svraćanje*. Ono se prakticiralo nakon sv. mise i blagoslova polja na grobljima u pojedinim selima u proljeće. Svrćalo se svoju rodbinu i(li) prijatelje iz drugih sela ili iz drugog kraja sela. Kad se misa slavila na drugom kojem groblju, onda bi svraćali oni koji imaju kuće u tome kraju. Bio je svečani ručak i druženje dobar dio popodneva.

Uoči *imendana* bi se išlo svečara "vješati". "Prijetilo bi mu se da će ga se objesiti, a cilj je bio da se on "otkupi" čašćenjem, pa je "vješanje" otpalo.

Djeci je veoma drago bilo *paljenje lila* uoči svetog Ive. Naime, 23. lipnja navečer, kad se smrači, na kakvom brežuljku blizu kuće palile bi se lile. Naložila bi se velika vatra od suhoga granja, osušenih smrekava i bujade (paprati), a djeca bi trčala okolo, preskakivala vatru odn. žeravicu, kad je plamen splasnuo, noseći u rukama "lile". A lile bi se napravile ovako: uzeo bi se deblji štap i djelomično rascijepio. U procjep bi se metnulo trijeski, suhe kore od trešanja ili kakvog drugog drveta, pa i kakve gume, npr. od bicikla, ili stari opanak, a onda bi se na vrhu stegnulo žicom da ne ispada. To bi se sve dobro osušilo na suncu da bolje gori. Lile bi se zapalile, a djeca (dakako ne posve malena) s tim su trčala okolo, mahala i pravila svjetleće krugove ili druge figure. Izvikivali bi: "Pali lile, uoči svetog Ive!"

Ženidbenih običaja bilo je, dakako, više. Kao vjernici, katolici bi ženidbu redovito sklapali u crkvi i tek bi se onda to smatralo brakom; civilno vjenčanje koje je bilo obvezno u komunističko doba nije smatrano pravim vjenčanjem nego registracijom (kako je netko duhovito

primijetio: "Registrirali se k'o što se registrira fićo!"). Kad se ženidba već ozbiljno planirala, valjalo je ići "na pitanje" u curinu kuću. To bi obično činili roditelji mladoženje. Prije samog vjenčanja odvozila bi se curina "odora", tj. ruho, posteljina i namještaj u zaručnikovu kuću. Bila su dva svatovska slavlja: prsten i pjer (pir). Prsten je slavlje kod kuće djevojke, vezan uz zaruke odnosno prstenovanje, ali i uz njezin oproštaj prije nego bi se pošlo u crkvu na vjenčanje i obično je bio skromniji od glavnog slavlja u kući mladoženje tj. pjera, koji bi uslijedio po povratku s crkvenog vjenčanja. Kad bi svatovi prolazili u zaprežnim kolima (u najnovije doba u automobilima), djeca bi pravila prepreke na putu: vezali bi kakav konopac ili lanac preko puta. Kola bi morala stati, a kum častiti djecu bacanjem bombona ili sitnih novaca. Na svadbi se obave-

*Zavičajna mlada misa autora Ante Orlovca
u Barlovcima 1972.*

obavljalo obilazeći s ploškom. Mlada bi nove ukućane redom darivala prikladnim poklonom. Nekoliko dana nakon svadbe došli bi mladini roditelji, zvani "prijetelji" pa bi dvije sprijateljene obitelji zajednički proslavile.

Neka tragična zbivanja: potresi i nevrijeme

Barlovci se nalaze na trusnom području, pa su tu česti potresi. Na one manje ljudi uglavnom i ne reaguju, ali u povijesti ove župe dogodila su se dva veća koja su napravila mnogo štete i unijela strah u stanovnike ovih krajeva. Onaj ili točnije ona dva katastrofalna koja su se dogodila 26. i 27.

zno pila posebna "slatka čaša", tj. zašećerena rakija, a posluživala bi tu čašu mlada, kojoj je tom prigodom bio red dati dar. Osim mladenaca svoje su uloge imali: kum, prikumak, djever i djeveruša. U tijeku svih ceremonija uvijek je pri ruci bila ploška s rakijom, iako je i inače nije nedostajalo, ali popiti iz kumove ploške uvijek je bila posebna čast. Uostalom, i pozivanje na svadbdu, tj. pjer uvijek se

listopada 1969. još su starijima u živom sjećanju, ali je malo onih koji se sjećaju potresa iz 1935. godine. Zanimljivo je da se i on dogodio u listopadu! On je posebno pogodio župu Barlovce i njezinu župnu crkvu. U ostavštini svećenika-povjesničara dr Nikole Bilogrivića našao sam neke zapise i o tom događaju, pa ga ovdje donosim:

"Na pameti su nam oni česti potresi iz godine 1935., koji su zabrinuli bili i Banju Luku i okolna sela, izazvali paniku, čudnovata proročanstva i fantastične priče o pucanju zemaljske kore, o izbacivanju kamenja iz zemaljske nutrine, o povišenju topline i podizanju nivoa banjolučkih toplih izvora. Pronosile su sefantastične priče o tome, kako će sve zemlja progutati, u Ramićima izbiti vulkan i sve zatrpati, ili se sva banjalučka kotlina pretvoriti u jezero.

Nije ni čudo, da se narod bio ustravio, kadje od mjeseca srpnja do konca godine bilo do stotinu većih i manjih potresa. Većina ih bili su slabi, a neki od njih opet tako jaki, da su rušili dimnjake, prouzrokovati pucanje kuća, a kod nekih zgrada djelomično obaranje zidova. Najjači potres bio je 21. listopada u 12 sati i 5 min. Od njega su popucale kuće i popadali mnogi dimnjaci u Banjoj Luci, a još više u selima Šargovcu i Ramićima. Najviše je stradala kuća seoskog trgovca Čote u Šargovcu i župna crkva u Barlovcima. Ova je skupa s tornjem ne samo popucala, nego joj se srušio i dobar komad zida. Kodjednog potresa po noći srušio se u barlovačkom župnom stanu sobni zid

Sprovodfra Ante Hrvata 10. ožujka 1967. na Petrićevcu na fra Bosiljka Gubića, dok je spavao u krevetu. Željeznička stanica u Ramićima tako je bila oštećena potresima, da je morala biti ispražnjena, a željeznički personal se nastaniti u vagonima.³⁵

³⁵ Spis u Bilogrivićevoj ostavštini u BABL-u.

O katastrofalnim potresima iz 1969. godine bilježi župni ljetopis, odnosno župnik fra Franjo Josipović: " *U župi Barlovci teško je oštećeno ili potpuno srušeno preko 80% svih kuća. Župska crkva i kuća postali su neuporabivi. Od štale, koja je najmanje oštećena, napravljena je privremena kapelica. Do pred sami Božić za stan je služila šupa i jedna prikolica dobivena od prijatelja svećenika iz Njemačke, a zatim je provizorno osposobljeno za stanovanje prizemlje kuće i u njemu provedena zima.*"³⁶ Ljetopis bilježi i da je u potresu teško povrijeđena jedna osoba iz Kuljana, a u Bukovici je jedno dijete u kolijevci teško povrijeđeno, te je umrlo. Teško su oštećene zidane kapelice na Crkvenama, u Kuljanima i u Trnu, a u grkokatoličkoj crkvi u Jablanu nije više bilo moguće imati bogoslužje i vjeronauk. To i ne čudi, jer je, prema ljetopisu, epicentar potresa bio upravo u selu Jablanu.

Još je jedan teži potres pogodio ovu župu. Bilo je to 13. kolovoza 1981. Potres je bio dosta jak, te je teško ošteti preko 50 kuća župljana. Od crkvenih objekata najteže je stradao zvonik župne crkve koji je popucao, te kapelice u Stranjanima i na Ojdanića brdu. Ova posljednja je, piše župnik, "za rušenje".

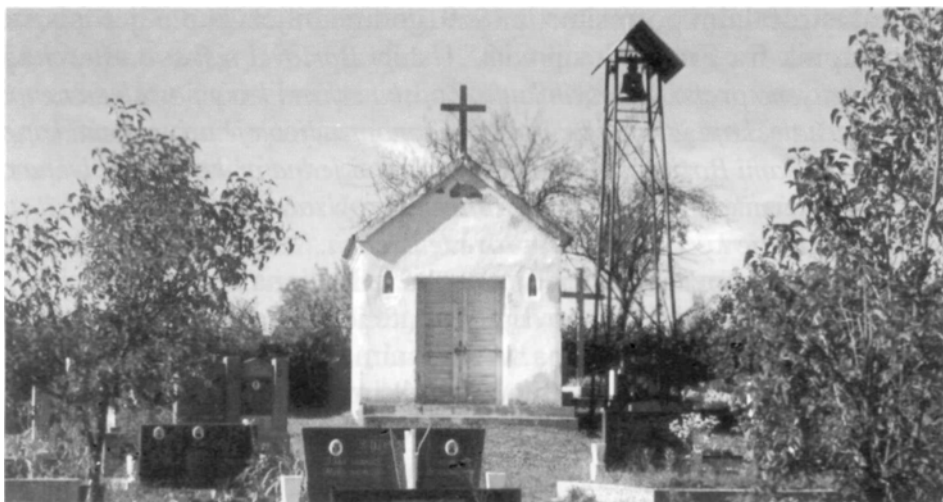
Župni nam je ljetopis zabilježio i veliko nevrijeme u svibnju 1957. godine s tragičnim posljedicama. Uopće je taj svibanj bio veoma neobičan. Najprije je 5. svibnja pao snijeg i "nanio mnogo štete voću", bilježi župnik-kroničar. A onda je došlo još gore. Pustimo kroničara da nam to opiše: "*Veliko nevrijeme sa ledom bilo (je) 24. svibnja. Na Crkvenama grom ošteti kapelicu, jer nije bilo na njoj gromobrana, i ubio Anicu Šalić r. Marić, koja se sa još tri osobe sklonila pred vrata radi nevremena.*"³⁷

Župa u komunističkom razdoblju

Veliku promjenu značilo je i za barlovačku kao i za sve druge župe, kad je nakon Drugog svjetskog rata zavladao ateistički komunizam. Vjernici su na različite načine šikanirani, djeci je priječen odlazak na vjeronauk, škola je preuzela ulogu zatiranja vjere u mladim naraštajima, ali vjera se i dalje živjela i prakticirala. Zbog toga nitko iz katoličkih sela nije mogao napredovati u poslu, a pristup u vojnu i policijsku službu im je onemogućen. Svećenicima je na različite načine ometano obavljanje službe, nametane su nepravedne dažbine, no ništa nije koristilo, iz župe je bivalo sve više duhovnih zvanja. Valja istaknuti da je komunistička vlast svećenike nevine optuživala i kažnjavala. Tako je na

³⁶ Knjiga spomenica župe Barlovci.

³⁷ Nav. mj.

Kapelica Sv. Jurja na groblju u Dikevcima

40 dana zatvora osuđen barlovački kapelan fra Berislav Kasalo 1982, a posljednji katolički svećenik u tadašnjoj državi kojega su komunisti osudili bio je Barlovčanin pok. Filip Lukenda, kojega su 1986. godine osudili na četiri godine zatvora, pa onda mu "velikodušno" snizili kaznu na dvije i pol.

Nažalost, iz vremena rata i poraća nema nikakvih bilješki u ljetopisu župe, pa smo tako uskraćeni za mnoge informacije koje bi nam danas bile i te kako zanimljive. Bilo je to vrijeme, kad se za jednu jedinu riječ moglo završiti u zatvoru, a svećenici su bili osobito na udaru. Zato su se oni, što je i razumljivo, više okrenuli radu s vjernicima, a pisanje ostavili za povoljnija vremena. Ipak, ponešto je zabilježeno u kasnijem razdoblju. Tako je rješenjem Okružne agrarne komisije iz Banje Luke župi oduzeto sve crkveno zemljište, osim vrta i dvorišta, jer je sva zemlja bila uknjižena na samostan Petrićevac. Komad zemljišta uz župnu štalu župa je praktički kupila (i zamijenila) sa Zemljoradničkom zadrugom u Dragočaju, kojoj je agrarna komisija dodijelila oduzetu crkvenu zemlju.

Stogodišnjica župe

Župnik fra Dujo Ljevar bilježi da je stogodišnjica postojanja župe Barlovci proslavljena 18. lipnja 1979. Nemamo detaljnijih podataka kako je ta obljetnica slavljenja, ali je vjerojatno bilo svečano misno slavlje s određenim programom ili pripravom, bilo devetnicom, bilo trodnevnicom, kako je u takvim prilikama običaj.

Redoslijed župnika i kapelana barlovačke župe

Župnici

Župu Barlovce trajno pastoriziraju bosanski franjevci. Bilo je među njima učenih i pobožnih, sposobnih i revnih, i svaki je na svoj način ostavio u toj župi dubok trag. Sve do najnovijeg vremena uz župnika je, kad je to bilo moguće, djelovao i kapelan ili župni vikar. To je najčešće mlađi svećenik, koji uz iskusna župnika stječe prva svećenička iskustva, kako bi kasnije mogao samostalno voditi župu. Župnika je u 125 godina bilo ukupno 27. Evo njihova popisa!

Fra Jakov Blažević	1879-1882.
Fra Ambroža Radmanović	1882-1884.
Fra Ambroža Radmanović	1882-1884.
Fra Jakov Blažević	1884-1886. drugi put
Fra Vid dr Miljanović	1886-1887.
Fra Jozo Radman	1887-1888.
Fra Franjo Ćurić	1888-1891.
Fra Ambroža Radman(ović)	1891-1893. drugi put
Fra Vid dr Miljanović	1893-1899. drugi put
Fra Anto Palinić	1899-1901.
Fra Anto Mačinković	1901-1903.
Fra Vid dr Miljanović	1903-1906. treći put
Fra Josip Loparević	1906 (22. travnja-9. rujna)
Fra Vid dr Miljanović	1906-1913. četvrti put
Fra Ambroža Radman(ović)	1913-1918. treći put
Fra Josip Loparević	1918-1929. drugi put
Fra Anto Hrvat	1929-1942.
Fra Dragomir Prpić	1942-1945.
Fra Vlado Ljevar	1945-1955.
Fra Franjo Josipović	1955-1964.
Fra Rafael Lipovac	1964-1967.
Fra Stanko Buzuk	1967-1968. (zbog bolesti samo godinu i pol!)
Fra Franjo Josipović	1968-1973. drugi put
Fra Dujo Ljevar	1973-1980.
Fra Ivo Jakovljević	1980-1985.
Fra Juro Šalić	1985-1998.
Fra Mijo Rajič	1998-2003.
Fra Ivo Orlovac	od 2003.

Kapelani

Donosim i popis kapelana ove župe koje sam pronašao u župnim maticama. Oni su se, po naravi svoje službe, puno češće mijenjali nego župnici, a većinom su i ostajali kraće vrijeme. Neki se u maticama bilježe kao duhovni pomoćnici. Prvi se kapelani pojavljuju tek 60 godina nakon osnutka župe, opet ih nema od vremena Drugog svjetskog rata, tj. od 1942. do 1959, a zadnji odlazi iz župe 1995. Bilo ih je ukupno 16. Evo njihova redoslijeda!

Fra Bosiljko Gubić	1939.
Fra Anto Vidaković	1939-1942.
Fra Marijan Jakovljević	1939-1941. (bivši provincijal)
Fra Tomislav Dusper	1942.
Fra Anto Lipovac	1959-1962.
Fra Anto Nedić	1962-1965.
Fra Anđelko Barun	1965-1970.
Fra Augustin Akalović	1970.
Fra Tihomir Salapić	1970-1971.
Fra Juro Marčinković	1971-1973.
Fra Vlado Ljevar	1973-1976.
Fra Ivo Jakovljević	1976-1980.
Fra Berislav Kasalo	1981-1985.
Fra Tomislav Jurić	1985-1986.
Fra Krešimir Vukadin	1986-1987.
Fra Anto Ivanović	1987-1995.

Osim navedenih kapelana ili župnih vikara još je desetak franjevac kraće vrijeme ispomagalo u župi Barlovci, ali nisu bili ni župnici ni kapelani. To su, prema maticama: mladomisnik fra Ljudevit Josić, fra Alojzije Atlija, fra Velimir Ilovača, profesor fra Berislav Gavranović, fra Alfons Kudrić, đakon fra Ilija Piplica, fra Anto Hrvat, koji je tu proveo niz godina kao umirovljenik, te pomagao koliko je mogao, a tu je i preminuo, fra Andrija Cvitanović, fra Miro Vrgoč i fra Alojzije Tomić. Svi su oni dali svoj veći ili manji doprinos životu barlovačke župe.

Među navedenim svećenicima možda češ, štovani čitatelju, pronaći i sjetiti se onoga koji te je krstio, poučavao za Prvu pričest ili krizmu, ispovijedao te ili vjenčao: pomoli se za njegovu dušu, ako je već preminuo, ili pomoli se za njegovu svećeničku ustrajnost i blagoslovljen pastoralni rad, ako je još među živima!

Poglavlje treće - DIOBA BARLOVAČKE ŽUPE I NJEZIN DALJNI ŽIVOT

Osnutak župe u Trnu

Budući da je barlovačka župa, unatoč suvremenim prijevoznim sredstvima, bila prevelika, biskup banjolučki mons. Alfred Pichler je 26. kolovoza 1980. osnovao novu župu Trn, kojoj su pripala tri sela nekadašnje barlovačke župe: Trn, Bukovica i Jablan³⁸. Novoosnovana župa je trajno povjerena na upravu Franjevačkoj provinciji Bosna Srebrena. Uz tri sela, novoj su župi pripala i dva groblja: Bešlenica u Trnu i Suvaje u Bukovici/Jablanu, te kapelica Pohoda Bl. Dj. Marije na Vidovića brdu u Bukovici. Župi matici ostalo je devet sela: Barlovci, Kuljani, Zalužani, Ramići, Dikevci, Orlovac, Ojdanići, Stranjani i Matoševci, s ukupno 880 kuća i 4.000 vjernika.

*Župna crkva sv. Josipa u Trnu, sagrađena
1986, srušena 1995.*

Prvim župnikom trnske župe postao je fra Dujo Ljevar, dok je barlovačku župu preuzeo dotadašnji kapelan fra Ivo Jakovljević. Osim fra Duje, koji je 1985. sagrađio veliku suvremenu crkvu, u Trnu je župnikovao i fra Blaž Marković tijekom svih ratnih stradanja, kada je ta crkva, u svibnju 1995, miniranjem srušena, a župni stan zapaljen. Zatim je župu opet preuzeo fra Dujo. Mi se ovdje okrećemo svojoj temi: barlovačkoj župi.

³⁸ Kopija dekreta br. 603/80 od nav. datuma, u BABL-u.

Časne sestre u barlovačkoj župi

Veoma je koristan rad časnih sestara u nekoj župi i sretna je župa koja ih može dobiti. Nakon Drugog svjetskog rata, za župnika fra Vlade Ljevara, u barlovačku župu je dolazila s. Imakulata Böckmann iz Budžaka, Klanjateljica Krvi Kristove, te je na nedjeljnim misama svirala i vodila pjevanje. Prve su se u župi nastanile Školske sestre franjevke hercegovačke provincije Krista Kralja i to 1955. One su tu djelovale punih 18 godina, sve do 1973. Kasnije su u barlovačku župu došle sestre družbe Klanjateljica Krvi Kristove i to 7. rujna 1981. Sjedište njihove provincije je u to vrijeme bilo u Zagrebu, a prije toga u čuvenom samostanu "Nazaret" u Budžaku. Sestre su preuzele vođenje kućanstva, brigu za čišćenje i uređenje crkve, vođenje župnog pjevanja te dio župne katehizacije. Došle su tri sestre: s. Branislava Garvan, katehistica i predstojnica, s. Vjenceslava Novinc, katehistica i s. Robertina Antolović, kuharica. Sestre su u župi ostale sve do izгона u kolovozu 1995.

Župnikovi suradnici - Župno pastoralno vijeće

Ono što su nekoć bili "prakaraturi", tj. prvi suradnici župnika kroz stoljeća, u novim su vremenima preuzeli izabrani vijećnici Župnog pastoralnog vijeća. U skladu s kanonskim propisima, biskup Komarica je odredio da se u svakoj župi osnuje župno pastoralno vijeće, kao tijelo koje će župniku pomagati u župnim poslovima. Vijećnike su pod župnikovim vodstvom izabrali vjernici, župnik ih predložio biskupu, a biskup potvrdio. Nakon toga su imenovani pred župnom zajednicom položili zakletvu da će vjerno obavljati povjerenu službu i tako svečano započeli svoj mandat. U Barlovcima je prvo takvo vijeće formirano i svečano uvedeno u službu prigodom proslave patrona župe sv. Vida 17. lipnja 1990. Svečano misno slavlje predvodio je biskupov izaslanik dr Miljenko Aničić, kancelar biskupije. Vijećnika je bilo ukupno 21 koji su predstavljali sva sela barlovačke župe. Evo sastava toga prvog župnog pastoralnog vijeća: Ivica Aleksić, Ivan Kašljević i Anto Ojdanić iz Zalužana, Marko Tuzla, Pero Domić i Brane Princ iz Kuljana, Luka Lukenda, Joško Štemberger, Joso Anušić i Draga Bartulović rođ. Batković iz Barlovaca, Mirko Pajić, Tomo Lipovac i Ivica Radman iz Ramića, Ferdo Stojčević, Pejo Bajlović, Berislav Šalić, Tomo Lipovac Ivin i Kaja Komar rođ. Komljenović iz Orlovca, Pejo Šalić iz Dikevaca, Slavko Blažević iz Stranjana i Josip Batković iz Matoševaca.

Rat bez rata - Barlovačka župa u najnovijim zbivanjima

Padom komunizma ponadali smo se boljem i ljudskim životu. Nažalost, nije bilo tako. U kasno ljeto 1991. u barlovačkoj su župi krštene trojke, djeca Berislava Mijatovića iz Ramića. To je ujedno i posljednja vedra vijest koju susrećemo u župnom ljetopisu. No, nad župu i cijelu BiH i Hrvatsku nadvili su se tmurni oblaci. Neka nam te dane opiše kroničar:

"Koncem lipnja 1991. godine dolazi do uznemirenosti i sukoba u Sloveniji. U osmom i devetom mjesecu počinje, pa svom žestinom plamti rat u Hrvatskoj. Stanje u župi postaje napeto. Ljudi su uznemireni. Umjesto demokratskog preobražaja dolazi do najgoreg. Tokom jeseni putovi postaju nesigurni. Štoviše, blokirani su. Nesigurnost je na svakom koraku. Slaba privređivanja, slaba ili nikakva primanja. Otpuštaju se radnici. Da bi se izbjeglo odlazanje na front i u bratoubilački rat preko Save, ljudi se sklanjaju, gdje i kako tkostigne. Odlaze u Njemačku,

Mrtvačnica na groblju Gajić

*u Austriju, Švedsku, čak do Australije. Odlaze u Zagreb i Sloveniju, računajući se vratiti kada se sve smiri. Pojedine obitelji se sele. Tko može, sklanja djecu i mladež. Time se gubi mnogo. Gubi se posao, a u župi domaćinstva ostaju bez radne snage, bez mladosti, bez budućnosti. Mnogo naroda odlazi. Traži krsne listove, crkvene dokumente - to jedino vrijedi u inozemstvu. Radi takvih prilika i opasnosti za Božiću župskoj crkvi nismo držali ponoćku. Držali smo je u Stranjanima uz veliki rizik."*³⁹

Što dalje, stanje je bilo sve gore. Već u lipnju 1992. pala je i prva žrtva iz barlovačke župe. U Mišinu Hanu pred gostionicom pijani rezervisti ubili su Antu Lipovca (sina Rudolfova) iz Ramića. Kriv je bio samo zato što se tu slučajno zatekao.

I te je godine još bila sv. krizma 28. lipnja. U ljeto 1992. u župi ostaje samo jedna časna sestra. Na okolne župne crkve već je izvršeno više oružanih napada: u Trnu, Presnačama, na župnu kuću u Dervišima (župa Budžak), a u Barlovcima još nema fizičkih napada, ali kruže priče kako je crkva puna oružja koje se dijeli Hrvatima, prijeti se vjernicima

³⁹ Knjiga spomenica župe Barlovci.

da iseljavaju; scenarij koji se tih mjeseci i godina trajno ponavljao po svim našim župama.

Najtužnije stranice župne kronike

Svakako su najtragičnije i najtužnije stranice cijele župne kronike one dvije, gdje su pobilježene žrtve i stradanja nevinih župljana u godinama 1992-1994. Riječ je o civilima, posve nedužnim ljudima. U 11 napada ubijeno je ukupno 16 župljana. Ovdje ispisujem te stranice doslovno:

"Na svetkovinu Svih Svetih 1992. godine u suton masakriran je u vlastitoj kući naš župljanin, umirovljeni poštari Joso Anušić u Orlovcu. Mjesec dana kasnije umro je od posljedica u Zagrebu.

Dne 02. veljače 1993. godine masakriran je, spaljen i ubijen Stipo Lukenda zvan 'Pišća' iz Zalužana.

Pred Blagovijest, 24. ožujka 1993. godine pobijeni su kod svojih kuća braća Tomo i Vid Anušić, te Ivo Bartulović u Gajanima.

Na samu Blagovijest 25. ožujka 1993. uniformirana lica ubila su u vlastitoj kući Stjepana Vidakovića zvanog 'Lida' i ženu mu Mariju u Dikevcima.

Dne 24. travnja 1993. godine ubijena je u vlastitoj kući Janja Bumbar u Barlovcima.

Dne 31. kolovoza 1993. godine ubijen je u vlastitoj kući Ljuban Miljanović u Barlovcima.

Dne 11. rujna 1993. godine u vlastitoj kući ubijena je Ana Kovačević u Ramićima.

Dne 02. listopada 1993. godine u vlastitoj kući pobijena je cijela obitelj Malčević u Ramićima: Tomislav, supruga mu Zorka i sin Marin.

Dne 04. listopada 1993. godine masakriran je u vlastitoj kući Niko Blažević Tvrtkov u Kuljanima. Umro je u banjalučkoj bolnici 10. listopada iste godine.

Dne 06. studenog 1993. godine masakriran je, smrskana glava, ubijen u vlastitoj kući Mato Dizdar zvan 'Žgit' u Dikevcima.

Dne 06. ožujka 1994. godine ubijen je u vlastitoj kući Slavko Kašljević u Zalužanima.⁴⁰

Sve ovo gore doneseno, skupljeno je u kronici na jednom mjestu. Međutim, to nisu ni izdaleka sve žrtve barlovačke župe. O nekima od njih je posebno pisano i to ponešto opširnije. Ja ću ih ovdje navesti kao nastavak gornjih tragičnih litanija.

"Dne 04. rujna 1994. stradao je Joso Brkić iz Kuljana. Taj stari čovjek ostao je sam. Žena mu umrla, djeca se razišla. Kći sa zetom otišla u Sloveniju, kuću ostavili na čuvanje njemu. Na Vel. Gospu došli su neki u uniformama,

⁴⁰ Ovaj i slijedeći citati su, što je vidljivo iz samoga teksta, iz župne Spomenice.

prijetili mu, tukli ga. Doseljenici su mu prijetili ('Njega će noćpojesti!'). Nestao je četvrti rujna, (nakon) Tri dana njegova kći, udana u Kašljeviće, našla ga je u bunaru. Izvadili su ga: tanko uže, dva puta stegnuto i zavezano na vratu. Bunar je nađen zaklopljen. Bunar dubok 4-5 m.; vode samo 80 cm. Vještak je samo kratko kazao nakon obdukcije: nasilno zadavljen."

A onda niže: *"Dne 16. studeni 1994. Tragedija u obitelji Plazanić. Stradali supruzi Ivo i Mara r. Debeljak u Kuljanima. On nađen raskomadani na pruži, ona mrtva, zadavljena u kući. Dvije kćeri skučene svijesti ne znaju ništa reći. Navodno je službeni nalaz: samoubojstvo kod njega, a kod nje ubojstvo od druge ruke."* Bilo je svakojakih glasina, ali činjenica je da su njih dvoje žrtve.

Još su dva vjernika iz barlovačke župe pred Božić 1994. pale kao žrtve bezumlja. Kroničar bilježi: *"Dne 30. studenoga 1994. ubijen je u vlastitoj kući Mijat (zvani "Mišo", op. A.O.) Lukenda, iz Barlovaca. Bio je trenutno sam u kući, gledao TV-prijenos, kraj prozora. Ubojica mu je u glavu kroz prozor sasuo rafal od šest metaka. Priča se u selu: to je bilo zato što je nešto rekao protiv radne obaveze!"*

Dne 6. prosinca 1994. uvečer ubijen je u vlastitoj kući maloumni Andrija Blažević u Dikevcima. (...) Ubijen, zadavljen na kauču. Suprugu Kaju (rođ. 1912.) taj je tukao staklenom flašom, davio njenom usukanom maramom; čuđom, ostalaje živa." Župnik bilježi i bahato, bezdušno ponašanje vojne policije: *"Žalosno, taj dan pošao sam da ga ispovjedim. Vojna policija koja kupi za radnu obavezu mi nije dala proći. Vratila me. Sutradan, kad sam došao, Andrija je već bio mrtav."*

Kapelica Sv. Križa na Ojdanića Brdu

Stradanje nevinih župljana nastavljeno je i 1995. godine. Tako su dana 19. travnja 1995. ubijeni u vlastitoj kući dvoje staraca: Ilija i Jelica Topić. Anto Debeljak, sin Nikole, iz Matoševaca, od silnog straha pred zlostavljanjima doživio je psihički poremećaj te je izvršio suicid u Matoševcima početkom svibnja 1995.

Posljednja žrtva koju bilježi župna kronika pala je početkom listopada 1995. Stradao je Ivo Gagula, sin Ilije iz Zalužana. *"Ubili su ga došljaci kraj rijeke, gdje se sklanjao od racija."*

Tragičnu bilancu svodi župna kronika lapidarnom konstatacijom: *"Inače, tijekom rata u barlovačkoj župi stradao je 31 župljanin. Odtoga većina je masakrirana i pobijena po vlastitim kućama."*

Kroničar nikoga ne poziva na odgovornost, nikoga ne proziva. Samo tužno i savjesno bilježi, da se imena nevinih stradalnika ne zaborave. Ali svaki iole moralan čovjek mora postaviti pitanje: u ime kojih ciljeva i ideala, u ime koje budućnosti je u jednoj starodrevnoj katoličkoj župi, u srcu Europe, u kojoj su katolici preživjeli i nadživjeli tri i pol stoljeća turskoga zuluma (1528-1878), pod kraj 20. stoljeća ubijen 31 nevini župljanin u kraju gdje uopće nije bilo ratnih djelovanja, niti su Hrvati katolici pružali ikakav otpor, nego pokorno izvršavali sve što su im mjesne vlasti naređivale. A nitko od njih nije poginuo kao pripadnik bilo koje vojske! Za sve te silne zločine nitko nije kazneno odgovarao, nije ni optužen, nitko zločina nije ni istraživao! Danas tu žive neki drugi ljudi. A Haag šuti. Savjest Europe i svijeta je zaspala, ili još gore - umrla.

Posjeti uglednih gostiju i župna slavlja

Međutim, upravo u najtežim stradanjima župe, dolaze, kao melem na ranu, pohodi visokih crkvenih gostiju, koji u nekim "normalnim" vremenima vjerojatno uopće ne bi došli. Na blagdan Duhova, 30. svibnja 1993. barlovačku župu je, možda prvi put u njezinoj povijesti, posjetio jedan kardinal Svete Rimske crkve. Bio je to osobni Papin izaslanik, francuski kardinal Roger Etchegarav. Došao je u Papino ime donijeti župljanima i njihovim svećenicima riječi ohrabrenja i utjehe u stradanjima koja proživljavaju.

Samo dva tjedna kasnije, na blagdan zaštitnika župe Sv. Vida, župu je pohodio mjesni biskup mons. Franjo Komarica s gostom biskupom Walterom Kasperom, poznatim teologom iz biskupije Rottenburg-Stuttgart. Biskup Franjo je, zajedno s gostom, predvodio svečano misno slavlje u crkvenom dvorištu, koje je bilo posve ispunjeno vjernicima.

Na Spasovo, 12. svibnja 1994. koje se posebno slavi na Crkvenama, misno je slavlje predvodio franjevački provincijal fra Petar Anđelović iz Sarajeva, u pratnji profesora fra Mile Babića.

Na Gospu od Anđela, 2. kolovoza 1994, gostovao je u Barlovcima katedralni zbor iz Banje Luke, pjevao misu, a nakon toga održao veoma lijep i uspio koncert. Uslijedilo je druženje gostiju s domaćim vjernicima do kasno poslije podne. Bio je to pokušaj da se, unatoč svim neprilikama, živi normalno.

Nemili događaji

Prijetnje i napadi koji su se prije događali samo povremeno, 1993. godine veoma su učestali. Nakon tolikih nedužnih vjernika, na red je došlo i sjedište župe. Trebalo bi puno prostora da opišemo sve ono što se navodi u kronici župe. Ipak, ovdje izdvajamo samo ponešto od toga. Prolazeći pokraj župne crkve i kuće, rezervisti su pucali i provocirali. Nije to bilo nimalo bezazleno pucanje u zrak, nego izravno u crkvu, župnu kuću i gospodarske zgrade, o čemu su vjerno svjedočili tragovi

metaka. Malo prije ponoći 13. rujna 1993. eksplodirala je podmetnuta eksplozivna naprava pod glavnim ulaznim vratima crkve, koja su posve demolirana. Gotovo pola godine kasnije 3. ožujka 1994. sličan je napad bio na župni stan. Napadači su očito htjeli provaliti, udarali su nogama i kundacima pušaka po vratima župnog stana, čak razbili nekoliko stakala, ali vidjevši da su vrata osigurana otišli su neobavljena posla. Čak tri puta provaljeno je u župnu garažu i odneseno nešto alata i drugih potrepština. I 30. kolovoza 1994. oko 22,30 sati pucano je po župnoj kući sa strane vrta.

I križevi su postali žrtve ljudske mržnje

Događaju se zlostavljanja svih vrsta. Sposobne muškarce vode na "radnu obavezu", djeci u školi prijete. I zadnji su katolici otpušteni s posla. Kronika bilježi: *"Doseljenici često uzurpiraju imovinu u susjedstvu. Bespravno se sijeku šume, oskvrnjuju groblja, oduzimaju vozila. Katolički svijet sve više pada u siromaštvo. Caritas dovozi hrane, nešto i odjeće i obuće, ali ovo dvoje posljednje ni izdaleka dovoljno (...) S mukom održavamo redovitu pastorizaciju, sv. mise, vjeronauk."* Mnogi sele, točnije bježe, i u srpnju 1994. župa je prepolovljena.

"Crni Božić"

Upravo su pod tim naslovom u kronici župe zabilježena tragična zbivanja na Božić, 25. prosinca 1994. Neka nam opet progovori sam kroničar:

"Grupa mladića obučena u maskirne uniforme zagasito plave policijske odore, s dvojicom doseljenika i kombijem došla (je) u rane sate kupiti navodno za radnu obavezu. Uz put (su) po Kuljanima kupili, došli pod crkvu na raskršću, stali, a dvojica sjednim doseljenikom došla na crkvenu kapiju. Jedan (je) s tim doseljenikom ušao i u crkveno dvorište. Nakupili (su) i odvojili dvadesetjednog mladića i čovjeka koji su pošli ili došli na ranu i đaćku misu, odveli kombijem najprije u kavanu "Page" u Kuljanima, (zatim) u stanicu milicije u Budžaku, u mali logor, u Ministarstvo za obranu. Svagdje ih tukli, maltretirali i na koncu pustili.

Tu je najviše bilo momaka iz Barlovaca, koji su se prije tri dana vratili s radne obaveze na Manjači; imali papire, ali ništa nije pomoglo."

"S crkvene kapije odvedeni su i pretučeni:

Ljuban Lukenda Ivanov

Nikola Lukenda Jurin

Ivica (Ićo) Lopar Lukin

Anto Lopar Vidov

Ivo Lopar Lukin

Bernard Lopar Ilkin

Draško Vidović Markov

Ivo Anušić Šime

Vinko Lopar Antin

Ivo Anušić Ilije

Anušić Joso Ivana (svi iz Barlovaca, op. A. O.)

Marinko Blažan Milkin iz Cerika

Marko Orlovac Ante iz Bukovice

Ivo Relja Vladin iz Bukovice

Vlado Relja Ante iz Bukovice

Josip Relja Ante iz Bukovice.

Idući u crkvu putem su pokupljeni:

Tomo Bijelić iz Kuljana

Joso Ljevar iz Zalužana

i Lopar iz Zalužana.

Kod kuće su pokupili:

Vladu Anušića Markova iz Kuljana (spremao se na misu)

Josipa Domića Markova iz Kuljana.

Kod kuće su isprebijali Marka Domića, oca Josipova.

Kod kavane "Page" istukli su dječaka Ivicu Bijelica, koji je donio ocu Tomi bundu. Ukući Marka Domića istukli su Zvonka Štembergera, malodobnog dječaka koji se tu našao. Najgore je prošao Marko Domić Ivin iz Kuljana, otac Josipov. Trojica su ga gazili u snijegu. Rebra polomljena. Danima nije mogao ustati ni leći, samo je umotan sjedio. Teško su pretučeni Anto Lopar Vidov i Tomo Bijelić. Svima je bila potrebna liječnička intervencija. Kada su Vlado Anušić i Tomo Bijelić dovedeni na kirurško odjeljenje u Banjoj Luci, liječnik im je tražio po 1000 DM da mogu ostati na liječenju!? Stvarno žalosno.

Nikakva komisija nije izlazila, nikakav uviđaj nije bio. Dolazila je jedino predstavница ženevskog Crvenog Križa, madame Sesil 29. prosinca 1994. i 5. siječnja 1995. tražeći iscrpne podatke o događaju.

Među njima pretučeni su radnici župskog Caritasa. Žalosno. Utorak 20. 12. 1994. ti su ljudi dijelili pomoć, namirnice. Onaj isti koji ih je doveo i pokazao da njih treba odvesti, oni su mu dali pomoć. Radnici kruhom, a oni (...) "

Kao što vidimo, iz crkvenog dvorišta ih je odvedeno 11 iz Barlovaca, četiri iz Bukovice i jedan iz Cerika. Na putu prema crkvi uhvaćena su dvojica iz Zalužana i jedan iz Kuljana. Još dvojicu Kuljančana su kupili kod njihovih kuća. Neke su brutalno premlatili, ne gledajući čak ni na njihovu dob: jednoga su dječaka koji je donio svome ocu zimski ka-

Batkovića groblje s kapelicom u Matoševcima

put, istukli, nakon što su ga odveli, a drugoga samo zato jer se tu slučajno zatekao. Bilo je tako teško premlaćenih sa slomljenim rebrima, da im je trebala liječnička pomoć. U bolnici su im tražili po 1000 DM kako bi bili primljeni na liječenje. Zlostavljani i pretučeni, ali i mnogi drugi župljani nastojali su naći bilo kakav način da se sklone, da odu nekuda

u svijet. Zbog opće zaplašenosti preostalih vjernika župnik nije obavljao božićni blagoslov kuća.

Ni župnikov život više nije siguran

Nakon akcije hrvatske vojske i redarstvenika "Bljesak" u Slavoniji, u svibnju 1995. zločini su dosegli vrhunac. Noću 7/8. svibnja te godine minirana je župna i samostanska crkva na Petričevcu, samostan zapaljen, a uslijed pretrpljenih zlostavljanja preminuo je nestor samostana fra Alojzije Atljija, koji je već bio srčani bolesnik. Preostali svećenici našli su smještaj u biskupovu domu u Banjoj Luci i u samostanu sestara Kl-anjateljica u Budžaku. Od tog vremena ni osoblje barlovačke župe više nije noću boravilo u svojoj župnoj kući. Svaku večer išli su na konak sestrama u Budžak. U tri slijedeća mjeseca, do 20. kolovoza, župni stan je provaljivan i pljačkan čak šest puta.

Posljednje veće okupljanje vjernika u barlovačkoj župi

Na blagdan Gospe od anđela 2. kolovoza 1995. bilo je "posljednje veće okupljanje" vjernika te župe, bilježi kroničar. Nikomu se po završetku misnog slavlja nije žurilo kući, kao da su slutili da im je to zadnje takvo druženje u svojoj rodnoj župi. A stvarno je to bio labuđi pjev te nekoć velike i duhovno vitalne župe. Kronika bilježi: *"Svečano je bilo sve do noći. Lijepo..., ali to je bilo zatišje pred buru, oluju."*

Uskoro je počelo masovno istjerivanje katolika iz njihovih kuća. Išlo se redom. Zadnji su morali otići 16. kolovoza, kad su u selo došli autobusi, ljudi su silom utrpavani u njih s ono malo najosnovnijih stvari što im se zateklo pri ruci i - pravac Srbac, pa preko Save u Davor i dalje u Hrvatsku i svijet. Sve stečeno napornim radom u trenutku otuđeno, zavičaj otet, a ti otjeran kao pas s tuđega praga. Kroničar, unatoč svemu, nikoga ne optužuje, ali trijezno bilježi: *"To su bili najtužniji dani banjalučkih katolika. Nismo sudjelovali u ratu, nikome nismo ništa krivi i takva nam se nepravda učini!"* Ipak, svakom, iole misaonom čovjeku, ostaje trpko pitanje: Može li se sreća graditi na nepravdi, na tuđoj nesreći. Ili je time udaren temelj i vlastitoj!?

Župa više nema kapelana niti časnih sestara

Barlovačka je župa doista bila velika i prostrana, pa je, kad god je to bilo moguće, imala dvojicu svećenika: župnika i kapelana odn. župnog vikara, a neko vrijeme je znao boraviti i koji stariji umirovljeni svećenik, koji bi pomagao dvojici aktivnih, tako npr. fra Anto Hrvat koji je

u župi ostao do smrti, zatim fra Bosiljko Ljevar i fra Vlado Ljevar, koji su neko vrijeme pomagali župniku fra Duji Ljevaru. Međutim, nakon što su uglavnom protjerani vjernici, ni župnom osoblju više nije bilo opstanka. Dana 20. kolovoza 1995. župu napuštaju i kapelan fra Anto Ivanović, te časne sestre Melanija Jajčević i Ana Komljenović, Klanjateljice Krvi Kristove. Župnik im u kronici daje lijepo svjedočanstvo: *"U ovim burnim vremenima, kada smo nosali 'glavu u torbi', mnogo smo podnijeli, a ni jedanput mi nisu rekli da im je teško i da se boje. Hvala im. Župnik ostaje."* Ostao je kao stražar na mrtvoj straži. Trebao je svećenik još samo zato da pokopa to malo preostalih vjernika, jer je do konca kolovoza u župi ostalo jedva još 200 vjernika!

Završni akordi zla

Župnik, svjestan u kakvom okruženju živi, prenio je najvrijednije stvari iz župe koja je bila izložena svakodnevnoj i još više svakonočnoj pljački. A evo kako je to izgledalo, prema župnoj kronici:

"Župni centar je opljačkan i demoliran 21-24. 08. 1995. godine. Od njega je ostala prava pustoš. Kako već od svibnja nismo noćivali u žup(nom) uredu, nego u Budžaku, sklonili smo najhitnije crkvene stvari: matice, zavjetni kip sv. Vida, zavjetnu sliku, vrijednije crkveno ruho, kalež, misal, postaje Križnog puta, vojni park. Ostalo, što je bilo u kući i crkvi, sve je odneseno ili upropašteno. Kapele i groblja po župi također su izložene devastiranju. Preostali katolici izloženi su stalnom maltretiranju i otimačini imovine.

Do konca godine u župi nije se održavala služba Božja. Posljednja misa bila je u crkvi 20. 08. '95. Župnik je bio u Budžaku kod čč. sestara. Obilazio je bolesne, obavljao sprovode i organizirao podjelu karitativne pomoći. U devastiranom župnom centru nije bilo nikoga. U rujnu i listopadu bilo je nekoliko vojnika s nekim vojnim vozilima. Koncem

listopada došle su izbjeglice. Užu- Devastirana kapelica Sv. Ilije u Kuljanima pni stan naselilo se devet obitelji iz Japre. Bili su nomadske ćudi, s mnogo primitivizma i bezobzirnosti. U studenome vezali su i konje u crkvi (ljudi koji su se izdavali za pravoslavne kršćane - op. A.O.!?). Kada su intervenirali

ramićki pravoslavni, istjerali su konje, a crkva im je dalje služila kao ostava za sijeno. Inače, kretanje svećenika, posebno po dragočajskom dijelu župe, bilo je opasno tijekom cijele jeseni."

Obijesno pustošenje kapelica izvršeno je po cijeloj župi. Slično župnoj crkvi, i kapelica Sv. Ilije u Kuljanima pretvorena je u štalu. Demolirane su grobljanske kapelice u Gajiću (skupa s mrtvačnicom), na Crkvenama, na Batkovića groblju i u Gradini. Ipak, istine radi, spomenimo da je neoštećena ostala kapelica na groblju u Dikevcima, dok je s filijalne crkve Sv. Franje u Stranjanima odnesena sva stolarija, tj. vrata i prozori.

Mir bez povratka župljana

Više gotovo nije ni bilo koga istjerati iz ove župe. Došao je Daytonski sporazum, došao je mir, ili barem primirje, ali nije došla pravda, niti su se vraćali prognani. Nije bilo uvjeta za povratak. Što je tko nasilno zauzeo, to je i držao. Župnik fra Juro Šalić je ponovno počeo služiti sve-

Područna crkva Sv. Franje Asiškoga u Stranjanima

te mise na području župe, ali ne i u župnoj crkvi. Nakon 20. kolovoza 1995. prva sv. misa slavljena je na području barlovačke župe na Jurjevo 23. travnja 1996, i to na groblju u Dikevcima. Činio je to i na grobljima u Crkvenama, Gajiću i Bijedi, ali u župnoj crkvi to, zbog izbjeglica, nije bilo moguće. Te su godine čak i blagdan zaštitnika župe Sv. Vida i Gospu od anđela vjernici sa župnikom proslavili na groblju Crkvene. Vjeronauk za malobrojnu

preostalu djecu župnik drži po privatnim kućama.

Po toplijem vremenu to je išlo kako-tako, ali dođe zima, pa je bogoslužje na groblju u zimskim uvjetima zaista teško.

Tek 8. siječnja 1997. vraća se prvi povratnik u župu, gotovo godinu i pol od izгона! To je Drago Ojdanić, sin Marka, iz Zalužana. Na svetim misama po grobljima župnik može nazočne lako prebrojati. Bilježi njihov broj u pojedine dane: kreće se od 12 do 52. Iznimka je na Uskrs te godine, kada je na Crkvene stigla "masa" od 71 vjernika. U župi od nekoć 6000 duša!

Te, 1997. i slijedeće godine ne događa se ništa značajno. Najavljivanih povrataka nema, svete mise se služe po grobljima, ljudi gledaju kako preživjeti. Župnik je sa župljanima malo uredio kapelicu na groblju Gajić, gdje je nedjeljom redovito slavio misu. Jedino su nešto brojniji dolasci prognanika na groblja uz blagdan Svih Svetih i Dušni dan. Godine 1998. župa je imala samo osam krizmanika. Jedina promjena jest odlazak dotadašnjeg župnika fra Jure Šalica, nakon 13 godina župnikovanja u Barlovcima, i dolazak novoga, fra Mije Rajiča. Zbilo se to 26. studenoga te godine. I novi je župnik službeno predstavljen u gajičkoj kapelici, a ne u župnoj crkvi! Bilo je to na drugu nedjelju Došašća, 6. prosinca 1998., a novog je župnika uveo u župničku službu biskupijski kancelara mons. Ivica Božinović, rodom iz Kuljana.

Povratak u župnu crkvu

Novi je župnik sa župljanima odlučio vratiti se u župnu crkvu. Bila je posve devastirana i obeščašćena od bezdušnika, koji su od nje napravili štalu. Šestoro župljana prionulo je 12. prosinca poslu da devastiranu crkvu barem malo dovedu u red, kako bi sutradan u njoj mogla biti služena sv. misa. Crkva je očišćena, na vrata je stavljena plastična folija, a morat će se bez prozora. Sutradan, na treću nedjelju Došašća, 13. prosinca 1998. prvi put je nakon tri godine i gotovo četiri mjeseca slavljena sveta misa u župnoj crkvi ili u onomu što je od nje ostalo. Kroničar bilježi: *"Nazočnih je bilo 42"*. Kako ih je točno toliko bilo i slijedeće nedjelje, župnik bilježi s dozom zdravog humora: *"udomaćili smo se"*. Blagoslov oskvrnjene župne crkve obavio je u nedjelju 3. siječnja 1999. biskup mons. Franjo Komarica, uz misno slavlje. On je ujedno uveo u službu i trojicu župnih vijećnika. To su: Anton Marić iz Zalužana, Brane Princ iz Kuljana i Ilija Mikić iz Dikevaca.

Župnik nastoji svoje svećeničke dužnosti redovito obavljati. Zabilježio nam je da je pred Božić obišao 15-ak bolesnika i podijelio im svete sakramente. S tih je susreta ponio posebno upečatljive dojmove. Nakon Božića je u tri dana obavio blagoslov kuća obišavši 58 obitelji.

Kad nema drugih zbivanja u župi, župnik marljivo bilježi podatke o vremenu, snjegovima, hladnoći, kiši, itd.

Godina 1999. - blagoslov obnovljene župne crkve

Nažalost, opet se moraju bilježiti negativna zbivanja. Opet je proradila nečija zloba. Naime, nakon sv. mise i blagoslova polja na Markovo, 25. travnja 1999. na groblju Bijeda, vandali su oskvrnuli groblje i napravili veliku štetu. Otkriveno je to istom 3. svibnja. Kroničar bilježi razmjere divljanja: *"Šteta je bila u ovome: izvaljenih oko 30 mramornih spomenika, nekoliko drvenih, 3 klupe iščupane iz zemlje, kapelica demolirana, vrata skinuta, razbijena, prozori izlupani drvenim križem s nekog groba."*

Obnovljena župna crkva

Ipak, kroz oblake ponekad malo proviri sunce. Takav jedan dan bio je 25. srpnja 1999. i vrijedi ga zabilježiti. Toga je dana u župnoj crkvi bilo skromno slavlje Prve sv. pričesti za šest prvopričesnika, a istog je dana kršteno prvo dijete u toj crkvi nakon 1995.!

Na Gospu od Anđela, 2. kolovoza, misno je slavlje predvodio biskup Franjo. Osim domaćih župljana bilo je i nešto prognanika iz Hrvatske i drugih europskih zemalja. Istog je dana biskup blagoslo-

vio početak radova na obnovi župne crkve koji su stvarno počeli 16. kolovoza. Župnik revno bilježi u kroniku sve što je u po jedinom tjednu urađeno, a mi ovdje spomenimo da je početkom listopada dignuto novo zvono na zvonik, teško 285 kg. Rađena je i nova crkvena ograda.

Radovi su dobro napredovali, pa je 3. studenoga, nepuna tri mjeseca od početka radova, izvršen tehnički prijem obnovljene crkve između izvođača radova g. Mirka Vidovića i župnika fra Mije Rajića u nazočnosti nadzornika g. Mirka Verona. Biskup Franjo blagoslovio je obnovljenu crkvu u nedjelju 28. studenoga 1999. uz suslavlje deset svećenika i preko 150 vjernika.

Život okljaštrene barlovačke župe tako se pomalo vraćao u neko normalnije stanje.

Jubilarna godina 2000.

Od važnijih događaja valja spomenuti pohod generalnog pohoditelja franjevac provincije Bosna Srebrena, fra Šime Samca, župniku i župi. Učinio je to 18. ožujka 2000. Tom prigodom on je razgovarao sa župnikom (drugoga osoblja nema), pregledao crkvu i župni ured, misno ruho, župne knjige i drugi inventar.

Točno dva mjeseca kasnije je umjetnik iz Prijedora Rudi Slačala obnovio slike na zidu crkve, te je crkva iznutra postala još ljepša.

Te je godine troje krizmanika iz barlovačke župe krizmano 23. srpnja na Petrićevcu.

Prvog listopada župu je iznenada pohodio biskup Komarica s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini mons. Giuseppeom Leanza, i zadržali su se u razgovoru s vjernicima nakon popodnevnog sv. mise.

Ostali su blagdani slavljani redovito, a tako su se odvijale i druge župne aktivnosti. Jedino što župnik još uvijek ne boravi u župnoj kući!

Prva godina novoga tisućljeća - župnik ponovno stanuje u župi

Nakon dugih pet godina izbjeglice su konačno napustile župnu kuću. U kakvom stanju, bolje i ne pitati. Da bi se u nju moglo useliti, potrebno ju je temeljito obnoviti. Obnova je počela 5. lipnja 2001. I župnu je kuću obnavljao g. Mirko Vidović, koji je svojedobno obnavljao i župnu crkvu. Radovi su dobro tekli, pa je 19. kolovoza biskup Komarica predvodio Sv. misu i blagoslovio obnovljenu kuću, što je dostojno i proslavljeno. Župnik je cijelo to vrijeme stanovao u samostanu na Petrićevcu, a u župu dolazio nedjeljom i po potrebi. Konačno je 30. listopada 2001. prešao iz samostana ponovno u obnovljenu župnu kuću u Barlovce.

Iz 2002. valja spomenuti prvi poljski blagoslov nakon rata kod kapelice sv. Franje u Stranjanima, koji je obavljen 12. svibnja. Te je godine bila i prva krizma nakon rata u župnoj crkvi, biskup mons. Komarica krizmao je 14. srpnja šest domaćih krizmanika i jednog iz banjolučke

župe Pohoda Bl. Dj. Marije. Spomenuta stara kapelica u Stranjanima srušena je koncem rujna, te je započela izgradnja nove, koju je financirala biskupija. Te je godine udaren samo temelj. I kod župne crkve povremeno bude ponešto radova oko uređenja zgrada i prostora uz crkvu, ali kod svake radne akcije uglavnom sudjeluju isti zauzetiji župljani, a drugi puno ne mare. Hvaleći prve, neke i poimenično, a kudeći druge, župnik je zabilježio u kroniku: *"Govorio, negovorio — slaba svijest na pripadnost crkvi i zajednici, a da se dijeli, trče k'o ovce na sol."*

Papa prošao kroz karlovačku župu - Da, istina je!

Godine 2003. nastavljena je gradnja kapelice u Stranjanima, a 17. svibnja podignuto je na kapelicu zvono koje je bilo ukradeno, ali pronađeno. Zadnjeg kolovoskog dana župnika fra Miju Rajiča zamijenio je domaći sin župnik fra Ivo Orlovac. Novog je župnika uveo u župničku službu kao biskupov izaslanik njegov prezimenjak rodом iz ove barlovačke župe dr Anto Orlovac, autor ovoga rada.

Međutim, jedan događaj, iako se izravno nije ticao samo ove barlovačke župe, valja ovdje spomenuti, jer se sigurno nikada dosad nije dogodio u cijeloj povijesti ovog kraja i ove župe: jednim rubom barlovačke župe prošao je jedan Papa. Bilo je to 22. lipnja, kada je Sveti otac Ivan Pavao Drugi specijalnim vozilom, tzv. papamobilom prošao na putu od zračne luke u Mahovljanima prema Petričevcu i natrag preko Trna i nadvožnjaka u Zalužanima i time, makar na rubu "okrznuo" i ovu, barlovačku župu.

Kip pokraj puta u Matoševcima - izraz pobožnosti vjernika

Dio drugi: POPISI, STATISTIKE, PREGLEDI

Popis 1. - KRIZMANICI I KUMOVI IZ SELA KASNIJE BARLOVAČKE ŽUPE 1742. GODINE

Već je više puta objavljen popis obitelji iz pojedinih župa koje je u Rim poslao fra Pavao Dragičević 1742, i to nam je najstariji sačuvani popis katoličkog stanovništva i dragocjen demografski izvor. Objavio ga je fra Dominik Mandić, detaljnije ga je obradio Luka Đaković, a donosi ga i fra Juro Šalić⁴¹, pa je dostupan čitateljima. Međutim, Đaković je donio i faksimile popisa krizmanika i njihovih kumova, što nije posebno transkribirao niti obrađivao, a kako je popis na latinskom jeziku, to je pristupačan samo manjem broju ljudi. Kako to, koliko znam, nitko do sada nije uradio, smatrao sam potrebnim i korisnim to s latinskog prevesti i ovdje donijeti u ovoj križaljci. Iz njega ćemo saznati brojna prezimena krizmanika i kumova, dob krizmanika, ponegdje i podatak odakle je krizmanik ili kum, što je sve prvorazredna izvorna etnografska građa.

Krizma u Ojdanićima 14. siječnja 1742. godine'

"U selu Ojdanići, pod vedrim nebom, po običaju nakon sv. mise, potvrđeni su:"

R.br.	Krizmanik	Dob	Kum(a)
1.	Anto Ojdanić	7 god.	Mijat Ojdanić
2.	Lovro Ojdanić	7	Filip Ojdanić
3.	Jerko Ojdanić	5	Mijat Ojdanić
4.	Ivka Ojdanić	5	Klara Ojdanić
5.	Franjo Gubičanin	6	Mijat Lovrinović
6.	Nikola Jerković	4	Petar Batković
7.	Juro Batković	6	Mato Lipovac
8.	Pavo Batković	5	Mijat Jerković
9.	Franjo Batković	6	Isti
10.	Bartol Batković	8	Mato Lipovac
11.	Mijat Trnjanin	7	Jakov Kristić iz Banje Luke
12.	Drago Pavlović	8	Bernard Popić
13.	Mijat Bočanin	7	Nikola Peić iz Banje Luke
14.	Filip Elegović iz B. Luke	7	Isti
15.	Ana Milić	8	Ivka Debeljaković
16.	Franjo Kasapović	5	Nikola Gubičanin
17.	Juraj Kasapović	8	Marko Gubičan

⁴¹ Za župu Ivanjska, kamo su u to doba pripadala i sela kasnije barlovačke župe, vidi: D. MANDIĆ, *Chroati Catholici Bosnae et Hercegovinae*, Chicago-Roma, 1962, str. 41-45; L. ĐAKOVIĆ, *Prilozi za demografsku i onomastičku građu Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 1979, str. 282-287 (faksimil); J. ŠALIĆ, *Hod u vjeri, Banja Luka i okolica*, Banja Luka, 1991, str. 85-95.

⁴² L. ĐAKOVIĆ, nav. dj., str. 431-435.

18.	Bartol Petrasinović?	9	Petar Kasapović
19.	Lucija Petrasinović	50	Manda Kasapović
20.	Franjo Jerković	8	Ivan Majanović
21.	Nikola? Jerković	5	Marko Debeljaković
22.	Manda Majanović	7	Manda Brošnjaković
23.	Grgo Lipovac	7	Ilija Mijić
24.	Stjepan Lipovac	6	Andrija Ojdanić
25.	Jela Novoseoc	6	Ivka Debeljaković
26.	Juro Abramspaić	8	Mijat Jerković
27.	Anđa Abramspaić	6	Petronila Jerković
28.	Luka Majdandžić	8	Ilija Mijić
29.	Franjo Majdandžić	4	Anto Mijić
30.	Ruža Majdandžić	9	Marija Novoseoc
31.	Barbara Majdandžić	6	Marta Milić
32.	Agata Majdandžić	8	Ista
33.	Anđa Majdandžić	5	Ista
34.	Toma Andrijević	6	Mato Ojdanić
35.	Marta Andrijević	11	Ana Ojdanić
36.	Fillip Bugarinović	7	Petar Batković
37.	Anđa Bugarinović	6	Petronila Batković
38.	Kata Bugarinović	8	Ista
39.	Mato Bugarinović	5	Jakov Žišковић
40.	Marija Mijić	8	Ana Lovrinović
41.	Nikola Busmadović?	9	Anto Marić
42.	Josip Komaričić	6	Mijat Lovrinović
43.	Lucija Komaričić	5	Ivka Antunović
44.	Nikola Miograd	6	Ivan Komaričić
45.	Staža Novoseoc	7	Kata Komaričić
46.	Ivan Dumanović	9	Jakov Žišковић
47.	Mijat Dumanović	7	Petar Kasapović
48.	Agata Lisković	8	Lucija Lovrinović
49.	Ivka Lipovac	6	Anđa Lovrinović
50.	Petar Brošnjaković	8	Marko Glumčević
51.	Ivan Brošnjaković (!)	4	Isti
52.	Juro Kukić	7	Marko Ercegovac
53.	Mijat Kukić	6	Isti
54.	Luka Glumčević	8	Mijat Lovrinović
55.	Anto Juričić iz Jeleča	18	Stjepan Abramović
56.	Manda Ivančević	7	Ivka Bosona?
57.	Ivka Lipovac	7	Kata Lipovac
58.	Križan (Chrvsantus) Mršić	8	Anto Glavašević
59.	Ivan Miljanović	5	Ivan Bajlović
60.	Ruža Markičević iz Petričevca	7	Lucija Glumčević
61.	Ivan Debeljaković	8	Mijat Lovrinović
62.	Ana Barić	8	Pavka Abramspaić

63.	Ivka Barić	4	Ista
64.	Juro Marinković	8	Pavao Pavlović
65.	Pavka Marinković	5	Jela Pavlović
66.	Klara Marjanović	7	Kata Jerković
67.	Lucija Majanović	4	Uršula Božinac
68.	Ana Popić	4	Lucija Lovrinović
69.	Ivka Kovačević	8	Kata Jerković
70.	Lucija Kovačević	5	Ista
71.	Franjo Hrvčanin	8	Marko Jerković
72.	Kata Majanović	5	Marta Andrić
73.	Petar Aleksić	5	Mato Bumbarević
74.	Lucja Golubović	8	Franjka Benković
75.	Klara Fillipović?	6	Kata Vukošljević?
76.	Marta Kašljević	4	Ivka Ojdanić
77.	Mijat Kašljević	5	Franjo Marković
78.	Manda Kašljević	40	Ana Ojdanić
79.	Kata Jurić	7	Petronila Jerković
80.	Augustin Miljanović	8	Bernardin Popić
81.	Staža Mršić?	5	Kata Kašljević
82.	Mato Blažević	10	Anto Šainović iz Banje Luke
83.	Mato Kapetanović	8	Isti
84.	Abraham Abramović	7	Anto Čipčić
85.	Ruža Pavlović	4	Anđa Ojdanić
86.	Agata Pavlović	5	Ista
87.	Ilija Debeljaković	7	Ilija Milić
88.	Ruža Debeljaković	8	Marta Milić
89.	Kata Debeljaković	4	Ista
90.	Ivka Mršić	7	Marija Golubovica
91.	Jela Mršić	5	Ista
92.	Mijat Pavlović	6	Luka Filipović
93.	Anđa Pavlović	8	Kata Marinković
94.	Manda Ermenčić iz D(elibaš). Sela	8	Lucija Lovrinović
95.	Toma Ojdanić	9	Ivan Milić
96.	Petar Ojdanić	6	Ivan Milić
97.	Petronila Čolaković	5	Marija Orlovac
98.	Kata Čipčić	6	Marta Batković
99.	Agata Zobić	8	Lucija Čipčić
100.	Nikola Vidović iz D.B. Sela	10	Mato Sivčević
101.	Nikola Popić	7	Mijat Lovrinović
102.	Dujo Prnjavorac	6	Ivan Komaričić
103.	Stjepan Benković	9	Franjo Mršić
104.	Ivan Blažević	7	Anto Gelić
105.	Kristofor Blažević	4	Isti
106.	Klara Gelić	9	Marija Elegović

107.	Ruža Zobić iz Motika	5	Ista
108.	Agata Zobić	5	Ista
109.	Mijat Dučmelić (!)	8	Toma Ojdanić
110.	Ivka Ojdanić	36	Lucija Blažević
111.	Stjepan Tomić iz Šargovca	24	Nikola Gaglić (!)
112.	Bernardin Čipčić	8	Nikola Žižak
113.	Nikola Bumbarević	9	Mijat Ojdanić
114.	Mijat Postaja	40	Mijat Bugarčić
115.	Anđa Bajlović	4	Jela Pavlović
116.	Lucija Bajlović	6	Ista
117.	Jela Bajlović	7	Kata Pavlović
118.	Petronila Bajlović	4	Ista
119.	Juro Glavašević	5	Anto Mijić iz Čipčija
120.	Ruža Glavašević	8	Marija Marinković
121.	Petronila Glavašević	7	Ista
122.	Andrija Dučmelić	5	Mijat Ojdanić
123.	Mato Bogdanović	44	Andrija Ojdanić
124.	Jakov Lupić iz Šargovca	5	Mijat Benković
125.	Marija Benković	7	Kata Lupić
126.	Jela Benković	8	Marta Ojdanić
127.	Agata Burić	8	Lucija Salinica
128.	Lucija Burić	6	Ista
129.	Uršula Burić	6	Ista
130.	Lucija Kovačević	7	Anđa Lovrinović
131.	Toma Petrović	5	Stjepan Šalić
132.	Mato Serebić	7	Mijat Benković
133.	Kata Nikolić	6	Marija Jerković
134.	Nikola Blažević	40	Jakov Markičević
135.	Ivan Debeljaković	7	Andrija Lovrinović
136.	Nikola Kaplanović	8	Franjo Brašnovović (!)
137.	Anto Mršić	8	Toma Benković
138.	Stjepan Sivčević	9	Petar Klindić
139.	Ilija Rabačić iz Šargovca	4	Franjo Pranić
140.	Ivan Rabačić	7	Isti
141.	Marko Kaplanović	26	Nikola Burić
142.	Ilija Kaplanović	24	Franjo Brašnovović
143.	Jela Kaplanović	50	Jela Brašnovović
144.	Ivka Kaplanović	30	Ista
145.	Lucija Majanović	4	Uršula Bajlović
146.	Vida Blažević iz Lišnje	60	Kata Šainović
147.	Ivka Blažević iz r(ečenog) sela	48	Ista
148.	Aleksić (<i>nema imena</i>)	4	Kata Božinac
149.	Marija Mršić	6	Manda Brašnovović
150.	Marija Vučić	7	Uršula Aleksić
151.	Jela Ojdanić	6	Kata Topić

152.	Josip Stojčević	7	Marko Debeljaković
153.	Ruža Stojčević	7	Lucija Salinica
154.	Kata Bajlović	6	Ista
155.	Josip Lučić	6	Mijat Lovrinović
156.	Anto Finić iz Zalužana	7	Luka Ojdanić
157.	Agata Ivić	7	Ivka Ojdanić
158.	Josip Ivić	6	Juro Čimborović
159.	Jela Blažević iz Lišnje	36	Lucija Ojdanić
160.	Manda Čipčić iz reč. sela	40	Ista
161.	Ivan Gagulić	7	Grgo Ojdanić
162.	Kata Ojdanić	8	Marija Gutićanović
163.	Marko Ojdanić	5	Nikola Gutićanović
164.	Mijat Ojdanić	6	Marko Kašljević
165.	Anđa Ojdanić	4	Anđa Lovrinović
166.	Lovro Ojdanić	6	Luka Lovrinović
167.	Bartol Topić	7	Mijat Lovrinović
168.	Marko Topić	6	Nikola Gubićanović
169.	Klara Topić	4	Lucija iz Bresolice
170.	Ivka Topić	5	Ista
171.	Bartol Ojdanić	6	Mijat Ojdanić
172.	Justina Ojdanić	4	Lucija Jarčević
173.	Marko Ojdanić	6	Mato Novoseoc
174.	Marija Ojdanić	5	Lucija Salinica
175.	Klara Ojdanić	4	Lucija Jerković
176.	Ivka Ojdanić	4	Petronila Jerković

Krizma u Ojdanićima 15. siječnja 1742. godine⁴³

"Dana 15. siječnja 1742. u istom selu kao gore":

R. br.	krizmanik	dob	kum(a)
1.	Mijat Pekezović iz Lišnje	3 god.	Josip Kulierević iz Fojnice
2.	Mijat Nikolić iz Lišnje	24	Mijat Pekezović
3.	Franciska Grgić iz r(ečenog) s(ela)	16	Marija Konjetić
4.	Anđa Petrović iz reč. sela	30	Franciska Grgić
5.	Katarina Pekezović iz reč. sela	5	Anđa Petrović
6.	Grgo Stipanović iz reč. sela	40	Anto Matošević iz Bukovice
7.	Bernard Blažević iz reč. sela	14	Grgo Stipanović
8.	Petar Blažević iz reč. sela	42	Isti
9.	Klara Grgić iz reč. sela	13	Franciska Grgić

⁴³ L. ĐAKOVIĆ, nav. dj., str. 435-436.

10.	Marija Ostojić	5	Lucija Ojdanić
11.	Klara Ojdanić	5	Petronila Jerković
12.	Petar Mijić iz Lišnje	3	Ivan Marčinković
13.	Uršula Burić	4	Lucija Solinica
14.	Mijo Lipovac	4	Ilija Mijić
15.	Andrija Lipovac	5	Isti
16.	Marko Čosić iz Lišnje	26	Anto Matošević iz Bukovice
17.	Lucija Kapetanović iz reč. sela	40	Petronila Konjetic
18.	Petronila Konjetic iz reč. sela	46	Agata iz Lišnje
19.	Ilija Konjetic iz reč. sela	46	Nikola Čipčić
20.	Anto Kapetanović iz reč. sela	26	Ilija Konjetic
21.	Manda Hrvaćanin iz Petirć(evca)	4	Lucija Solinica
22.	Marija Konjetic iz Lišnje	38	Agata iz Lišnje
23.	Lucija Novoseoc iz reč. sela	16	Petronila Konjetic
24.	Marko Blažević iz reč. sela	14	Grgo Stefanović?
25.	Toma Milotnović? iz reč. sela	34	Ilija Konjetic
26.	Marija Blažević iz reč. sela	14	Agata Kovačević
27.	Ruža Blažević iz reč. sela	12	Ista
28.	Manda Blažević iz reč. sela	13	Ista
29.	Juro Novoseoc	13	Petar Blažević
30.	Stjepan Novoselac (!)	15	Isti
31.	Mato Hrvaćanin iz reč. sela	14	Ilija Konjetic
32.	Marta Kapetanović iz reč. sela	12	Petronila Konjetic
33.	Ilija Petrović iz reč. sela	40	Ilija Konjetic
34.	Bartol Petrović iz reč. sela	12	Stjepan Novoselac
35.	Ivka Petrović	13	Petronila Konjetic

Krizma u Bukovici 16. siječnja 1742. godine⁴⁴

"U selu Bukovica, u kući Petra Bumbara, poslije svete mise krizmani su":

R.br.	Krizmanik	Dob	Kum(a)
1.	Grgo Blažević	5 god.	Nikola Bumbarević
2.	Andrija Blažević	4	Nikola Bumbarević
3.	Mijat Bumbarević	5	Šimun Miljanić
4.	Petar Kovačević	4	Pavao Lagumdžić
5.	Ruža Kovačević	5	Jela Vidović
6.	Anto Matić	5	Nikola Bumbarević
7.	Lucija Blažević	6	Kata Lipovac
8.	Marta Blažević	8	Ivka Firić

⁴⁴ L. ĐAKOVIĆ, nav. dj., str. 436-437.

9.	Anđa Lagumdžić	5	Manda Marčinković
10.	Franjo Blažević	6	Toma Orlovac
11.	Marija Marčinković	5	Kata Lipovac
12.	Uršula Marčinković	4	Ista
13.	Filip Andrović	5	Ivan Marčinković
14.	Marta Kojić (Coich)	6	Kata Androvac
15.	Marta Bartolović (!)	4	Manda Marčinković
16.	Ivka Bartulović	36	Ista
17.	Anđa Vidović	5	Lucija Loparević
18.	Petar Matošević	6	Nikola Bumbarević
19.	Blaž Androvac	5	Blaž Anušić
20.	Mijat Anušić	6	Blaž Loparević
21.	Blaž Prnjavorac	6	Mijat Lovrinović
22.	Marija Prnjavorac	4	Marija Loparević
23.	Klara Žbanić (Sbanich) (Žunić?)	5	Uršula Bumbarević
24.	Prizbiana?(Pristpiana?) Žbanić	6	Ista
25.	Klara Botovanjić	5	Manda Marčinković
26.	Augustin Botovanjić	6	Ivan Marčinković
27.	Bernardin Jurić	5	Šimun Miljanić
28.	Nikola Bumbarević	4	Martin Vidović
29.	Šimun Bumbarević	5	Isti
30.	Marija Bumbarević	4	Manda Marčinković
31.	Nikola Makarević	4	Luka Matošević
32.	Augustin Petrović iz Trna	6	Mato Bumbarević

Krizma u Bukovici 17. siječnja 1742. godine⁴⁵

"U istom selu Bukovica, kod kuće Šimuna Miljanića (!) krizmani su":

R.br.	Krizmani	Dob	Kum(a)
1.	Mato Kovačević	4	Šimun Miljanić
2.	Uršula Kovačević	7	Jela Vidović
3.	Agata Lagumdžić	5	Lucija Miljanović
4.	Anto Sarić	5	Marko Vidović
5.	Mijat Matić	4	Isti
6.	Agata Matić	5	Marija Vidović
7.	Orsula Marčinković	6	Kata Anušić
8.	Josip Kuruzović	4	Marko Vidović
9.	Petar Matić	5	Petar Orlovac
10.	Apolonija Matić	6	Jela Lagumdžić
11.	Ilija Orlovac	4	Nikola Bumbarević

⁴⁵ L. ĐAKOVIĆ, nav. dj., str. 437-438.

12.	Ilija Blažević	4	Toma Orlovac
13.	Kata Blažević	5	Marija Orlovac
14.	Ana Vidović	5	Lucija Bumbarević
15.	Marko Pranjić	5	Mato Bumbarević
16.	Marta Bočanin iz Ramića	4	Lucija Loparević
17.	Ruža Vidović	5	Ista
18.	Lucija Kardunović	4	Lucija Marčinković
19.	Toma Sokčević	7	Ivan Škrgić (Skarghich)
20.	Toma Miljanović	5	Mato Bumbarević
21.	Vid Miljanović	4	Mijat Ojdanić
22.	Ruža Miljanović	4	Ana Loparević
23.	Šimun Vidović	4	Martin Lagumdžić
24.	Nikola Anušić	9	Luka Loparević
25.	Anđa Anušić	6	Ana Loparević
26.	Mijat Makarević	4	Anto Matošević
27.	Andrija Matić	5	Isti
28.	Šimun Anušić	6	Petar Loparević
29.	Anto Anušić	5	Isti
30.	Kata Marčinković	6	Kata Loparević
31.	Franjo Čolaković	8	Stipo Tadić
32.	Klara Čolaković	6	Dragnić (ime ne stoji!)
33.	Petronila Vukičić	6	Lucija Čolaković
34.	Klara Loparević	6	Marija Miljanović
35.	Kata Atlagić iz Banje Luke	40	Marija Marčinković
36.	Nikola Kašljević	9	Nikola Andrijašević
37.	Pavao Andrijević	10	Ivan Kašljević
38.	Mato Loparević	6	Marko Vidović
39.	Manda Mutapčić iz Banje Luke	8	Marta Čabraić iz Pričana
40.	Tadija Botovanjić	6	Blaž Anušić
41.	Pavao Botovanjić	5	Anto Matošević
42.	Petar Botovanjić	4	Isti
43.	Juro Šunjić (Sugnich)	8	Juro Lipovac
44.	Bartol Gagulić	4	Mijat Bumbarević
45.	Anđa Rabadžić iz Šargovca	7	Kata Anušić
46.	Luka Aleksić iz Zalužana	4	Andrija Ojdanić

Krizma na Crkvenama 25. siječnja 1742. godine⁴⁶.

"Na Crkvenama, pred skupljenim narodom koji je došao iz cijele župe, na blagdan Obraćanja sv. Pavla, Presv(ijetli) G. slavio je svetu misu, održao narodu nagovor, dao posljednji blagoslov, te su bili krizmani slijedeći":

⁴⁶ L. ĐAKOVIĆ, nav. dj., str. 439-440.

R. br.	krizmanik	dob	kum(a)
1.	Nikola Mošuljanin iz župe B. L.	7	Andrija Batković
2.	Filip Kuruzović	5	Isti
3.	Mato Kuruzović	5	Nikola Bumbarević
4.	Toma Selandžić iz ž(upe) B. L.	20	Andrija Batković
5.	Nikola Mršić iz Šargovca	4	Juro Benković
6.	Nikola Čečurević iz Trna	5	Juro iz Trna
7.	Andrija Pavlović iz Dragočaja	6	Ivan Majanović (!)
8.	Stjepan Tadić iz Petričevca	4	Marko Nikolić
9.	Mato Andrijević iz Pričana	9	Marko Kašljević
10.	Stjepan Andrijević iz Pričana	7	Isti
11.	Mijat Klindić iz Pričana	10	Juro Benković

Popis je pisan latinskim jezikom, te su i osobna imena prevedena na latinski. Ja sam ih u prijevodu na hrvatski ujednačio, iako neko ime može imati više inačica: Michael ja prevodim: Mijat, kako je to u ono vrijeme bio čest slučaj, a može značiti i Mile, Milan; Josephus prevodim s Josip, a može značiti i Joso, Jozo; Joannes prevodim s Ivan, a može biti i Ivo, Ivica; Joanna prevodim s Ivka iako može biti i Ivana; Stjepan može biti i Stipo, itd. Gdje nisam uspio sa sigurnošću pročitati (prezime), stavio sam ono koje mi se učinilo najbližim, ali s upitnikom.

Ovaj je popis veoma zanimljiv. Čini se da je ovaj dan krizme, 15. siječnja bio upravo zbog vjernika iz Lišnje, iako ih je nekoliko iz te župe krizmano i dan ranije. Osim toga, po godinama starosti vidi se da tamo odavno nije bilo krizme, pa među krizmanima ima i 60-godišnjaka. Također ih je puno toga dana ujedno i krizmano i kumovalo drugom krizmaniku. Čini se da su ti krizmanici porijeklom iz Lišnje, a da su nedugo prije toga prebjegli na područje tadašnje ivaštanske župe. Negdje sam u ostavštini pok. Nikole Bilogrivića našao podatak, da su neki iz Lišnje, bježeći pred Turcima prešli preko Vrbasa, a ne preko Save i naselili se u tamošnjim katoličkim selima. Sudeći po prezimenima, možda su se upravo oni naselili u Bukovici (a vjerojatno i u drugim selima tadašnje ivaštanske župe), jer je u njoj bilo prezimena Novoselac, Blažević i Lipovac.

Krizmanika ima iz svih okolnih sela, ali i iz tadašnje župe Banja Luka, koja je u to vrijeme gotovo raseljena. To je vrijeme nakon bitke pod Banjom Lukom 1737, kad u Banjoj Luci nema župnika. Zato su preostali vjernici, ili barem dio njih potražili biskupa na Crkvenama i krizmali svoje krizmanike. Neki su se očito, neko vrijeme sklonili po selima u banjolučkoj okolici, što se vidi uspoređivanjem prezimena iz ivaštanske i banjolučke župe. To je sigurno zanimljiv rad, ali nadilazi našu temu, a ovaj popis može svaki čitatelj uspoređivati pod različitim vidicima.

Popis 2. - PREGLED BROJA KRŠTENIH, UMRLIH I VJENČANIH ŽUPE BARLOVCI

U slijedećoj tablici donosim statističke podatke o broju krštenih, umrlih i vjenčanih parova po pojedinim godinama od 8. lipnja 1879., tj. od početka župe. Za neke godine nedostaju podaci, jer ne postoje odgovarajuće matice, tako npr. matica vjenčanih od početka župe do 1918, matica umrlih od 1905. do 1918. Masno je otisnut najveći i najmanji broj u povijesti župe. U posebnu tablicu sam izdvojio razdoblje nakon što je barlovačka župa podijeljena i osnovana još jedna u Trnu. Bilo bi zanimljivo analizirati ove podatke, ali neka to čitatelj sam čini. Spominjem samo da je 1918. godine vladala španjolska groznica, koja je pokosila rekordno velik broj života, da je 1992. godine počeo rat u Bosni i Hercegovini, i otada je stalni tzv. "negativni prirast", tj. više je umrlih nego krštenih, a da je 1995. u kolovozu uslijedio posvemašnji izgon vjernika i ostali su samo ostaci ostataka, što je vidljivo iz statističkih brojeva. Zanimljivo je također da u vrijeme drugoga svjetskog rata nema "negativnog prirasta", iako bi on sigurno uslijedio 1945. kada je stradao osobito velik broj hrvatske vojske na križnim putovima, ali za njihovo se mjesto stradanja ne zna, te nisu upisivani u župne matice.

Godina	Krštenih	Umrlih	Vjenčanih parova
1879	48	29	nema podataka
1880	80	47	nema podataka
1881	102	40	nema podataka
1882	78	78	nema podataka
1883	74	43	nema podataka
1884	91	37	22
1885	105	75	12
1886	128	55	20
1887	94	82	21
1888	88	51	15
1889	106	66	14
1890	81	67	24
1891	100	94	22
1892	90	79	28
1893	107	111	18
1894	113	49	27
1895	98	61	30
1896	94	101	23
1897	107	125	32
1898	94	94	30
1899	100	69	21

1900	137	39	30
1901	99	71	12
1902	110	96	40
1903	131	82	20
1904	134	39	48
1905	146	33 (do 17. 05.) ⁴⁷	13
1906	155	57	38
1907	151	97	17
1908	157	63	24
1909	161	77	10
1910	154	49	32
1911	147	59	24
1912	162	77	20
1913	171	132	41
1914	192	109	7
1915	118	74	7
1916	89	68	13
1917	96	84	21
1918	71	207	47
1919	154	88	76
1920	185	73	61
1921	186	71	34
1922	190	88	52
1923	190	55	34
1924	203	72	17
1925	190	64	48
1926	223	56	45
1927	176	86	36
1928	216	123	19
1929	230	83	45
1930	215	65	28
1931	222	72	37
1932	265	100	29
1933	229	73	24
1934	257	72	33
1935	228	98	36
1936	260	90	46
1937	244	115	48
1938	293	102	31
1939	240	75	31
1940	270	120	24

⁴⁷ Od 17. 05.1905. do kraja te godine nemamo podataka o umrlima, a svakako ih je moralo biti, jer je riječ o razdoblju od preko sedam mjeseci. Istina, ima upisano još jedna umrla osoba 9.12.1905, ali kako popis nije bilježen neprekinutim rednim brojevima, nije nam moguće odgonetnuti niti brojčano koliko ih je u međuvremenu umrlo.

1941	249	93	17
1942	282	110	27
1943	225	136	27
1944	207	119	17
1945	134	97	23
1946	151	74	16
1947	123	65	43
1948	159	68	42
1949	162	62	25
1950	150	75	16
1951	135	64	52
1952	185	53	34
1953	141	62	44
1954	168	56	42
1955	140	52	48
1956	170	48	60
1957	161	63	49
1958	148	38	58
1959	180	48	44
1960	143	52	42
1961	161	49	58
1962	172	54	44
1963	142	47	42
1964	162	46	54
1965	149	31	59
1966	167	50	56
1967	159	36	47
1968	125	50	43
1969	169	46	48
1970	125	47	45
1971	158	43	40
1972	140	47	62
1973	142	43	39
1974	122	39	40
1975	114	39	40
1976	118	34	36
1977	104	41	40
1978	103	39	44
1979	100	32	34
1980	98	58	38

Barlovačka župa nakon osnutka župe Trn

godina	krštenih	umrlih	vjenčanih parova
1981	63	25	28
1982	53	29	20
1983	55	35	25
1984	42	41	23
1985	40	36	20
1986	51	40	20
1987	53	45	32
1988	66	43	24
1989	57	54	27
1990	58	30	38
1991	56	33	21
1992	43	46	26
1993	20	53	13
1994	14	39	6
1995	8	19	6
1996	1	3	3
1997	0	6	0
1998	3	9	2
1999	1	10	0
2000	0	11	0
2001	0	10	0
2002	1	5	2
2003	0	9	0
2004	0	11	2

Popis 3. - DUHOVNA ZVANJA IZ BARLOVAČKE ŽUPE

Župa Barlovci bila je solidna župa, postojana u vjeri, duhovna zvanja, svećenička i redovnička tu su se uvijek veoma poštovala. Za obitelj koja je bila počašćena Božjim pozivom u duhovnu službu nekog njezina člana to je bila i čast i radost. Zato je razmjerno mnogo mladića i djevojaka biralo svećeničko ili redovničko zvanje. To se nije nimalo promijenilo ni u vremenu kad su komunisti na sve načine, a prije svega preko škola vršili pritisak na vjeru i vjernike, naprotiv, onda je tih zvanja bilo baš najviše! Naravno da nisu svi koji su pošli u sjemenište ili novicijat postajali svećenici ili redovnici. S područja te župe je 18 svećenika od kojih su sedmorica još živi. Spomenimo da je sin ove župe, svećenik-franjevac fra Vid Miljanović prvi postigao akademski stupanj doktora znanosti iz cijele BiH. Bilo je to 1882. u Beču. Barlovci su prvi u cijeloj BiH imali doktora znanosti u povijesti!

Mnogi su se župnici isticali u radu oko duhovnih zvanja. Posebno se u tom pogledu zauzimao fra Rafael Lipovac: održavao je duhovne obnove za bogoslove i sjemeništare, okupljao redovnice na molitvu i druženje, a 29. kolovoza 1965. vodio je posebno zavjetno hodočašće Gospi Olovskoj, da župi isprosi mnogo duhovnih zvanja. Sudjelovalo je 126 župljana, među njima četiri časne sestre i četiri bogoslova. Župnik piše u ljetopisu: *"Ovo hodočašće je poduzela župa kao svoj zavjet Gospi Olovskoj, da isprose ovom kraju sveć(eničkih) i redov(ničkih) zvanja".*⁴⁸

Svećenici

Mali leksikon pokojnih svećenika iz barlovačke župe

U ovom odsjeku donosim leksikografski abecednim redom osnovne podatke i prikaz života i djelovanja pokojnih svećenika iz barlovačke župe. U obzir sam uzeo one koji su još barem neko vrijeme živjeli, nakon što je 1879. osnovana župa u Barlovcima, a potječu iz ovih krajeva, i poredao sam ih abecednim redom njihovih prezimena. U drugom dijelu prikazujem, prema dostupnim podacima, svećenike s toga područja iz ranijeg vremena, dok su ova sela pripadala drugim župama: starom Dragočaju, Ivanjskoj ili Petrićevcu.

Fra **Bosiljko Gubo** (1908-1960), pastoralni radnik i patnik

Fra Bosiljko Gubo (ponegdje ga pišu i: Gubić) rođen je 14. travnja 1908. u Ramićima. Njegovi potječu iz ivaštanske župe. Krsno mu je ime

⁴⁸ Knjiga spomenica župe Barlovci u župnom arhivu.

Mile, a roditelji Mišo Gubo i Anda rođ. Blažević. Osnovnu je školu pohađao u Dragočaju, gimnaziju u Visokom, a studije završio u Sarajevu. Za svećenika je zaređen na Novu godinu 1933. Kako su kod franjevac

česti premještaji običaj, fra Bosiljko je obišao dobar broj župa Banjolučke i Vrhbosanske biskupije. Najprije je bio kapelan na Petrićevcu, u Rami, Bugojnu i Gorici kod Livna, a župnik u Novom Šeheru, Volaru, Ivanjskoj i Stratinskoj. Neko vrijeme je proveo kao odgojitelj i predavač u sjemenišnoj gimnaziji u Visokom. Fra Bosiljko je, poput mnogih drugih svećenika u poratnom vremenu osuđen od komunističkih vlasti na dugogodišnju robiju. Bilo je

to punih 12 godina, od 1949. do 1957. u Zenici No, tamnovanje je oštetilo njegovo zdravlje, srce mu je oslabilo te je mlad preminuo, kao župnik u Stratinskoj 29. siječnja 1960. Bio je tek u 52. godini života, 33. redovništva i 28. svećeništva. Pokopan je na samostanskom groblju na Petrićevcu. Fra Bosiljko ostaje upamćen kao skroman svećenik i redovnik, ali sposoban i dobar propovjednik.

Fra **Josip** Lopar(ević) (1875-1946), pastoralni radnik, graditelj

Šimo Lopar(ević) /pišem tako, jer njegovo prezime susrećemo u obje varijante: Lopar i Loparević/ rođen je 14. kolovoza 1875. (ili 1876?) u

Barlovcima⁴⁹. Gimnaziju je pohađao u Gučoj Gori kod Travnika. U franjevački red stupio je 12. kolovoza 1895. u Fojnici, gdje prolazi godinu dana novicijata tj. priprave na redovnički život. Točno godinu dana kasnije položio je prve redovničke zavjete, a svečane doživotne 9. rujna 1898. Filozofsko-teološke studije završio je u Kreševu i Livnu. Za svećenika ga je zaređio banjolučki biskup fra Marijan Marković u Jajcu 20. srpnja 1902. Najprije je bio kapelan u

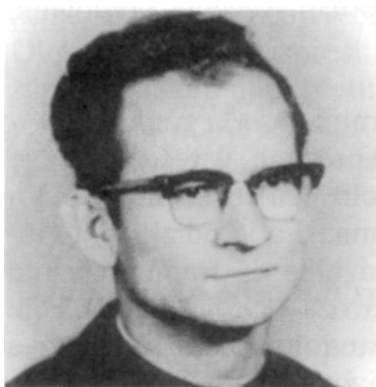
Sanskom Mostu. Kao mlad svećenik kratko upravlja župom u Ključu 1904. godine, dvije godine kasnije nalazimo ga, također kratko, kao upravitelja župe u Barlovcima. Zatim je župnik u Volaru (Šurkovcu)

⁴⁹ Fra Jurica ŠALIĆ, *Franjevci sjeverozapadne Bosne*, Bihać, 2002, str. 76 i A. ATLIJA, "Franjevci i njihova prisutnost u Bosanskoj Krajini", u: *Nova et Vetera*, sv. 1-2 (1981), str. 302 pišu da je rođen istog datuma, ali 1876. godine.

1908-1912., a onda slijedeće četiri godine župnik i gvardijan na Petrićevcu. U razdoblju 1916-1918. župnik je u Sanskom Mostu, a onda je punih devet godina župnik u rodnim Barlovcima 1918—1929. U tom je vremenu sagradio zvonik barlovačke župne crkve. Ci-jelo preostalo aktivno svećeničko vrijeme provodi u Vrhbosanskoj nadbiskupiji u župama: Foča 1929-1930., Koraće 1930-1932. (kapelan), Žeravac 1932-1935. i Potočani 1935-1938. Kad je ostario, vratio se 1939. u matični samostan na Petrićevcu. Tu je proveo vrijeme Drugog svjetskog rata, sve do smrti, pomažući koliko je još mogao. Bio je ugledan misnik, o čemu govori i podatak da je tri godine 1919-1922. bio savjetnik (definitor) franjevačke provincije. Umro je 28. listopada 1946. na Petrićevcu u 71. ili 72. godini života. Pokopan je na tamošnjem samostanskom groblju.

Vlč. Filip Lukenda (1943-1995), graditelj, politički zatvorenik, mučenik

Rođen je 1. svibnja 1943. u Barlovcima od roditelja Ante Lukende i Anđe rođ. Matošević. Osnovnu osmogodišnju školu završio je u Barlovcima i Dragočaju, gimnaziju u sjemeništu Zagrebu i Đakovu. Filozofsko-teološki studij završio je u Đakovu, a diplomirao je nakon svećeničkog ređenja u Zagrebu. Za svećenika je zaređen na Petrovo, 29. lipnja 1969. u Đakovu. Mladu misu je svečano proslavio u rodnoj župi, na Ilinu, 20. srpnja te godine, na dan kad je prva ljudska noga stupila na mjesečevo tlo. Svećeničku službu vršio je u banjolučkoj župi Pohoda Bl. Dj. Marije 1969-1970, a onda je postao župnikom u Glamoču. Nakon nešto više od dvije godine biskup mu je povjerio dužnost da od dijela banjolučke župe formira novu župu u Presnačama, u istočnom dijelu banjolučke župe.

Počevši doslovno od ništice uspio je nabaviti zemljište, podići najprije provizornu baraku, zatim župni stan i velebnu crkvu Sv. Male Terezije, koja je proglašena biskupijskim svetištem te omiljele svetice. Time je postao trn u oku komunističkim vlastodršcima, te su ga lažno optužili i na montiranom procesu u Banjoj Luci "u ime naroda" osudili na četiri godine zatvora, a kasnije su kaznu smanjili na dvije i pol godine. Iako teško bolestan "odležao" je godinu i pol u Foči. U vremenu najnovijih ratnih zbivanja osobito se karitativno zauzimao za pomoć svima potrebnima, i to ne samo katolicima. Ipak, zločinci iz redova srpskih (para)vojnih snaga su, pod okriljem noćnog policijskog sata, kratko na-

kon ponoći 11/12. svibnja minirali župnu crkvu, provalili u župnu kuću, koju su zapalili, a župnika i njegovu suradnicu časnu sestru milosrdnicu Ceciliju Grgić ubili i zapalili. Tako su oni zajednički podnijeli mučeništvu, vjerni svome zvanju i poslanju, jer nisu htjeli pobjeći, iako su to mogli i bili upozoravani na opasnost. Filip je bio u 53. godini života, a Cecilija u 43. Oboje su pokopani na banjolučkom katoličkom groblju Sveti Marko. Župnik Filip uspio je za svetište dobiti i autentične moći Sv. Terezije, a pripremio je zajedno s pok. biskupom Alfredom Pichlerom molitvenik Kiša nebeskih ruža, koji je izišao u dva izdanja.

Fra Antun Mačinković (1850-1887), pastoralni radnik

Kad sam prije desetak godina počeo prikupljati podatke o svećenicima iz zavičajne mi župe Barlovcima, najviše su mi truda — ni krivi ni dužni — napravila dvojica svećenika, baš mojih Bukovčana, a razlog je bio taj što su obojica nosila isto ime i prezime, bili svećenici-franjevci iz istog sela, a ni šematizmi ni druga dostupna mi građa nije ih vodila kao dvojicu. S druge strane, jedan autor ih je navodio čak trojicu; za jednog od njih je naveo da je iz Rakovca (kod Petrićevca), a to je očito bila krivo pročitana Bukovica. Ni drugi se podaci nisu slagali, tako npr. godina rođenja ovoga prvog Antuna. Nakon duljeg istraživanja, uspio sam prikupiti podatke o obojici. Nisam ih nigdje objavio, ali je u međuvremenu fra Jurica Šalić obojicu uvrstio u svoju knjigu *Franjevci sjeverozapadne Bosne*. Međutim, čini se, da se i on dao zavesti od netočnih podataka na koje je naišao u franjevačkom šematizmu, pa je iz njega preuzeo krivu godinu rođenja starijega od dvojice Antuna — 1849. Provjerio sam matice krštenih župe Ivanjska, kamo je Bukovica u to vrijeme pripadala, i ustanovio da 1849. nije kršteno ni jedno dijete s prezimenom Ma(r)činković. Ovdje moram dodati još i tumačenje odakle ovo "r", dakle Marčinković, a ne Mačinković. Naime, u maticama se oni zaista nekada pišu Marčinković, što će biti izvorno i točno, jer je ta obitelj, prema fra Jurici, doselila "*poslije velike kuge*"⁵⁰, od Kotor Varoša, gdje doista ima Marčinkovića. Prema popisu vjernika iz 1742, u Bukovici je tada živjela obitelj Ilije Marčinka (Marcincho). Iz kotorvaroških Marčinkovića su i dva brata svećenika: fra Juro i fra Stipo, od kojih je fra Juro Marčinović bio neko vrijeme kapelan u Barlovcima. Prvoga ću od bukovačkih franjevaca Mačinkovića ovdje zvati fra Antun, kako ga zovu i neki izvori, a drugoga fra Anto. Najprije o fra Antunu Mačinkoviću!

Teško je utvrditi kada je on točno rođen, ali čini se jedino da 1849. nije! Pretražujući ivaštanske matice, ispisao sam svu mušku djecu toga

⁵⁰ J. ŠALIĆ, *Franjevci sjeverozapadne Bosne*, str. 79.

prezimana koja bi došla u obzir i ustanovio da ima jedan muški potomak ove obitelji rođen 1848. i dva 1850, ali nijedan iz 1849. Prvi je Anto Marčinković⁵¹, sin Mijata ili Mile (lat.: Michaelis) Marčinkovića i Anđe rođ. Vidović, rođ. 19. prosinca 1848, kršten je u nuždi (očito je dijete bilo slabašno), ili znamenovan od Marka Žunića iz Bukovice, ali je obrede kasnije nadopunio fra Marko Baković, što znači da dijete nije odmah umrlo. No čini se da je nakon toga ipak umrlo u djetinjoj dobi, jer je 14. travnja 1850. kršteno još jedno dijete istih roditelja koje nosi i isto ime "Antonius Marčinković"⁵². Nije bio rijedak slučaj da su roditelji, kad bi im umrlo jedno dijete, drugomu dali isto ime; uostalom i sam sam drugi Anto u svojoj obitelji, jer je moj stariji brat i imenjак umro malen. Očito, onaj prvi iz 1848. nije naš fra Antun, a da lije ovaj iz 1850, ostaje da vidimo.

Međutim, poznato je da su u to vrijeme redovnici, pa tako i franjevci, stupajući u samostan, uzimali drugo ime. To je u to vrijeme bilo pravilo. Budući da se gornji već krsnim imenom zvao Anto, on bi ga bio morao promijeniti da je postao franjevac. Moramo, dakle, tražiti nekoga, tko je imao drugo ime prije nego je u franjevačkom redu uzeo ime Antun ili Anto. U istim maticama nalazimo još jednog Mačinkovića (ne Marčinkovića!), s krsnim imenom Mato, a koji bi došao u obzir za našega fra Antuna. Riječ je o Mati Mačinkoviću, sinu Jure Mačinkovića i Jele rođ. Blažević, rođenom u Bukovici 7. kolovoza 1850. Ako je on postao franjevac, onda je on pri oblačenju uzeo redovničko ime fra Antun. Ne treba zanemariti ni pojedinost da se oba franjevca ovoga imena pišu prezimenom Mačinković, a ne Marčinković, a tako je upisan u maticama krštenih i ovaj Mato.

U obzir dakle dolazi drugi Antun, sin Mijata i Anđe rođ. Vidović, ili ovaj Mato. Valja uočiti da se oni kasnije uvijek vode kao Mačinkovići, premda je onda bilo slučajeva da se prezimana, i ne samo ona, pišu odoka. Mislim ipak da je riječ o Mati Mačinkoviću, sinu Jure Mačinkovića i Jele rođ. Blažević, rođenom u Bukovici 7. kolovoza 1850, te da je on stariji "fra Antun Mačinković".

O njegovu početnom školovanju fra Jurica ne piše, ali vjerujem da nećemo pogriješiti, ako pretpostavimo kako je čitati i pisati naučio uz franjevce u Ivanjskoj. Stupio u franjevački red 23. listopada 1868. u Fojnici. Studirao je u Strossmayerovu Đakovu od 1870. Svečane redovničke zavjete položio je 14. srpnja 1875, a mladu misu je proslavio 25. ožujka 1876. (franjevački šematizmi nisu, naime, bilježili datume svećeničkog ređenja, nego mladih misa). Čini se da je on cijeli svoj svećenički

⁵¹ Matice su pisane latinski: Antonius Marcinkovich, Mat. kršt. župe Ivanjska, svez V, god. 1848., br. 1681.

⁵² Baš tako pisano! Mat. kršt. svez. V, god. 1850, br. 2095.

vijek proveo kao kapelan, najprije u rodnoj župi Ivanjska 1876-1885, zatim 1882-1887 na Petrićevcu. Te, 1887, godine imenovan je župnikom u Sokolinama kod Kotor Varoša, ali je već potkraj te godine preminuo. Bilo je to drugi dan Božića, 26. prosinca 1887. Bio je još vrlo mlad. Neki podaci kažu da je umro u 37. godini života i u 13. godini svećeništva, a u franjevačkom nekrologiju na Petrićevcu stoji da je umro "u dobi od 31 godine". Ponegdje nailazimo na podatak da je umro u 47. godini života. Možda je negdje netko krivo pročitao, pa se podaci ne slažu. Čini se ipak, prema svemu, da je on rođen 1850, u franjevački red stupio 1868. sa 18 godina života, za svećenika zaređen 1876, tj. u 26. godini života, a umro 1887. u 38. godini života i 11. godini svećeništva.

Fra Anto Mačinković (1872-1929), pastoralni radnik

Drugi franjevac istog imena i prezimena - fra Anto Mačinković rođen je u Bukovici 18. veljače 1872. Sin je Jakova Mačinkovića i Marije rođ. Vidović, oboje iz Bukovice. Istog ga je dana krstio župnik fra Ambroža Radmanović u Ivanjskoj⁵³. Krsno mu je ime

Mile. Stupio je u franjevački red 1889, a svečane redovničke zavjete položio je 21. srpnja 1894. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1896. Već 1897. on je kapelan u Ivanjskoj, a 1898. te ponovno 1907. na Petrićevcu. U Šurkovcu je bio župnik u tri navrata: prvi put 1898-1901, drugi put 1903-1905, a treći 1923-1924. Bio je župnik i u rodnoj župi Barlovci 1901-1903. Osim toga župnikovao je u Sanskom Mostu 1905-1907, u

Dobretićima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji (tu ga nalazimo 1910., a kako je dugo tu bio, nemamo podataka), u Sasini 1914-1917, u Stratinskoj 1917-1922. Zadnje godine svoga svećeničkog djelovanja proveo je kao župnik i gvardijan na Petrićevcu 1924-1928. Zaslužan je za gradnju drugog samostana na Petrićevcu, budući da je stari već bio nedostatan za potrebe braće. Taj ga je posao do kraja iscrpio, jer je i inače bio boležljiv, pa je brigu oko gradnje samostana preuzeo fra Petar Ćorković, a fra Anto se morao posvetiti brizi za svoje zdravlje. Pokušao se liječiti u bolnici u Zagrebu, ali je tamo i preminuo 30. siječnja 1929. Ipak je umro smiren, jer je znao da je dva tjedna ranije, na blagdan sv. Ante Pustinjaka blagoslovljen novi samostan na Dudiću tj. Petrićevcu. I on je umro razmjerno mlad: u 57. godini života, 40. redovništva i 32. godini svećeništva.

⁵³ Mat. kršt. župe Ivanjska svez. VI, str. 165, br. 387.

Vlč. mr. **Nikola Matošević** (1932-1997), sociolog, pastoralni radnik

Mlađi od dvojice Matoševića, svećenika iz barlovačke župe je Nikola, sin Jure i Ruže rođ. Lipovac, rođen 15. srpnja 1932. u Bukovici. Osnovnu je školu pohađao kod časnih sestara u samostanu "Nazaret" u Budžaku, gimnaziju u Zagrebu, gdje je maturirao 1952. Studij bogoslovlja završava u Đakovu. Tu je na Petrovo, 29. lipnja 1958. zaređen za svećenika. Još slijedeću godinu studira u Đakovu, a onda započinje sve-

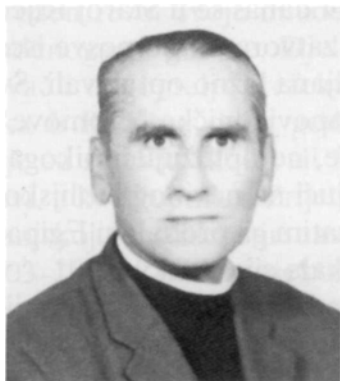
ćeničku službu. U ljeto 1959. imenovan je kapelanom u Banjoj Luci, ali tu ne ostaje niti mjesec dana, jer je župa u Prnjavoru ostala upražnjena, budući da je dotadašnji župnik Alfred Pichler postao banjolučkim biskupom. Zato je Nikola 12. rujna 1959. imenovan upraviteljem župe u Prnjavoru. Tu djeluje punih pet godina, do 1964. Tada je premješten za župnika u Staroj Rijeci, i tu ostaje do konca 1965. godine.

Zbog njegovih sposobnosti, biskup ga je poslao na specijalni studij sociologije u Rim. Na papinskom sveučilištu Gregorijana studirao je tri godine, 1966-1969. i studije završio akademskim stupnjem magisterija. Nije više nastavio studij, nego je 1970. otišao za dušobrižnika naših radnika u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Feldkirchu u zapadnoj Austriji, gdje djeluje do rujna 1971. Zatim ga je biskup imenovao župnikom u Sasini, gdje djeluje od listopada 1971. do srpnja 1973. Tada je zbog nekih poteškoća na koje je nailazio, napustio svećeničku službu, te je od Svete Stolice zamolio razrješenje od svećeničkih obaveza, te je godine 1974. "reductus ad statum laicalem", osnovao je obitelj i do konca života predavao vjeronauk u Njemačkoj. Iako je napuštanje svećeničke službe uvijek bolan korak za onoga koji to čini, ali i za vjernike među kojima je djelovao, Nikola je to napravio u tišini, bez ikakvog skandala, kako se to nerijetko u takvim slučajevima događa. Kad ga biskup razrješava službe župnika u Sasini 26. srpnja 1973, piše mu: *"Ovim Vam ujedno iskazujem svoju zahvalnost za sav Vaš trud i rad u svim službama koje ste dosada obnašali u biskupiji"*⁵⁴, te mu je poželio svako dobro u budućem životu. Kao svećenik Banjolučke biskupije djelovao je vrlo savjesno, punih 15 godina. Umro je 2. kolovoza 1997. u Pettingu kod Rosenheima u Njemačkoj, a tu je i pokopan 5. kolovoza te godine.

⁵⁴ Biskupov dekret od spomenutog datuma u Svećeničkom arhivu u BABL-u.

Vlč. **Toma Matošević** (1920-1988), pastoralni radnik i patnik

Stariji svećenik Matošević, vlč. Tomo, rođenje 20. srpnja 1920. u Bukovici. Roditelji su mu: Ivo Matošević i Kaja rođ. Blažević. Krstio ga je fra Jozo Loparević u Barlovcima. Budući da je bio iz siromašne obitelji za njegovo se školovanje pobrinuo mons. Božo Ivaniš, duhovnik časnih sestara Klanjateljica Krvi Kristove u Budžaku i generalni vikar Banjolučke biskupije. Četverogodišnju osnovnu je školu završio u sestarskoj

školi u samostanu "Nazaret" u Budžaku, osam godina gimnazije u Dječaćkom sjemeništu u Travniku, gdje je maturirao u ljeto 1941. Iste godine Tomo započinje teološke studije u Sarajevu, gdje uz ratne poteškoće studira do 1944, kada je bogoslovija morala biti zatvorena, te nije mogao svoga studija privesti kraju. Nastavio ga je tek po završetku rata i to u Zagrebu 1945.-1947., a tu je godinu dana kasnije i diplomirao. Za svećenika je zaređen 29. li-

pnja 1947. u Zagrebu. Mladu misu slavio je 2. kolovoza 1947. u Barlovcima. Kao svoje svećeničko geslo dao je tiskati na mladomisničkim sličicama: *"Moja radost, moja nada i moj život u Gospodinu je"*. Svećeničko djelovanje započeo je kao kapelan u Banjoj Luci u srpnju 1948, ali tako da je radio u kancelariji kod župnika, a svete mise služio u katedrali, gdje je i stanovao u biskupovoj kući, budući da su komunističke vlasti oduzele župni stan, osim najnužnijeg prostora za župnika. Nije se pravo ni zagrijao, kad su ga nakon tri i pol mjeseca, u listopadu te godine pozvali na služenje vojnog roka.

Odsluživši godinu dana imenovan je krajem 1949. župnikom u Staroj Rijeci. Tu su ga bezbožne komunističke vlasti 28. travnja 1952. uhitile, optužile pomoću lažnih svjedoka, njegovih župljana, i osudile ga na sedam godina zatvora. Nakon njegovih žalbi suđenje je ponovljeno, te je osuđen na četiri godine zatvora, koje izdržava 1952-1956. Sačuvana nam je njegova presuda, pa možemo vidjeti zbog čega su ga optuživali. Ovdje navodim samo dio tih "bisera", jer su za slične stvari osuđeni i brojni drugi svećenici. Oni najbolje govore o mentalnom sklopu onih koji su se svijetu prodavali kao demokrati i humanisti i o nedužnosti svećenika, sve i kad bi sve ono za što su ih optuživali, oni bili doista i rekli. Osuđen je zbog verbalnog delikta ili, kako su oni to lijepo znali etiketirati, "neprijateljske propagande" koja se sastojala od toga *"što je: godine 1950 pa do mjeseca aprila 1952 g. kao sveštenik u selu Stara Rijeka,*

srez Sanski Most u više navrata sa oltara i pojedincima govorio, da su komunisti nemoralni ljudi, i da njihovo neće dugo biti, da treba nastojati da se što više ljudi odstrani iz partije da kasnije ne bude kasno, da će crkva pobijediti, da se crkva neće nikad uništiti, da se ne trebaju slušati oni ljudi koji ne vjeruju u Boga... da porez nije bio nikada veći, kao danas, da treba biti strpljiv, da je sve stoje postalo i nestalo, i sl."⁵⁵ U zatvoru je u teškim uvjetima obolio od tuberkuloze pluća i posve mu je uništeno zdravlje. Pušten je iz zatvora oko 30. studenoga 1955.⁵⁶ I danas se u Staroj Rijeci prepričava njegova prva propovijed kad se iz zatvora vratio posve iscrpljen, a znajući da su ga neki od njegovih župljana lažno optuživali. Svi su sa zebnjom očekivali njegovu reakciju i propovjedničke "gromove", jer je Tomo bio vrstan propovjednik. A on je, ne optužujući nikoga i bez ikakve gorčine blago progovorio, aludirajući na nevinog biblijskog Josipa kojega su braća najprije htjela ubiti, a zatim ga prodala u Egipat: "Ja sam vaš brat Tomo!" Na te je riječi zaplakala cijela crkva.

Od 1956. do 1968. župnik je u Kulašima kod Prnjavora. Posljednjih dvadesetak godina, 1968-1988, tj. do smrti bio je župnik u Novoj Topoli, ispovjednik i duhovnik časnih sestara u tamošnjem samostanu. Umro je 19. siječnja 1988. u Novoj Topoli, i tu je sutradan pokopan na katoličkom groblju. Bio je dijecezanski konzultor, ispovjednik časnih sestara i popularan pučki propovjednik.

Dr. fra **Vid Miljanović** (1854—1937), odgojitelj, graditelj i pastoralni radnik

Barlovačka je župa dala više istaknutih ljudi iz područja znanosti, kulture, duhovnosti; štoviše ta je župa iznjedrila prvoga doktora znanosti u cijeloj Bosni i Hercegovini u njezinoj povijesti. To je dr fra Vid Miljanović, koji je doktorirao iz teologije, odn. crkvenog prava u Beču 12. srpnja 1882. Tom je prilikom zabilježio službeni list Vrhbosanske nadbiskupije *Srce Isusovo*, kako je on "*prvi Bošnjak* (stanovnik Bosne i Hercegovine - op. A. O.) *koji je postao doktorom*"⁵⁷. Rođen je 28. studenoga 1854. u Barlovcima. Roditelji su mu Vid Miljanović i Anđa rod. Anušić. Krsno mu je ime Petar, a redovničko fra Vid. Uzeo ga je vjerojatno po zaštitniku barlovačke župe, sv. Vidu mučeniku, a i po svome ocu. To je ime, inače, bilo dosta često u barlovačkoj župi. Početno školovanje obavio je kod franjevacu u Ivanjskoj i Banjoj Luci. Studirao je u Đakovu, Ostrogonu, Zagrebu i Beču. Doktorirao je disertacijom iz područja crkvenog ženidbenog prava: *De matrimonio clandestino*. Spomenimo

⁵⁵ Kopija presude u Svećeničkom arhivu u BABL-u.

⁵⁶ N. Kaić, Spomenica župe Mrkonjić Grad, str. 318.

⁵⁷ *Srce Isusovo, Službeni list nadbiskupije Vrhbosanske*, Sarajevo, br. 7 (1882), str. 112.

kao zanimljivost da su još čak četvorica svećenika, rodом iz barlovačke župe, završili specijalne studije iz crkvenog prava akademskim stupnjem doktorata ili magisterija: dr fra Velimir Blažević, zatim autor ovoga rada dr. Anto Orlovac, te mr fra Ivo Orlovac i mr mons. Ivica Božinović! Redovnikom-franjevcem postao je 8. lipnja 1870. Za svećenika je zaređen 1878. Svoju mladu misu slavio je 1. studenoga te godine. Djelovao je kao predavač i odgojitelj (prefekt) budućih svećenika u Pečuhu, dvije godine (1890-1892), gdje su se tada školovali franjevački bogoslovi, a kao župnik u Prijedoru (1892-1893), Ivanjskoj, te u čak četiri navrata u Barlovcima, i to: 1886-1887, 1893-1899, 1903-1906. i (nakon nekoliko mjeseci ponovo) 1906-1913, te na Petrićevcu.

Veoma je zaslužan što je na Petrićevcu uspostavljen franjevački samostan, te je bio i njegov prvi gvardijan 1885-1886, te još jedanput na prijelomu stoljeća 1899-1903. On je vodio dogradnju samostana, kao i gradnju crkve na Petrićevcu. Kao graditelj veoma je zadužio i barlovačku župu: sagradio je današnju župnu crkvu 1911-1912. Godine 1928. proslavio je svoju zlatnu misu, na kojoj je sudjelovao i biskup fra Jozo Garić. Pod stare dane je gotovo posve izgubio vid, te je živio u samostanu na Petrićevcu, gdje je i preminuo 27. studenoga 1937. u 83. godini života. Pokopan je na samostanskom groblju na Petrićevcu.

Fra **Stipo Orlovac** (1836-1882), odgojitelj, predavač i župnik

Najstariji svećenik iz ovih krajeva koji je doživio osnutak župe u Barlovcima je fra Stipo Orlovac iz Bukovice. Rođen je 12. rujna 1836. od roditelja Marijana Orlovca i Janje rođ. Eleg(ović). Istog je dana i kršten na ime Ilija. Početno školovanje imao je svakako kod franjevača, vjerojatno u Ivanjskoj, pa u Fojnici. Još kao dječak stupio je u franjevački red, uzeo je ime fra Stipo. Prve redovničke zavjete položio je 9. ožujka 1851. Teologiju je studirao u Đakovu od 1855. godine. Čini se da je studij nastavio u Mađarskoj. Za svećenika je zaređen 2. kolovoza 1859. Kako je bio vrlo sposoban, poglavari su mu povjeravali odgovorne dužnosti. Prvu svoju petogodišnju službu obavljao je u franjevačkoj rezidenciji čak u Carigradu! Zatim je, prema šematizmu iz 1864. postavljen za predavača filozofije i crkvene glazbe u samostanu na Gorici u Livnu. No, već četiri godine kasnije on je župnik u Bosanskoj

Gradiški, gdje djeluje u dva navrata: 1868-1869. i 1872-1875. Nakon toga je jednu godinu bio župnik u Šurkovcu (Volaru) kod Ljubije. Zatim dolazi za poglavara nove franjevačke rezidencije na Petrićevcu

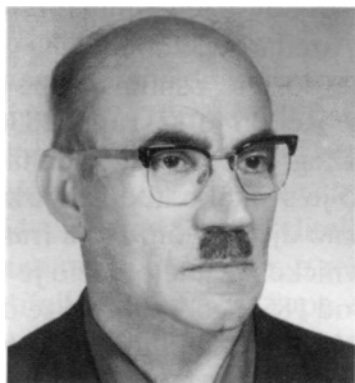

1876-1879., čijem je nastanku i sam znatno doprinio. Posljednja mu je svećenička postaja bila služba župnika u Ivanjskoj, gdje se iznenada razbolio i, nakon nekoliko dana bolesti, preminuo 26. ožujka 1882. Umro je mlad, u 46. godini života. Pokopan je sutradan na fratarskom groblju u Mamenicama, u ivaštanskoj župi. Fra Stipo nam je ostavio i dragocjen ruko-

pisni *Opis župe petrićevačke* iz 1878. godine koji se čuva u samostanu u Fojnici. Četiri ulomka toga opisa objavljena su u reviji *Dobri Pastir* 1956. U njemu donosi popis značajnijih obitelji iz pojedinih sela današnje barlovačke župe, ali i veoma zanimljiv opis muške kape kao dijela narodne nošnje, a koja se zove hrvatka.

Fra Viktor Šakić (1905-1990), župnik i graditelj

Rođen je 8. listopada 1905. u Prijakovcima (Ramićima). Sin je Ive Šakića i Marije r. Lovrić. Krstio ga je dr fra Vid Miljanović na ime Marko. Osnovnu je školu završio u Dragočaju, gimnaziju u franjevačkom sjemeništu u Visokom. U franjevački novicijat stupio je s gotovo 20 godina 14. srpnja 1925. Godinu dana kasnije polaže jednostavne re-

dovničke zavjete, a 17. srpnja 1929. svećane. Bogoslovlje je studirao u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 23. listopada 1932. godine. Nakon ređenja još je neko vrijeme dovršavao svoje teološko obrazovanje u Zagrebu. I on je, kako je to običaj, najprije služio kao kapelan i to na Petrićevcu 1933., zatim 1934-1935. u Bihaću. Slijedeće dvije godine župnik je u Ivanjskoj. U Bihaću župniku je vrijeme prije i za vrijeme Drugog svjetskog rata 1937-1945, a

na Petrićevcu obnaša službu župnika i gvardijana 1945-1955. Ne treba ni govoriti kako je teško bilo to ratno i poratno vrijeme. U Sasini djeluje kao župnik devet godina 1955-1964. Tri slijedeće godine djeluje u samostanu na Petrićevcu, a onda je opet župnik u Bihaću od 1967-1973.

U Bihaću je dogradio i proširio župnu crkvu pred Drugi svjetski rat, ali je ona srušena u bombardiranju 1943. Bilo mu je suđeno još jedanput graditi crkvu u Bihaću, početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Nakon što je tako istrošio svoje snage, vratio se u samostansku zajednicu na Petrićevac. No, ostao je i dalje dostojanstven i uspravan. Tu je pomagao koliko je mogao i u miru provodio staračke dane, poštivan od svoje subraće. Preminuo je 14. veljače 1990., a sahranjen je na Fratarskom groblju na Petrićevcu.

Vlč. Marko Šalić (1934-1993), župnik i mučenik

Još je jedan svećenik iz barlovačke župe završio svoj život kao svjedok Isusov. To je vlč. Marko Šalić iz Trna. Rođen je 29. svibnja 1934. od oca Ilije Šalića i Janje rođ. Vidović. U rodnom selu je završio osnovnu školu, gimnaziju u Zagrebu i Đakovu, gdje je završio i svoje

studije. U Đakovu je i zaređen za svećenika 29. lipnja 1961. Kao svećenik, najprije je pomagao u Biskupskom ordinarijatu i katedrali u Banjoj Luci, a zatim je župnikovao na više župa: Dolina kod Bosanske Gradiške 1963-1967, odakle upravlja i župom Mačkovac preko Save u Zagrebačkoj nadbiskupiji, Liskovica 1967.-1983., Mahovljani 1983-1988, a otada pa do svoje smrti u Dragalovcima kod Prnjavora. Uhitile su ga srpske paravojne snage

31. svibnja 1992. i odvele u dobojski zatvor. Pretrpio je kao već teški srčani bolesnik okrutna zlostavljanja, te je nakon puna dva mjeseca, teško narušena zdravlja, ipak oslobođen. Pokušao se oporaviti, te je neko vrijeme pastoralno pomagao u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Umro je naglo, od posljedica pretrpljenih zlostavljanja, 12. siječnja 1993, dok se nalazio kod rodbine u Frankfurtu na Majni (Njemačka). Kako zbog ratnog stanja nije mogao biti prevezen u Banju Luku, pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj 19. siječnja 1993. O svojim danima stradanja u dobojskom zatvoru odn. logoru ostavio je opširnije pisano svjedočanstvo, koje je u međuvremenu i objavljeno.

To su pokojni svećenici iz barlovačke župe. Međutim, iz sela koja su ušla u sastav barlovačke župe kad je ona 1879. godine osnovana bilo je svećenika i iz ranijeg razdoblja. Za njih je, nažalost, sačuvano puno ma-

nje podataka. Ipak ću ovdje donijeti i njihova imena i onoliko podataka s koliko zasad raspolazemo, u nadi da će i to čitatelju biti zanimljivo. Za sada znamo za njih četiri. I njih ću poredati abecednim redom.

Fra Andrija Anušić (umro 1815)

Iz tadašnje župe Ivanjska, koja je obuhvaćala i sva sela kasnije župe Barlovci je svećenik-franjevac fra Andrija Anušić. Sudeći prema prezimenu, kojega je u to vrijeme bilo samo u Barlovcima, opravdano je zaključiti da je on rođen u tome selu. Prema podacima koje je prikupio fra Jurica Šalić⁵⁸, fra Andrija je 1810. bio kapelan u rodnoj župi Ivanjskoj, slijedeće godine, 1811, vjerojatno samo kratko, upravlja župom Volar (Šurkovac) kod Ljubije, a još iste te godine i slijedeće opet je kapelan u Ivanjskoj. Nije isključeno da je on kao ivaštanski kapelan samo kratko morao preuzeti upravu volarske župe, pa se opet vratio svojoj prvoj dužnosti. Kako je zabilježeno u petrićevačkom nekrologiju, fra Andrija je umro od kuge koja je harala po cijeloj Bosni i Hercegovini početkom 19. stoljeća. Tada je djelovao u Rakitnom u Hercegovini, gdje je obolio i umro 4. kolovoza 1815. Sa sigurnošću možemo pretpostaviti da je tamo i pokopan, jer su umrle od kuge što prije pokopavali u samom mjestu smrti, kako se zaraza ne bi suviše širila. Sudeći po tome što uglavnom obavlja službu kapelana, smijemo pretpostaviti da je bio veoma mlad, svakako još na početku svoga svećeničkog djelovanja, a to bi moglo značiti da je mogao biti rođen negdje oko 1785. godine. Sasvim je onda razumljivo da ga nema u popisu braće iz godine 1786, jer je tada mogao biti tek dijete.

Fra Jakov Bumbar(ević) (umro 1781?)

Fra Marijan Bumbar(ević) (umro 1805)

Bila su i dva franjevca s prezimenom Bumbar(ević): fra Jakov (umro 1781. ili 1785.?), te fra Marijan (umro 1805), ali za njih nismo sigurni, jesu li iz Barlovaca ili Rakovca (Petrićevca), jer je u oba sela bilo obitelji s tim prezimenom i 1741. i 1768, s tom razlikom da se u popisu 1741. obitelji s tim prezimenom spominju u Bukovici i Rakovcu, a 1768. u Barlovcima i Petrićevcu. Čini se ipak da je jača barlovačka grana, ali to ne mora biti presudan dokaz. Naime, 16. siječnja 1742. biskup fra Pavao Dragičević dijeli sv. krizmu kod kuće Petra Bumbara u Bukovici, kako se to onda zvalo, ali je očito da su to današnji Barlovci. Tom je prigodom krizmano četvoro djece iz Bumbara, od kojih su tri dječaka: Mile i Šimo od po pet godina, te Nikola od četiri godine, pa je moguće

⁵⁸ J. ŠALIĆ, *Franjevci sjeverozapadne Bosne*, str. 12-13.

da je netko od njih postao svećenikom. I među kumovima ima nekoliko Bumbar(evića) od kojih se čini da je neki Nikola Bumbarević bio osobito ugledan, jer je bio kum čak četvorici krizmanika iz raznih obitelji. I sutradan je krizma u "Bukovici", a kao kumovi su opet i Nikola Bumbarević, ali i Mato i Mile Bumbarević. U popisu obitelji u Bukovici koji je Dragičević poslao u Rim dvije su obitelji s prezimenom Bumbar: Martin s ukupno 15 čeljadi i Petar s deset. To me navodi na pomisao da je upravo iz tih obitelji netko mogao poći u duhovno zvanje, pa da bi gornji franjevci mogli biti sinovi tih obitelji. Ipak bi to trebali detaljnije ispitati, a ovdje bilježim te podatke kao poticaj za daljnje istraživanje. I njihovo prezime dolazi u dvije verzije: kraćoj Bumbar i dužoj Bumbarević, što je onda bio čest slučaj u župnim maticama.

O fra **Jakovu Bumbareviću** se autori ne slažu i navode više različitih podataka. Atlija⁵⁹, navodi da je on rođen u župi Ivanjska, što bi značilo da je on svakako iz Barlovaca koji u to doba pripadaju Ivanjskoj. On navodi njegov datum smrti 9. kolovoza 1785. u Jajcu. Međutim, Atlija nije uvijek pouzdan: tako on uopće ne spominje fra Marijana Bumbarevića niti drugog fra Antuna Mačinkovića, itd.

Šalić⁶⁰ veli da je fra Jakov iz Barlovaca, što bi moglo odgovarati istini, a za datum smrti navodi petrićevački nekrologij u kojemu stoji da je umro 9. kolovoza 1781. Budući da se datum slaže, bit će da je netko krivo pročitao godinu. U svakom slučaju 1786. se fra Jakov ne spominje, što znači da je već umro. Fra Jurica navodi da je fra Jakov 1779. župnik u Ivanjskoj. Zabunu unosi fra Jurica kad piše da se fra Jakov B. spominje u knjizi inventara ivaštanske župe kao kapelan u Ivanjskoj 1807, a da je umro u Jajcu 9. svibnja 1811. Ni njemu nije jasno, radi li se o istoj osobi? Mislim, da iz gore navedenoga to ne može biti onaj fra Jakov.

Fra Marijana **Bumbarevića** Atlija u svom popisu franjevaca iz Bosanske Krajine uopće ne navodi. Za fra Marijana u tzv. Tabuli Provincije iz 1786. godine stoji da je "*propovjednik, teolog i pomoćnik župnika u Ivanjskoj*"⁶¹. Šalić ga navodi kao Barlovčanina i veli da je umro 1805, te da je 1785-1786. kapelan u Ivanjskoj, a 1803. župnik u Gučkoj Gori. No, čini se da je on kapelan u Ivanjskoj već 1784, kako proizlazi iz popisa ivaštanskih kapelana koji je napravio fra Alojzije Atlija negdje oko 1980, od čega imam jedan tipkani primjerak u osobnom arhivu. Nije li onaj što se spominje u ivaštanskom inventaru ipak fra Marijan a ne fra Jakov Bumbarević? To bi ipak trebalo razjasniti.

⁵⁹ A. ATLIJA, "Franjevci i njihova prisutnost u Bosanskoj Krajini", *Nova et Vetera*, 1981, str. 300.

⁶⁰ J. ŠALIĆ, nav. dj., str. 28.

⁶¹ "Concionator, Theologus et socius Parochi in Ivanska", S. DŽAJA, "Samostan, župe i osoblje Franjevačke provincije Bosne Srebrene 1786. godine", u: *Dobri Pastir*, 1970, str. 192.

Čini se ipak po svemu da ovu dvojicu svećenika smijemo s pravom ubrojiti u Barlovčane.

Fra **Lovro Ojdanić** (umro 1764)

Svakako je rodom iz kasnije barlovačke župe fra Lovro Ojdanić, franjevac, čije prezime svjedoči da je rođen u Ojdanićima, dragočajskom zaseoku, ili na Ojdanića Brdu, kako se taj lokalitet nerijetko naziva. O njemu imamo oskudne podatke, ali ćemo ih ovdje iznijeti, da se ne zaborave. Živio je svakako u 18. stoljeću, a preminuo je 1764. Bio je župnik na više župa. Imamo podatak da je bio župnik u Travniku 1760-1761, zatim je župnik u Ivanjskoj od 1761. vjerojatno sve do siječnja 1764. kada je preuzeo svoju posljednju župu, onu u Bihaću, gdje nije dugo službovao, jer je preminuo već nakon tri mjeseca, 28. travnja 1764. Čini se da je dvaput bio gvardijan u Fojnici, iz kojeg su samostana franjevci pastorizirali ove krajeve u to doba i kojemu su pripadali franjevci iz ovih krajeva. Fra Juro Šalić piše da je fra Lovro 1746. "*dopao turskog zatvora zajedno s fra Matom Lašvaninom i petfojničkih katolika*"⁶² u svezi s postavljanjem nadgrobnog križa pok. fra Miji Kuniću, što bi značilo da je u to doba bio gvardijan u Fojnici. No on je tu gvardijan i 1757. i 1759⁶³. Ne čini mi se da je on bio gvardijan tako dugo u jednom mandatu (11 godina), nego je vjerojatno u međuvremenu obnašao i neku drugu dužnost, te je službu gvardijana obavljao u dva navrata (mandata) po nekoliko godina. U svakom slučaju, to govori da je riječ o uglednu "ujaku" među svojom braćom, kad su mu povjeravane tako odgovorne dužnosti. Nemamo, nažalost, drugih podataka, tj. onih o njegovu rođenju, školovanju, redovničkom zavjetovanju i svećeničkom ređenju, kao ni o tome koliko je dugo svećenički djelovao.⁶⁴

Živi svećenici iz barlovačke župe

O živim ljudima se ne može pisati kao o pokojnima čiji je životni vijek i ljudsko djelo dovršeno, pa ih ne možemo gledati u toj perspektivi i cjelini. Ovdje ću na isti način, abecednim redom donijeti osnovne podatke o danas živućim svećenicima iz barlovačke župe. Ima ih ukupno sedam, a uvrstio sam u popis sve one koji su rođeni odnosno kršteni u barlovačkoj župi, iako su neki od njih odrasli i imali mladomisničko slavlje u nekoj drugoj župi. To su ovi:

⁶² J. ŠALIĆ, *Franjevci sjeverozapadne Bosne*, str. 87.

⁶³ J. MATASOVIĆ, *Fojnička regesta*, str. 203, 216-217.

⁶⁴ Iako Ljetopis barlovačke župe bilježi da je i fra Ambroža Radmanović (1884-1924) iz Zalužana, dakle iz današnje barlovačke župe, franjevački šematizmi iz 1887. i 1895, te fra Alojzije Atlija i fra Juro Šalić, vele: iz Šargovca. Zato mislim da ga ne treba uvrštavati među barlovačke misnike. On je rođen 23. travnja 1844. u Šargovcu, a umro 26. ožujka 1924. na Petrićevcu.

Fra **Božidar Blažević**, svećenik, redovnik, pastoralni radnik, graditelj. Rođen je u Kuljanima 2. siječnja 1961. Roditelji su mu Juro i Dragica rođ. Stojčević. U franjevački red stupio je 15. lipnja 1979. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1986. u Banjoj Luci. Kao svećenik djelovao u različitim župama Banjolučke biskupije, a nakon Domovinskog rata u Okučanima, gdje je sagradio novu župnu crkvu Sv. Vida te u Bugojnu. Trenutno je župnik u Motikama, odakle upravlja i župom Stratinska.

Dr fra **Velimir Blažević**, svećenik, redovnik, profesor, crkveni pravnik i pisac. Rođen je u Stranjanima 9. svibnja 1936. Sin je Ivana i Ljubice rođ. Batković. Stupio u franjevački red 14. srpnja 1953. Za svećenika je zaređen 15. srpnja 1962. Crkveno pravo doktorirao u Rimu i dugo je predavao taj kolegij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Sada je umirovljen, ali vrlo aktivan na Petrićevcu. Posebno se zauzima za obnovu svojih Stranjana, a povremeno izdaje i jedan listić užeg zavičaja. Objavio je niz knjiga te velik broj članaka i studija iz područja crkvenog prava i domaće crkvene povijesti. Priredio je i nekoliko knjiga dokumenata vezanih za rat u BiH 1992-1995.

Mons. mr **Ivica Božinović**, svećenik, pravnik, kancelar biskupije, urednik Glasnika Banjalučke biskupije i niza knjiga te drugih izdanja. Rođen je u Kuljanima 9. siječnja 1962. Sin je Marka i Božane rođ. Puljić. Svećenikom je postao 29. lipnja 1987. u trapističkoj crkvi u Banjoj Luci. Djelovao je u župi Kulaši. Crkveno je pravo studirao u Rimu i postigao akademski stupanj magistra. Sada je kancelar i ekonom biskupije, rektor katedrale, uređuje vjerske emisije na mjesnom radiju i televiziji u Banjoj Luci, a obavlja i niz drugih dužnosti.

Mons. **Vlado Lukenda**, svećenik, pastoralni radnik, sin Ilije i Marije r. Lopar, rođen je u Barlovcima 29. veljače 1948. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1974. u Banjoj Luci. Kao svećenik djelovao je kao kapelan u Banjoj Luci, zatim dugi niz godina, 1977-1989. kao tajnik biskupa Alfreda Pichlera, a uz to je obavljao i niz drugih dužnosti. Sada je župnik u Prnjavoru i dekan prnjavorskog dekanata. Tu je izgradio velik suvremeni župni pastoralni centar. Trenutno upravlja i susjednim župama Dragalovci i Kulaši.

Mons. dr **Anto Orlovac**, svećenik, generalni vikar Banjolučke biskupije, crkveni pravnik i povjesničar, sin Ive i Marije r. Vidović, iz Bukovice. Rođenje 30. siječnja 1947. u Bukovici, a za svećenika zaređen na Petrovo 1972. u trapističkoj crkvi u Banjoj Luci. Djelovao je u župama: Banja Luka i Ravska, zatim među prognanicima u okolini Karlovca, a bio je dvije godine i rektor Vrhbosanske katoličke bogoslovije u Sarajevu (1996-1998). Objavio je nekoliko knjiga, više znanstvenih i popularnih radova iz naše crkvene povijesti. Trenutno obavlja službu generalnog vikara Banjolučke biskupije.

Mr fra **Ivo Orlovac**, svećenik, redovnik, crkveni pravnik. Sin je Marka i Mande r. Vidović, rođen u Bukovici 21. kolovoza 1957, ali je kasnije obitelj preselila u Barlovce. U franjevački red stupio je 15. srpnja 1976. Za svećenika je zaređen na Blagovijest, 25. ožujka 1984. na Petrićevcu. Specijalizirao je crkveno pravo u Ljubljani te postigao akademski stupanj magistra teologije. Djelovao je u više župa Banjolučke biskupije: Petrićevac, Bihać, Sanski Most, a sada je župnik rodne župe Barlovci i dekan banjolučkoga dekanata.

O. Zvonko Topić, O. C. S. O., svećenik, redovnik-trapist. Rođen je 29. listopada 1954. u Orlovcu od roditelja Ante i Jozefine r. Mihić. Stupio u red trapista u samostanu "Marija Zvijezda". Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1987. u trapističkoj crkvi u Banjoj Luci. Osim redovničkih dužnosti u svom matičnom samostanu obavljao je i službe župnog vikara u župi "Marija Zvijezda", koja je nakon osnutka 1973. povjerena ocima trapistima na upravu.

Časne sestre

Župa Barlovci dala je lijep broj sestarskih zvanja. Najveći broj ih pripada družbi Klanjateljica Krvi Kristove (KKK), ali ih ima i u drugim družbama. Koliko je svako redovničko zvanje obogaćenje za vlastitu župu, za biskupiju i cijelu Crkvu, ne treba ni govoriti. Iako veći dio sestara radi jednostavne svakodnevne poslove, vrijedilo bi isticati primjere njihove vjernosti Bogu, svome redovničkom zvanju, povjerenom zadatku i narodu iz kojeg su ponikle. Međutim, to je osobito teško, jer su to "mala velika djela", koja se obično ne zapisuju, a to bi im priječila i njihova redovnička skromnost. No upisana su u knjigu života. Potrudio sam se prikupiti barem osnovne podatke o njima. Osim ovdje navedenih bilo ih je svakako još koje su barem neko vrijeme provele u samostanu kao kandidatice ili novakinje ili/i kao (privremeno) zavjetovane sestre, no o njima nam nedostaju podaci. Vjerojatno je još koja djevojka, rođena u barlovačkoj župi, a sada živi negdje drugdje, otišla u samostan. Za sve dopune podataka autor ovog rada bio bi veoma zahvalan. Imamo podatke za osam pokojnih i deset živih sestara iz ove župe; zanimljivo jednak broj kao i svećenika - 18! Radi preglednosti poredao sam ih abecednim redom. Evo njihova popisa:

Pokojne

S. Andrea Blažević, kći Peje i Mande r. Tubić, r. 13. 01.1904. u Stranjanima, Klanjateljica Krvi Kristove, prvi zavjeti 15. 08.1930, umrla 28. 07. 1992. u Bosanskom Aleksandrovcu.

S. Blaška Blažević, krsnim imenom Jela, kći Peje i Mande r. Tubić, rođ. 20. 01. 1902. u Stranjanima, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1929, umrla 16. 03.1986. u Bosanskoj Gradiški.

S. Bosiljka Brkić, Zorka, kći Jure i Ruže r. Franjić, r. 17.07.1917. u Ojdanićima, KKK, prvi zavjeti 25.03.1941, umrla 19.02.1983. u Banjoj Luci.

S. Pavka Brkić, Ruža, kći Ilije i Anice r. Čivčić, r. 02. 05.1915. u Ojdanićima, KKK, prvi zavjeti 18.11.1939, umrla 24. 03.1992. u Banjoj Luci.

S. Perpetua Brkić, Marija, kći Ilije i Kate r. Grgić, r. 14. 07. 1907. u Ojdanićima, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1934, umrla 30. 04.1976. u Novoj Topoli.

S. Zora Lagundžić, Zora, kći Stipe i Ruže r. Orlovac, r. 13.10.1903. u Trnu, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1925, umrla 12. 02. 1976. u Bosanskom Aleksandrovcu.

S. Dinka Majdandžić, Marija, kći Stipe i Janje r. Blažević, r. 28. 09. 1912. u Matoševcima, KKK, prvi zavjeti 15. 08.1939, umrla 09. 08. 2003. u Ivancu u Hrvatskoj.

S. Vida Majdandžić, Vida, kći Mate i Mande r. Tubić, r. 20. 08. 1899. u Matoševcima, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1930, umrla 17. 12. 1962. u Novoj Topoli.

Žive

S. Miroslava Anušić, krsnim imenom Ruža, kći Ante i Zorke r. Orlovac, r. 04. 09. 1933. u Barlovcima, Družba Kćeri milosrđa.

S. Arkandela Brkić, Anđa, kći Pere i Janje r. Šalić, r. 16. 07. 1948. u Ojdanićima, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1968.

S. Marina Domić, Marica, kći Ivice i Kate r. Gubo, r. 04. 11.1937. u Kuljanima, KKK, prvi zavjeti 08. 09. 1958.

S. Jasminka Ganić, r. 13. 12. 1976. u Banjoj Luci, krštena u župi Pohoda BDM u Banjoj Luci, ali je odrasla u Orlovcu, KKK, prvi zavjeti 19. 10.1997.

S. Anđela Golub, Anđa, kći Marka i Mande r. Blažević, r. 21. 09. 1941. u Bukovici, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1962, završila višu medicinsku školu, autor nekoliko knjiga iz područja obiteljskog morala.

S. Beata Lagundžija, Manda, kći Mijata i Ljubice r. Lukenda, r. 16. 12. 1936. u Jablanu, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1962.

S. Mirela Majdandžić, Ljuba, kći Mate i Finke r. Batković, r. 03. 11. 1959. u Matoševcima, Milosrdnica sv. Vinka, prvi zavjeti 1985.

S. Benedikta Matošević, Ljilja, kći Franje i Janje r. Golub, r. 04.03.1966. u Bukovici, Red od Pohoda Marijina, Zagreb, prvi zavjeti 21.11.1992.

S. Helena Radman, Mara, kći Pere i Ivke r. Josipović, r. 16. 02.1945. u Kuljanima, KKK, prvi zavjeti 15. 08. 1965.

S. Dobrila Stojčević, Marija, kći Jose i Božice r. Blažević, r. 22. 05. 1922. u Orlovcu, KKK, prvi zavjeti 02. 02. 1944.

Popis 4. - SVJETOVNA ZANIMANJA S VISOKIM I VIŠIM OBRAZOVANJEM

Osim duhovnih zvanja, barlovačka župa dala je i niz osoba svjetovnih zanimanja koje su svojim djelovanjem zadužile svoj zavičaj; nažalost, uglavnom nitko od njih više tu ne živi. Svi su oni odrasli u skromnim uvjetima, ali su završili visoke škole i studije, te su, svaki na svom području, doprinijeli da se za župu Barlovce čuje i s uvažavanjem ju se spominje. U popis sam uvrstio samo žive i to one sa završenim fakultetom, akademijom ili višom školom. Svjestan sam da je ovo vrlo nepotpun prikaz, ali ga ipak donosim kao poticaj da se on jednom lakše dopuni. Unio sam sve one za koje sam uspio saznati. Donosim ih također abecednim redom.

Adela Aleksić rođ. Golub, kći Peje i Staže rođ. Vidović, iz Jablana, diplom. pravnica, živi u radi u Laktašima.

Josip Anušić, sin Tome i Cele rođ. Lukenda, diplomirao upravno pravo, iz Barilovaca, sada živi u Hrvatskoj.

Pero Bogdanović, iz Orlovca završio pravni fakultet, živi u Švedskoj.

Ilija Bogdanović, iz Orlovca, završio pedagošku akademiju.

Tatjana Cucek, kći Vjekoslava, iz Kuljana, završila filozofski fakultet i profesorica je povijesti, završila je i srednju muzičku školu.

Dr Anto Domić, mr sc, liječnik, stomatolog, rođen u Kuljanima, živi i radi u Zagrebu.

Mirko Josipović, sin Marka, iz Bukovice, dipl. pravnik (ili ekonomist?), živi i radi u Berlinu.

Mišo Josipović, iz Zalužana, završio teološki fakultet.

Anto Lukenda, sin Nike, rođen u Barlovcima, završio pedagošku akademiju, nastavnik, predavao u Banjoj Luci i u Švicarskoj. Bavi se proučavanjem etnologije šireg zavičaja.

Anto Lukenda, sin Nike i Marice, rođen u Kuljanima, liječnik, završio medicinski fakultet, živi i radi u Slavonskom Brodu.

Igor Lukenda, sin Zvonka i Marije rođ. Vidović, iz Barlovaca, diplomirao na dva fakulteta u Austriji: teologiju i psihologiju-pedagogiju-filozofiju. Živi i radi u Austriji.

Ivica Lukenda, sin Zvonka i Marije rođ. Vidović, iz Barlovaca, dipl. ing. automatizacije završnog procesa proizvodnje, živi i radi u Mäderu u austrijskoj pokrajini Vorarlberg.

Dr sc. Marko Lukenda, sin Ante i Ande rođ. Matošević, iz Barlovaca, jezikoslovac, dipl. teolog i pisac. Diplomirao teologiju i dok-

torirao iz filozofije na bečkom sveučilištu. Autor i suautor više knjiga; napisao je i dva životopisa svoga ubijenog brata vlč. Filipa pod naslovima: "Spaljenezemaljske ruže" i "Presnačkimučenici".

Ivica Ljevar, iz Zalužana, završio višu medicinsku školu, zubotehničar.

Marko Matošević, sin Jure i Ruže r. Lipovac, iz Bukovice, Viktorov brat, diplomirao filozofiju (strane jezike: francuski i njemački); živi i predaje u Zagrebu.

Viktor Matošević, sin Jure i Ruže r. Lipovac, iz Bukovice, dipl. ekonomist; živi i radi u Rijeci.

Drago Mijatović, sin Ante, iz Orlovca, završio pedagošku akademiju.

Agneza Mikolčević rođ. Jurić iz Orlovca, završila pedagošku akademiju.

Mirko Miljanović, sin Pere, završio građevinski fakultet.

Dr. Slavko Miljanović, sin Pere, liječnik specijalist; živi u Hrvatskoj.

Dr. sc. Marijan Ojdanić, sin Nikole i Ane, liječnik, specijalist opće medicine, rođen u Zalužanima, živi u Banjoj Luci, radi u Caritasovoj ambulanti.

Slavica Ojdanić, kći Jose i Anke iz Zalužana, završila višu medicinsku školu, živi u Rijeci.

Stipo Ojdanić iz Zalužana, sin Nikole i Ane, završio elektro-fakultet.

Dr. Jozo Slipčević, iz Orlovca, liječnik, završio medicinski fakultet.

Jacinta Stanić rođ. Orlovac, kći Šime i Mare r. Lukenda, iz Bukovice, dipl. pravica, živi i radi u Zagrebu.

Ivona Šakić iz Ramića, završila pedagoški fakultet, živi u Hrvatskoj.

Maristela Šakić iz Ramića, završila medicinski fakultet.

Mile Šakić iz Ramića, završio elektro - fakultet.

Valentina Šakić iz Ramića, završila pedagoški fakultet, živi u Hrvatskoj.

Katarina Šalić, kći Tihomira, iz Orlovca, završila pravni fakultet.

Tihomir Šalić, iz Orlovca, završio pedagošku akademiju. Živi i radi u Sisku.

Ivanka Uvalić rođ. Mare, kći Antona i Ljubice rođ. Ojdanić, iz Zalužana, završila pravni fakultet, živi u Švedskoj.

Ivica Vidović, iz Bukovice, završio višu komercijalnu školu.

Zvonko Vidović, sin Ive, iz Trna, završio građevinski fakultet, direktor je jedne građevinske tvrtke u Zagrebu.

Popis 5. - STRADANJE VJERNIKA ŽUPE BARLOVCI U RATOVIMA 20. STOLJEĆA

Barlovačka župa u 20. je stoljeću triput teško postradala. Prvi put je to bilo u Prvom svjetskom ratu, drugi put u drugom svjetskom ratu i poraću, a treći put u ratu 1992-1995, kojega na našem području nije ni bilo, ali je imao katastrofalne posljedice, jer je izgonom najvećeg dijela katoličkih vjernika župa gotovo posve ugasla. Ostali su ostaci ostataka.

Nažalost, o žrtvama prvog svjetskog rata nemamo gotovo nikakvih podataka, jer nisu sačuvane župne matice umrlih iz toga vremena. Osim toga, što vrijedi i za drugi svjetski rat, vojnici koji su poginuli ili nestali izvan župe, nisu ni upisivani u župne matice umrlih, pa podatke o njima treba tražiti na drugim stranama. Uspio sam saznati samo tri imena žrtava prvoga svjetskog rata, pa ih ovdje navodim, a stvarni broj je svakako neusporedivo veći. To su:

1. ORLOVAC, JOSO, sin Ilije i Marije r. Matošević, r. 20. 10. 1887. u Bukovici, muž Stažije r. Lipovac, poginuo u Proseccu kod Trsta 27. 09.1916. i tu pokopan.

2. ORLOVAC, MARKO, sin Ilije i Marije r. Matošević, r. 12. 06. 1893. u Bukovici, muž Anđe r. Lagundžić, nestao u I svj. ratu.

3. ŠALIĆ, PETAR, muž Ruže r. Domić, rođ. u Orlovcu, 38 godina, umro 08. 07. 1918. *"pregulio se u ratu na ledu"* (Mat. umrlih župe Barlovci).

Još uvijek nema točnog popisa svih stradalih u drugom svjetskom ratu, ali i ono što imamo je doista tragično. Na ovoj je generaciji zadaća da te podatke prikupi i objavi. Težak je to i mukotrpan posao, jer nije dosta prikupiti podatke iz matica umrlih, budući da se u njih unose samo oni koji su poginuli i pokopani na području župe. A upravo je najveći dio žrtava iz barlovačke župe stradao nakon rata na "križnim putevima" i marševima smrti. Oni koji su uspjeli izbjeći jedno i drugo, nisu uspjeli mimoići stratišta Gornjih Podgradaca. Do sada znamo, bilo iz matica umrlih, bilo iz sjećanja starijih župljana za ukupno 517 žrtava iz barlovačke župe, u najvećem broju mladih ljudi i neoženjenih mladića. Taj broj se odnosi na tadašnju barlovačku župu, dakle sa selima: Trn, Bukovica i Jablan. Od toga broja s područja današnje župe Barlovci su 324 žrtve, a s područja današnje župe Trn 193. U popisu koji donosim žrtve su poredane abecednim redom, a istim redom su navedena sela barlovačke župe iz kojega su te žrtve. Istim sam redoslijedom poredao sela i žrtve kasnije trnske župe (sela Bukovica, Jablan i Trn) koja su tada bila u sastavu barlovačke župe, a od 1980. tvore zasebnu župu.

Barlovačka je župa bila osobito na udaru u ratu 1992-1995. Tomu je znatno doprinio zgodan položaj ove župe i razmjerno dobre kuće, koje su bile prve na oku onima koji su snagom oružja krojili pravdu. Dogodilo se i puno zločina na području te župe, zlostavljanja, premlaćivanja, izгона iz kuća pa i samih ubojstava i to isključivo mirnih ljudi, civilnih osoba. Ubijeno je 30 župljana, od toga šest žena. To je jedna od najteže stradalih župa Banjalučke biskupije, iako na njezinu području, a niti u blizini, uopće nije bilo ratnih djelovanja.

U kolovozu 1995. župi je zadan smrtni udarac: listom su protjerani gotovo svi katolici s područja ove župe. Rasuli su se širom Hrvatske i brojnih europskih zemalja, a neki stigoše i u prekooceanske zemlje. Ostalo ih je nekoliko desetaka, nerijetko oni iz mješovitih brakova ili starije osobe.

1. Žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća

Područje današnje župe Barlovci

Barlovci

1. ANUŠIĆ, ANDRIJA, Marka i Mande r. Blažević, r. 11. 05.1925, nestao u odstopu 1945.
2. ANUŠIĆ, ANTO, Ive i Jele r. Blažević, r. 07. 04. 1912, muž Ane r. Topić, nestao u odstopu 1945.
3. ANUŠIĆ, ANTO, Jose i Anice r. Jurić, r. 06. 05. 1917, nestao u odstopu 1945.
4. ANUŠIĆ, FRANO, Ilije i Stažije r. Anušić, r. 27.10.1917, nestao u logoru u Slav. Požegi nakon rata.
5. ANUŠIĆ, ILIJA, sin Ivana, r. oko 1922/23.
6. ANUŠIĆ, JURO, sin Matije, r.1926?, regrutiran na koncu rata, nestao u odstopu 1945.
7. ANUŠIĆ, JURO, Mile i Ruže r. Blažević, r. 18. 02. 1926. u Barlovcima
8. ANUŠIĆ, MARIJAN, sin Ilije, r. 21. 07.1908, muž Mare r. Lipovac, hrv. vojnik, poginuo u borbi 04. 01. 1945. u Lepoglavi.
9. ANUŠIĆ, MARKO, sin Ive i Jele r. Blažević, r. 18. 07.1916., muž Ruže r. Tomić, ubili ga Ramićani u Duralama (Prijakovci) 1943.
10. ANUŠIĆ, MATIJA, težak, sin Ivana i Anice r. Matić, r. 01. 06. 1909. u Barlovcima, muž Janje r. Bumbar, poginuo 05. 03.1945.
11. ANUŠIĆ, MILE, zv. "Miso", sin Marka i Mande r. Blažević, r. 21. 03. 1923, poginuo u borbi 23. 03.1945. u Divuši, kod crkve Sv.

12. ANUŠIĆ, NIKO, sin Ivana, r. oko 1922/23.?
13. ANUŠIĆ, PETAR "PEJO", sin Luke i Janje r. Matošević, r. 30. 05. 1912, odveden od kuće za vrijeme rata i ništa se ne zna o njemu.
14. ANUŠIĆ, PEJO, Marka i Ruže r. Lucić, r. 20. 06. 1907. u Barlovcima, muž Marije r. Anušić, nestao u hrvatskoj vojsci.
15. ANUŠIĆ, STIPO, sin Jakova, r. 1922.?, nestao u hrv. vojsci
16. ANUŠIĆ, STIPO, Mijata "Miše" i Ruže r. Anušić, r. 05.10. 1911, žandar, muž Janje r. Lopar, bio u logoru u Slavonskoj Požegi nakon rata; upućen u Gornje Podgradce i tu mu se gubi trag.
17. ANUŠIĆ, ŠIMO, Jose i Anice r. Jurić, r. 11. 05.1911. u Barlovcima, muž Zlatke r. Pujić, nestao u odstopu 1945.
18. BARTULOVIĆ, ANTO, Luke i Anđe r. Komljen, r. 31.10.1926., muž Ruže r. Bartulović, odstupio s vojskom 1945, bio ranjen i ležao u bolnici u Zagrebu; kad su ušli partizani, odveli su ga, i više se ništa o njemu ne zna.
19. BARTULOVIĆ, MARKO, sin Luke i Anđe r. Komljen, r. 25. 04. 1922, hrv. vojnik, ubio ga stražar u zračnoj luci Zalužani 17. 05. 1943.
20. BUMBAR, ANTO, težak, sin Ive i Anđe r. Anušić, r. 30.08.1908, poginuo 16. 09. 1944.
21. BUMBAR ILIJA, Stipe i Stažije r. Bumbar, r. 22.09.1923, nestao u odstopu 1945. u Sloveniji.
22. BUMBAR, JOSO, Stipe i Stažije r. Bumbar, r. ? 04.1926, nestao u odstopu 1945. u Sloveniji.
23. BUMBAR, MATO, Jure i Mande r. Bartulović, r. 23. 06. 1914, muž Janje r. Ojdanić, nestao u odstopu kod Dravograda 1945.
24. BUMBAR, NIKO, Šimuna i Marije r. Jurekić, r. 19.11.1915, muž Mande r. Bartulović, nestao u hrvatskoj vojsci.
25. BUMBAR, PETAR, Stipe i Stažije r. Bumbar, r. 22. 02.1921, nestao u odstopu 1945. u Sloveniji.
26. BUMBAR, STIPO, Ilije i Stažije r. Jakić, r. 01. 01.1920, muž Ivke r. Anušić, ubijen nakon rata na aerodromu Zalužani 03. 02.1947.
27. BUMBAR, ŠIMO, Šimuna i Marije r. Jurekić, r. 02.03.1914, muž Mare r. Lopar, nestao u odstopu 1945.
28. BUMBAR, TOMO, Stipe i Stažije r. Bumbar, r. 28. 02.1918, nestao u odstopu 1945. u Sloveniji.
29. LOPAR, ANTO, Ilije i Ruže r. Anušić, r. 12. 06. 1920, ubijen na Tomića poljani u Bukovici nakon rata
30. LOPAR, ANTO, sin Matije, r. 1914., hrv. vojnik, nestao u odstopu kod Maribora 1945.

31. LOPAR, ILIJA, Matije i Ruže r. Bartulović, r. 04. 05. 1923, hrv. vojnik, nestao u odstopu kod Maribora 1945.
32. LOPAR, IVO, Marka i Mande r. Bartulović, r. 20. 08. 1922, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
33. LOPAR, JAKOV, Ivana i Marije r. Vidović, zv. "Dermanov", r. 28.03.1910, hrv. vojnik, muž Anđe r. Matošević, poginuo 21. 07. 1943. u Gornjoj Sanici.
34. LOPAR, JAKOV, Marka i Mande r. Bartulović, r. 01. 02.1912. u Barlovcima, muž Zorke r. Lopar.
35. LOPAR, JOSIP, Ante i Rujke r. Grabovac, r. 08. 03.1917, nestao u odstopu 1945. u Sloveniji.
36. LOPAR, LUKA, Ilije i Marije r. Anušić, r. 20. 01. 1909, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
37. LOPAR, LUKA, Ive i Ane r. Bijelić, r. 1902. u Barlovcima, muž Marije r. Vidović.
38. LOPAR, MIŠO "MILE", Bože i Janje r. Anušić, r. 18. 02. 1922, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
39. LOPAR, NIKO, Matije i Jele r. Vidović, r. 19. 04.1924.
40. LUKENDA, ANTO, sin Mijata, r. 1914, nestao u odstopu 1945. kod Maribora.
41. LUKENDA, ANTUN, sin Ive i Mande r. Gagula, r. 19. 09.1928, poginuo 23. 03. 1945. u Banjoj Luci, pokopan na vojničkom groblju.
42. LUKENDA, BLAŽ, Stipe i Ruže r. Adrovac, r. 23. 06. 1910, hrv. vojnik, nestao nakon preokreta u Gornjim Podgradcima 1945.
43. LUKENDA, ILIJA, sin Stipe, r. 1922.?
44. LUKENDA, JOSO, Ive i Marije r. Gagula, r. 20. 08.1924, nestao u odstopu 1945.
45. LUKENDA, MARIJAN, sin Ivana, r. 1926, regrutiran 1945, odstupio s hrvatskom vojskom i gubi mu se trag (drugi izvor: ubili ga partizani na njivi).
46. LUKENDA, MILE, Šimuna i Marije r. Vidović, r. 25. 10. 1920, nestao u odstopu 1945.
47. LUKENDA, MUJAT "MIŠO", Jose i Mande r. Orlovac, r. 03. 03. 1922, nakon pada 1945. došao kući, odveden kao civil i gubi mu se svaki trag.
48. MIJATOVIĆ, JELKA, djevojčica, kći Ilije i Mande r. Šalić, r. 12. 05.1930. u Barlovcima, ranili je partizani, umrla 20. 01.1945.
49. MILJANOVIĆ, IVO, Nikole i Anđe r. Lopar, r. 27.12.1918, poginuo 07. 01.1942.

50. MILJANOVIĆ, MATO, Nikole i Anđe r. Lopar, r. 21. 03. 1923, poginuo u Šidu 05. 04.1944.
51. MILJANOVIĆ, MILE "Miso", Petra i Ruže r. Bumbar, r. 30. 09. 1923, muž Anice r. Lipovac.
52. MATOŠEVIĆ, MARIJAN, dijete, sin Ante i Stažije r. Jakovljević, r. 06. 07.1932, (nepoznato iz kojega sela barlovačke župe) poginuo od partizana 02. 01.1944.

Dikevci

1. BAJLOVIĆ, ILIJA, Ilije i Janje r. Šalić, r. 22. 03. 1918, hrv. vojnik, muž Ivke r. Majdandžić, nestao u odstupu 1945.
2. BAJLOVIĆ, IVO, sin Jose, žandar, nestao u odstupu 1945.
3. DANILEK, RANKO, muž Marije r. Vibli, civil, rođen u Poljskoj, živio u Dikevcima, poginuo 01. 03. 1942. u dobi od 56 godina
4. IVANKOVIĆ, IVO, Ilije i Ruže r. Šalić, r. 23. 09. 1922, hrv. vojnik, nestao u ratu.
5. IVANKOVIĆ, JOSO, Vida i Cele r. Vulić, r. 24. 07.1913, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
6. IVANKOVIĆ, PEJO, Vida i Cele r. Vulić, rođ. 07. 06.1909, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
7. IVANKOVIĆ, TOMA, Ivana i Anice r. Durbić, r. 07. 06. 1922, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
8. LOVRIĆ, ILIJA, Ilije i Anđe r. Pavić, r. 28. 05. 1911, žandar, muž Ane r. Šalić, nestao na koncu rata.
9. LOVRIĆ, LOVRO, sin Ive i Mare r. Marušić, r. 21. 06. 1914, redarstvenik, poginuo od partizana 01.01.1944. pri padu Banje Luke.
10. LOVRIĆ, MARKO, Ive i Mare r. Marušić, r. 25. 03.1917, žandar, poginuo pri napadu partizana 01. 01.1944.
11. MAJDANDŽIĆ, TOMA, Ive i Mande r. Lovrić, r. 09. 10. 1913, hrv. vojnik, nestao u preokretu.
12. MARIĆ, ANTO, Ilije i Zorke r. Bajlović, r. 13. 04.1910, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
13. MARIĆ, MARKO, Pere i Ruže r. Topić, r. 19. 02.1924, hrv. vojnik, nestao u preokretu.
14. MARIĆ, TOMA, Ilije i Zorke r. Bajlović, r. 17. 02.1926, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
15. MARIĆ, TOMA, Pere i Ruže r. Topić, r. 16.01.1920, služio u njemačkoj vojsci, nestao u odstupu.
16. MIHIĆ, PEJO, Ive i Mande r. Lukenda, r. 14. 09. 1918, nestao u preokretu.

17. MIHIĆ, TOMA, Ive i Mande r. Lukenda, r. 23.10.1920, nestao u preokretu.
18. PRANJIĆ, PETAR "PEJO", Jose i Jele r. Stojčević, r. 12. 12. 1903, hrv. vojnik, muž Ane r. Brkić, uhvaćen od partizana 25. 09. 1944, mučen i ubijen kod kuće A. Mijatovića.
19. STOJANAC, MARIJAN, muž Anđe r. Barišić, civil, bolestan, ubijen 9. 11. 1944. u dobi od 58 godina.
20. ŠALIĆ, LOVRO, Peje i Ane r. Gagula, r. 12. 02. 1922, nesposoban za vojsku, radio u Trapistima, pri povlačenju natjeran obući vojnu uniformu, odstupao s hrv. vojskom do Bosanske Gradiške i tu mu se gubi trag.
21. VIDAKOVIĆ, ILIJA, Marka i Jele r. Marić, r. 13. 01. 1909, hrv. vojnik, nakon rata odveden u Banju Luku i gubi mu se svaki trag.

Kuljani

1. BLAŽEVIĆ, ANTO, Franje i Ane r. Debeljaković, r. 10. 01. 1915, odstupio s vojskom do Zagreba i gubi mu se trag.
2. BLAŽEVIĆ, IVO, Jakova i Zorke r. Blažević, r. 13. 08.1922, nakon rata bio u logoru u Slavonskoj Požegi i tu mu se gubi trag.
3. BLAŽEVIĆ, JOSIP, sin Ive i Mare r. Ojdanić, hrv. vojnik, r. 06. 02.1921, ubili ga partizani u Anušića potoku u gornjem dijelu Kuljana 01. 01.1944.
4. BLAŽEVIĆ, JURO, Jakova i Anđe r. Bajlović, r. 19. 02.1923, razvojačio se nakon rata i došao kući, odveli ga partizani iz Ramića i nije se vratio.
5. BLAŽEVIĆ, MARKO, Jose i Mande r. Matošević, r. 16.02.1911, muž Marije r. Bumbar, došao kući iz rata, odveli ga ramićki partizani i gubi mu se trag.
6. BLAŽEVIĆ, STIPO, Franje i Ane r. Debeljak, r. 23.11.1924. pri odstopu regrutirali ga u hrv. vojsku, nestao u borbi na Dubravama 23. 04. 1945.
7. BLAŽEVIĆ, TOMO, Stipe i Ruže r. Gubo, r. 07.02.1922, krio se poslije rata, a onda se javio vlastima jer je bio nedužan, ipak su ga likvidirali u Banjoj Luci 1945.
8. BOŽINOVIĆ, DUJO, Jose zvanog Joko i Petre zvane Peša, r. 1921, nestao u logoru u Slav. Požegi nakon rata
9. BOŽINOVIĆ ?, sin Jose zvanog Joko i Petre zvane Peša, nestao nakon rata.
10. BOŽINOVIĆ, STIPO, sin Mate i Kate r. Batovanja, r. 09.12.1912, hrv. vojnik, ubijen 07. 10.1943, pokopan na domobranskom groblju u Slav. Brodu.

11. CUCEK, KARLO, sin Jakova, mladić, mobiliziran u hrv. vojsku, pobjegao, uhvate ga ustaše i likvidiraju u Bosanskoj Gradiški 1944.
12. DOMIĆ, IVAN, Mihovila "Miše" i Mande r. Blažević, r. 24.06.1908, nakon rata se krio, 1946. komunisti ga zatvore i gubi mu se trag.
13. DOMIĆ, IVICA, sin Petra, r. 1905, kao vojnik pri raspadu stare Jugoslavije nakon travanjskog sloma vraćao se kući, kod Klačnica mu se gubi trag.
14. DOMIĆ, MARKO, Miše i Mande r. Blažević, r. 03. 08.1910, muž Jele r. Lovrenović, nestao u ratu 1944.
15. JAKOBAŠIĆ, IVAN, sin Jose, r. 1908, nestao u ratu.
16. JAKOBAŠIĆ, ILIJA, sin Jose, partizan, umro u Sarajevu 1945, pokopan na koševskom groblju.
17. JURIĆ, IVO, Jakova i Marije r. Grabovac, r. 15. 02.1924, nestao u ratu.
18. JURIĆ, JOSO, Jakova i Marije r. Grabovac, r. 09. 04. 1926, nestao u ratu.
19. KRALJ, JOSEPHA r. DORNBERG, žena Ignaca, r. 1875. u Taboru, Istra, živjela u Kuljanima, starica, poginula od topništva 06. 03.1945. u Kuljanima.
20. KUKIĆ, ANTO, Ilije i Kaje r. Domazet, r. 16. 07.1926, nestao u ratu.
21. LOVRENOVIĆ, IVO, Marijana i Marije r. Kukić, težak, muž Mare r. Lipovac, r. 26. 05. 1914, poginuo neoprezno rukujući minom 01. 04.1941.
22. LOVRENOVIĆ, PERO, Marijana i Marije r. Kukić, r. 30. 01. 1920, nakon rata odveli ga partizani iz Ramića i gubi mu se trag.
23. MAMUZA, IVO, sin Ilije i Mande r. Domić, r. 02.12.1926. u Kuljanima, poginuo od partizana 03. 01.1944.
24. MARIĆ, ANTO, Franje i Lucije r. Tuzla, r. 21.10.1922, nestao u ratu.
25. MARIĆ, ANTO, vojnik, muž Marije Marić, r. 07.10.1914. u Kuljanima, poginuo u selu Slanje kod Ludbrega, 29. 07. 1944.
26. MARIĆ, IVO, Franje i Lucije r. Tuzla, r. 07.10.1914, muž Marije r. Mateševac, poginuo u borbi kod sela Slanja kod Ludbrega 29. 07.1944.
27. MARIĆ, LJUBOMIR "LJUBAN", Stipe i Mare r. Vidović, r. 24. 01.1917, nestao u ratu.
28. MARIĆ, MARKO, Stipe i Mare r. Vidović, r. 23. 02. 1910, muž Janje r. Gubo, nestao u ratu.
29. MRŠIĆ, ANTO, Ive i Mande r. Čosić, r. 30. 01.1925, nestao u ratu.

30. MRŠIĆ, MARIJA, dijete, kći Marka i Slavke r. Domić, r. 20. 08. 1928. u Kuljanima, poginula od gelera 03.10.1944. prilikom borbe za aerodrom Zalužani.
31. OJDANIĆ, ILIJA, Antuna i Ružice r. Marić, r. 16. 03.1915, muž Marije r. Pranjić, nestao na Istočnom frontu.
32. OJDANIĆ, IVO, Antuna i Ruže Marić, r. 31. 05. 1917, odveden na Istočni front i nije se vratio.
33. OJDANIĆ, PERO, Ante i Anđe r. Pranjić, r. 04. 09. 1904, odveden u Njemačku 1942, pa na Istočni front, odakle se nije vratio
34. RADMAN, JOSIP, Andrije i Verke r. Bumber, r. 21. 02. 1922, u odstopu kao njemačkog vojnika zarobe ga Rusi u svojoj zoni u Austriji i tu mu se gubi trag.
35. RADMAN, MARKO, težak, muž Mare r. Matošević, r. 12.09.1904. u Kuljanima, poginuo neoprezno rukujući bombom, 06. 06.1941.
36. RADMAN, PERO, sin Miše, r. 1909, nestao u ratu.
37. ŠALIĆ, NIKOLA, sin Šimuna i Jele, r. 29. 10. 1919. u Bravskom kod Ključa, živio u Kuljanima, poginuo od partizana 01. 01. 1944.

Matoševci

1. BATKOVIĆ, ANDRIJA, Jose i Lucije r. Klasan, r. 24. 01. 1903, hrv. vojnik, zarobili ga partizani u borbi za Sanski Most i strijeljali. Zapovjednik koji je izdao naredbu za strijeljanje rekao je kasnije: "Pogrešnog smo ubili"...
2. BATKOVIĆ, ANTO, Jose i Jele r. Josipović, r. 28. 01.1906, muž Anke r. Kašljević, hrv. vojnik, poginuo pri napadu partizana niže groblja Crkvene 20. 01.1945.
3. BATKOVIĆ, ANTO, Nikole i Janje r. Tubić, r. 17. 04.1903, muž Zorke r. Bogdanović, hrv. vojnik, poginuo od partizana 17. 09. 1944. u Piskavici
4. BATKOVIĆ, ANTO, Vida i Ruže r. Brkić, r. 09. 09.1921, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
5. BATKOVIĆ, FILIP, Nikole i Janje r. Tubić, r. 16. 05. 1914, muž Janje r. Majdandžić, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu 1945. kod Bos. Gradiške.
6. BATKOVIĆ, IVO, Petra i Ruže r. Milić, r. 17. 11. 1909, žandar, muž Mande r. Pranjić, poginuo 22. 09.1945.
7. BATKOVIĆ, IVO, Vida i Ruže r. Brkić, r. 21. 06.1920, hrv. vojnik, poginuo u Bos. Gradiški 1945.
8. BATKOVIĆ, JURO, Marka i Marije r. Josipović, r. 19. 04. 1919, hrv. vojnik, nestao u preokretu 1945.

9. BATKOVIĆ, MATO, Marka i Marije r. Josipović, r. 23. 02.1906, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
10. BATKOVIĆ, MATO, Peje i Anđe r. Pranjić, r. 11. 02.1904, muž Luce r. Majdandžić, bio u seoskoj miliciji, partizani ga ubili pred vlastitom kućom 03. 08.1944.
11. BATKOVIĆ, NIKOLA, Ive i Kate r. Bijelić, r. 24. 09.1913., muž Ruže r. Batković, nestao u ratu.
12. BATKOVIĆ, RENKO, Nikole i Anđe r. Lagumdžić, r. 14. 03. 1925, hrv. vojnik, poginuo "u prvoj borbi" kod Bjelovara.
13. BATKOVIĆ, STIPO, Nikole i Janje r. Tubić, r. 30.11.1906, muž Perke r. Josipović, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu kod Bos. Gradiške, a proglašen mrtvim 31. 08.1945.
14. BATKOVIĆ, STIPO, Vida i Ruže r. Brkić, r. 15. 05. 1923, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
15. BATKOVIĆ, ŠIMO, Ive i Kate r. Bijelić, r. 20.11.1908, muž Ane r. Ružić, bio u seoskoj miliciji, ubijen od partizana pred kućom s bratom 03. 08.1944.
16. BLAŽEVIĆ, MATO, Petra i Marije r. Bijelić r. 12.10.1923, hrv. vojnik, nestao u ratu.
17. DEBELJAK, ANTO, Pave i Vide r. Batković, r. 06. 04.1912, hrv. vojnik, poginuo 1943. kod Staljingrada.
18. DEBELJAK, FILIP, Andrije i Ruže r. Blažević, r. 03.02.1890, muž (također!) Ruže r. Blažević, civil, ubili ga partizani 07. 01.1942.
19. DEBELJAK, JOSO, Andrije i Ruže r. Marić, r. 19.03.1901, muž Jele r. Pezić, hrv. vojnik, ubili ga partizani.
20. DEBELJAK, JOSO, Filipa i Ruže r. Blažević, r. 19. 04.1921, hrv. vojnik (u Mat. kršt. otac Filip vodi se kao Ružić!)
21. DEBELJAK, JOSO, Ive i Marije r. Kozić, r. 24. 03.1909, muž Ivke r. Topić, bio u seoskoj miliciji, poginuo u odstopu 1945. u Bos. Gradiški.
22. DEBELJAK, JURO, Mile i Ruže r. Blažević, r. 10. 04.1901, hrv. vojnik, poginuo u borbi kod Sanskog Mosta 16. 05.1943.
23. DEBELJAK, LOVRO, sin Luke i Kaje r. Šalić, r. 30. 05.1894, civil, ubili ga partizani na putu između kipa-svetinje u Matoševcima i Batkovića groblja 01. 01.1944.
24. DEBELJAK(OVIĆ), MARA, Filipa i Ruže r. Blažević, r. 26. 04. 1925, djevojka, poslije rata pomagala onima koji se skrivaju, pa je uhvate i ubiju kod Piskavice.
25. DEBELJAK, MARKO, Filipa i Ruže r. Blažević, r. 10. 04.1923., hrv. vojnik, nestao na križnom putu (tu je u Mat. kršt. Filip naveden kao Debeljak!)

26. DEBELJAK, MARKO, Josipa i Ane r. Kozić, r. 20. 01.1920, hrv. vojnik, poginuo u borbi s četnicima u Čelincu 30. 01. 1942, pokopan u Gradini.
27. DEBELJAK, MARKO, Tome i Marije r. Batković, r. 25. 01.1914, žandar, poginuo u borbi s odmetnicima 28.11.1941. u Glamoču
28. DEBELJAK, MATO, Tome i Marije r. Batković, r. 21. 11. 1919, hrv. vojnik, nestao u ratu.
29. DEBELJAK, MIHOVIL "MILE", Josipa i Ane r. Kozić, r. 10.07. 1912, hrv. vojnik, nestao u ratu.
30. DEBELJAK, MISO, Ive i Kate r. Batković, r. 11. 08. 1923, hrv. vojnik, nestao na križnom putu 1945.
31. DEBELJAK, NIKOLA, Ivana i Marije r. Kozić, r. 17. 03. 1912, muž Mande r. Batković, hrv. vojnik, poginuo na Istočnom frontu
32. DEBELJAK, NIKOLA, Marka i Stažije r. Marić, r. 26. 05. 1916, hrv. vojnik, poginuo u ratu.
33. DEBELJAK, PERO, Marka i Stažije Marić, r. 04. 03. 1922., hrv. vojnik.
34. DEBELJAK, PETAR, Matije i Marije r. Blažević, r.24. 03.1890, civil, partizani ga odveli od kuće i ubili u šumi kod kipa u Matoševcima 01. 01.1944.
35. DEBELJAK, RUŽA r. Batković, supruga Mile, r. 26. 03. 1910. ubili je partizani kod kuće nakon porođaja 03. 09.1944.
36. DEBELJAK, TOMA, Marka i Ane r. Blažević, r. 12.04.1913, muž Janje r. Bogdanović, bio u seoskoj miliciji, poginuo 24. 07.1943.
37. DEBELJAK, TOMA, Petra i Marije r. Komljenović, r. 23. 03. 1881, poginuo 11. 05. 1943.
38. DEBELJAK-RUŽIĆ, IVAN, Matije i Marije r. Blažević, r. 13. 03.1898, muž Kate r. Batković, pripadnik seoske milicije, poginuo od bombe 24.11.1943. u Banjoj Luci.
39. LJEVAR, MILE, Ivana i Vide r. Popović, r. 02. 08. 1881, muž Anđe r. Pezić, civil, ranjen od partizana, umro 16. 02.1944.
40. MAJDANDŽIĆ, IVO, Stipe i Janje r. Blažević, r. 03. 06. 1903, muž Kaje r. Batković, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945. kod Bos. Gradiške.
41. MAJDANDŽIĆ, JURO, Mate i Ruže r. Debeljak, r. 20. 04.1910, hrv. vojnik, poginuo u borbi kod Ljubije 04. 02. 1942.
42. MAJDANDŽIĆ, MARKO, Mate i Ruže r. Debeljak, r. 31. 03. 1908, muž Kate r. Bogdanović, hrv. vojnik, poginuo u borbi kod Ljubije 1942.
43. MAJDANDŽIĆ, MARKO, Stipe i Janje r. Blažević, r. 22. 03. 1911, muž Ane r. Idžan, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.

44. MAJDANDŽIĆ, MIRKO, Ante i Ruže r. Bogdanović, r. 25. 06. 1925, hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata.
45. MAJDANDŽIĆ, NIKOLA, Mate i Anice r. Kukić, r. 09.03.1908, muž Anđe r. Pranjić, nesposoban za vojsku, civil, ubili ga partizani 12. 09.1944. kod kuće.
46. MAJDANDŽIĆ, PETAR, Ive i Marije r. Brkić, r. 03.07.1907, muž Ljubice r. Batković, hrv. vojnik, ubili ga partizani 01. 01.1944.
47. MAJDANDŽIĆ, PETAR, Mate i Anice r. Kukić, r. 31. 07. 1906, muž Anđe r. Majdandžić, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstupu 1945.
48. MAJDANDŽIĆ, PETAR, sin Tome, težak, r. 03. 08.1907.?, bio u seoskoj miliciji, poginuo od partizana 01. 01.1944, u Stranjanima.
49. MAJDANŽDIĆ, STIPO, Ante i Ruže r. Bogdanović, r. 27. 07. 1922, hrv. vojnik, gubi mu se trag u logoru poslije rata 1945.
50. MAJDANDŽIĆ, TOMO, Stipe i Janje r. Blažević, r. 07. 02.1908, muž Jele r. Tomić, hrv. vojnik, nestao u ratu 1945.

Ojdanići

1. BIJELIĆ, ILIJA, Nikole i Anice r. Kaurin, r. 14. 11. 1925, poginuo u Njemačkoj na radu 16. 08.1942.
2. BIJELIĆ, IVAN, muž Anđe r. Jurić, r. 1881, civil, partizani ga odveli i ubili u gaju između Ojdanića i Domića brda 20. 05.1944.
3. BIJELIĆ, IVAN, Marka i Ane r. Topić, r. 02. 06.1919, muž Ivke Blažević, njemački avijatičar, nestao u ratu.
4. BIJELIĆ, IVO, Petra i Ruže r. Pranjić, r. 02. 04.1927, hrv. vojnik, nakon rata u logoru tako premlaćen da je umro u bolnici nakon dva dana.
5. BIJELIĆ, IVO, Miše i Ljubice r. Topić, r. 22. 06. 1912, žandar, nestao u odstupu.
6. BIJELIĆ, IVO, Peje i Jele r. Idžan, r. 05. 04.1923, hrv. vojnik, nestao u ratu.
7. BIJELIĆ, JOSO, sin Stjepana, r. 1900.?, hrv. vojnik, nestao u ratu (u MK te godine ima samo: Josip, sin Marka i Ane r. Batković, vjenčan 25. 09.1925. s kim?)
8. BIJELIĆ, MARKO, Peje i Jele "Jeke" r. Idžan, r. 18.04.1925, poginuo 22. 09.1944. kod Bos. Gradiške.
9. BIJELIĆ, NIKOLA, Miše i Anđe r. Ljevar, r. 09. 12. 1906, muž Marije r. Blažević, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
10. BIJELIĆ, PETAR, Miše i Vide r. Blažević, r. 27. 06.1921, hrv. vojnik, nestao u odstupu.

11. BIJELIĆ, TOMA, Marka i Anice r. Topić, r. 07. 08.1916, muž Ivke r. Jurić, hrv. vojnik, nestao u odstupu.
12. BIJELIĆ, TOMA, Nikole i Ane r. Kaurin, r. 05.11.1923, hrv. vojnik, navodno je negdje u borbi uhvaćen i bačen u vodu.
13. BOGDANOVIĆ, ANTO, Ilije i Mande r. Bijelić, r. 31. 05. 1909, muž Ruže r. Ljevar, hrv. vojnik, *"poginuo u borbi s odmetnicima"* 08.10.1943. kod Sanskog Mosta.
14. BOGDANOVIĆ, ILIJA, sin Pave i Vide r. Pranjić, r. 17. 04.1910, muž Janje r. Domazet, hrv. vojnik, partizani ga uhvatili kod kuće 24. 09. 1944, odveli u Durale (Prijakovce) i ubili.
15. BOGDANOVIĆ, JOSO, Marka i Jele r. Čivčić, r. 03. 08.1923, nestao na koncu rata.
16. BOGDANOVIĆ, JURO, Ive i Ane r. Kaurin, r. 14. 02.1913, hrv. vojnik, nestao u odstupu.
17. BOGDANOVIĆ, MIŠO, Nike i Anđe r. Pranjić, r. 17. 12. 1919, hrv. vojnik, nestao pri padu Banje Luke.
18. BOGDANOVIĆ PAJO, Ive i Ane r. Kaurin, r. 01. 05. 1914, hrv. vojnik, nestao u ratu.
19. BOGDANOVIĆ, TOMA, Ive i Ane r. Kaurin, r. 30. 07.1921, hrv. vojnik, nestao u odstupu.
20. BRKIĆ, ANTO, Ive i Marije r. Majdandžić, r. 02. 06. 1924, hrv. vojnik, nestao u kolovozu 1943.
21. BRKIĆ, ILIJA, Pere i Marije r. Stojčević, r. 02. 06. 1921, hrv. vojnik, nestao na koncu rata.
22. BRKIĆ, IVO, r. 01. 09.1886, muž Marije r. Majdandžić, civil, partizani ga ubili na Crkvenama 01. 01.1944.
23. BRKIĆ, IVO, Ante i Stažije Termen, r. 12. 01. 1927, poginuo u gaju niže kuće Franje Brkića 02.10.1944.
24. BRKIĆ, IVO, Tome i Anice r. Batković, r. 29. 03. 1905, žandar, poginuo u Srnetici.
25. BRKIĆ, MARA r. STOJČEVIĆ, civil, žena Pere, 50 god., rođ. u Čivčijma, živjela u Ojdanićima, strijeljana 30. 11. 1947. u Orlovcu
26. BRKIĆ, MARKO, Tome i Ane r. Batković, r. 16. 09. 1920, muž Jele r. Marić, poginuo kod Šida 20. 05.1942.
27. BRKIĆ, MATO, Pere i Marije r. Stojčević, r. 22. 02.1924, hrv. vojnik, nestao na koncu rata.
28. BRKIĆ, MILE, sin Ive, r. 1925?, hrv. vojnik, poginuo u prosincu 1941. u borbi s četnicima kod Slatine.
29. BRKIĆ, MIJAT "MIŠO", Jure i Ruže r. Pranjić, r. 26. 06. 1922, partizan, nakon rata otišao u tzv. "šumnjake" i poginuo.

30. BRKIĆ, NIKO, Jose i Marije r. Kuljančić, r. 25. 08.1923, hrv. vojnik, nakon rata krio se; bio na misi zornici u Barlovcima na Božić 1945; po završetku mise rani ga zasjeda na livadi niže crkve; da ne padne živ potjeri u ruke, ustrijeli se sam.
31. BRKIĆ, NIKOLA, Pere i Marije r. Stojčević, r. 28. 01.1920, hrv. vojnik, nestao na koncu rata.
32. BRKIĆ, PERO, sin Nike, r. 1892, hrv. vojnik, nestao u ratu.
33. BRKIĆ, STIPO, Tome i Ane r. Batković, r. 03. 09.1909, muž Ivke r. Lovrić, hrv. vojnik, nestao u ratu.
34. JURIĆ, ANTO, Ive i Marije r. Šalić, r. 16. 01. 1924, hrv. vojnik, nestao u preokretu.
35. JURIĆ, IVO, sin Marka, r. 1893, hrv. vojnik, poginuo na Dabru 1943.

Orlovac

1. BATKOVIĆ, MATO, dječak, sin Andrije i Anđe r. Topić, r. 08. 01. 1928, hrv. vojnik, poginuo 28. 10. 1944.
2. BLAŽEVIĆ, NIKO, Peje i Marije r. Bijelić, r. 03. 08. 1905, muž Marije r. Topić, hrv. vojnik, bio kod kuće 01. 01.1944., uhvatili ga partizani i ubili.
3. BLAŽEVIĆ, PAVO "PAJO", Peje, r. 05. 04. 1909, muž Ivke r. Rimac, hrv. vojnik, bio kod kuće na Cvjetnicu 1944, partizani ga uhvatili u Marićima i ne zna se više za njega.
4. BOGDANOVIĆ, JOSO, sin Miše, r. 1908.?, žandar, nestao u odsutpu s vojskom 1945.
5. BRKIĆ, MARA (Pere), civil, strijeljana 30. 11. 1947.
6. DOMIĆ, ANA r. Topić, kći Marka i Ivke r. Domić, r. 14. 02.1915, supruga Pere Domića, dok je on tamnovao i krio se, ona mu bila nevjerna, pa ju je ubio u kući 1947.
7. DOMIĆ, PETAR, Mate i Ruže r. Golubović, r. 27. 06. 1915, muž Ane r. Topić, hrv. vojnik, uhvaćen na kraju rata, osuđen na smrt 1946, pobjegao i krio se, ali je ubijen (zapaljen) u Šargovcu 1947. na štali Jerke Goluba.
8. GRAHOVAC, MILAN, Mile i Mare r. Rimac, r. 21. 01. 1914, muž Jeke Mijatović, nakon rata krio se sa "šumnjacima", ubijen od potjere u Stranjanima.
9. KAURIN, MATO, Mile i Anđe r. Mihić, r. 30. 01.1910, muž Jele r. Topić, poginuo u Piskavici 29. 07.1943.
10. KAURIN, VID, Petra i Agate r. Debeljak, r. 29. 05.1926, hrv. vojnik, nakon rata se krio, potjera ga ubila u Bukovici 14. 02. 1947.

11. KERN, FERDINAND, vojnik, sin Ivana i Antonije r. Pušavec, r. 02. 02. 1918. u Orlovcu, poginuo u ratu 07. 04. 1941. u Kuminu Dolu između Skoplja i Kumanova.
12. KOMARICA, MARKO, Tome i Kate r. Pustahija, r. 24. 09.1921, poginuo u borbi s partizanima kod Koprivnice 1942.
13. KOMARICA, STJEPAN, Ive i Ivke r. Bijelić, r. 04. 12. 1919, žandar, ubili ga partizani u Karanovcu 1943. i leš bacili u Vrbas.
14. LIPOVAC, STIPO, težak, sin Ivana i Ane r. Topić, r. 30. 08.1926, poginuo 11. 09. 1944, pokopan u Banjoj Luci.
15. LOVRIĆ, NIKO, Ilije i Anđe r. Kaurin, r. 17. 01. 1911., muž Jele r. Šalić, nestao u odstopu u svibnju 1945.
16. MARIĆ, IVO, Stjepana i Lucije r. Šalić, r. 09. 09. 1922, njemački vojnik, nakon rata dospio u logor, gdje je ubijen.
17. MARIĆ, MIJAT, sin Marka, hrv. vojnik, partizani ga ubili u kuruzima 30. 09. 1944.
18. PEZIĆ, IVO, Jose i Jeke Golubović, r. 08. 09. 1914, muž Marije r. Kaurin, hrv. vojnik, poginuo u borbi kod Nove Topole 26.09.1944.
19. STOJČEVIĆ, IVO, mladić, Ante i Anđe r. Blažević, r. 17.09.1925, *"poginuo od bombe skojom je baratao u luksuz"* 18. 12. 1942.
20. STOJČEVIĆ, MARKO, Ive i Ljubice r. Debeljak, r. 14. 10.1919, muž Ljubice r. Šalić, bio u civilnoj policiji, odstupio na koncu rata i nestao.
21. STOJČEVIĆ, MARKO, Jose i Anđe r. Jurišić, r. 31. 01. 1910, muž Ivke r. Topić, bio u logoru poslije rata, poveden u Gornje Podgradce, pokidao žicu kojom je bio vezan i počeo bježati; utopio se u Savi ili ga je potjera ubila.
22. STOJČEVIĆ, STIPO, Ilije i Ivke r. Šalić, r. 13. 07. 1921, nestao u odstopu s vojskom 1945.
23. STOJČEVIĆ, STJEPAN, Marka i Kate r. Jurić, r. 14. 07. 1914, poginuo od partizana 01. 01. 1944.
24. ŠALIĆ, ANTO "TUNJO", Ive i Ane r. Bijelić, r. 11.03.1908, muž Mande r. Kašljević, strijeljali ga partizani 26. 09. 1944.
25. ŠALIĆ, ANTO "TUNJO", Mile i Marije r. Domić, r. 26. 02.1924, hrv. vojnik; bio kod kuće na Cvjetnicu 1944, uhvate ga partizani i strijeljaju u Ramićima
26. ŠALIĆ, ILIJA, Peje i Jele r. Gagulić, r. 25. 11. 1916, muž Ruže r. Aleksić, hrv. vojnik, poginuo 10. 09.1941. u Bravskom kod Gornje Sanice.
27. ŠALIĆ, PERO "PEJICA", Ive i Anice r. Bijelić, r. 31. 10. 1919, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.

28. ŠALIĆ, STIPO, Mile i Marije r. Domić, r. 29. 07.1926, muž Ane r. Brkić, hrv. vojnik, krio se poslije rata, komunisti ga uhvate i strijeljaju 30. 11. 1947. u Orlovcu.
29. ŠALIĆ, ŠIMICA, sin Lovrice, r. 1914.?, odstupio s hrv. vojskom, uhićen na koncu rata, bio u logoru, te dopremljen u "crnu kuću" u Banjoj Luci i ubijen (*u MK te godine ima samo: Šimo, sin Marka i Mare r. Lović, r. 10. 02. 1914*).
30. ŠALIĆ, ŠIMO, Vida i Delfe r. Marić, r. 13. 05. 1921, muž Danice r. Tomić, hrv. vojnik, krio se nakon rata, predao se i strijeljan u Boriku u Banjoj Luci 26. 04. 1947.
31. ŠALIĆ, VLADO, Ive i Ane r. Bijelić, r. 04. 08. 1922, hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
32. TOPIĆ, ANDRIJA, Ive i Kate r. Šalić, r. 29. 10. 1920, nestao u preokretu.
33. TOPIĆ, ANTO, Marka i Ivke r. Domić, r. 20. 08. 1908, muž Marije r. Šalić, poginuo od partizana 01. 01. 1944.
34. TOPIĆ, IVO, mladić, Marka i Anđe r. Majdandžić, r. 07. 07.1926, poginuo 20. 02.1945. u Savskom Marofu.
35. TOPIĆ, IVO, Tome i Anđe r. Gubo, r. 06. 03. 1928, poginuo od partizana 01. 01.1944.
36. TOPIĆ, LUKA, Ive i Kate r. Šalić, r. 07. 04. 1914, nestao u odstupu 1945.
37. TOPIĆ, MATO, Ive i Kate r. Šalić, r. 15. 03. 1919, nestao u odstupu 1945.
38. TOPIĆ, MIJAT, Jose i Ruže r. Pranjić, r. 14. 05.1899, muž Mare r. Brkić, ubijen od partizana 01. 01. 1944.
39. TOPIĆ, MIJAT, Marka i Ivke r. Domić, r. 02. 01.1904, muž Ruže r. Bartulović, poginuo 06.10.1941. u Bravskom kod Gornje Sanice
40. TOPIĆ, MILE, sin Ante i Jele r. Domić, r. 01. 09. 1915, strijeljan od partizana 19. 04. 1945. u Dolini.
41. TOPIĆ, MIJAT "MIŠO", sin Marka, r. 1904, poginuo u borbi s četnicima 06. 10. 1941.
42. TOPIĆ, NIKO, sin Ive, r. 1925.?, nestao u preokretu (*u MK te godine ima samo: NIKO, sin Tome i Anđe r. Gubo, r. 01. 08.1925*).
43. TOPIĆ, NIKO, Mate i Marije r. Pranjić, r. 22. 04.1909, muž Ane r. Sedić, nakon rata se krio; potjera ga nađe u Bukovici i ubije 25. 10.1945.
44. TOPIĆ, STIPO, Tome i Mande r. Pustahija, r. 18. 05.1924, poginuo u Banjoj Luci, 20. 09.1944.

45. VUKOVIĆ, ILIJA, muž Zorke r. Marušić, 32 god., rođ. u Orlovcu, živio u Dragočaju, ubili ga partizani iz zasjede u Dragočaju kod škole 29. 09.1944.
46. ŽIŽAK, IVO, obučar, sin Mate, r. 06.12.1922, u Orlovcu civil, prokazivao "šumnjake", i oni ga ubiju 10. 01.1946. na kućnom pragu.

Ramići

1. GRGIĆ, JOSO, Marka i Ivke r. Kovačević, r. 08. 01. 1918. u Pavlovcu, živio u Ramićima, hrv. vojnik, poginuo u borbi s četnicima na Oštrelju 18. 11. 1941.
2. GRGIĆ, IVICA, Marka i Ivke r. Kovačević, r. 01. 06.1915, partizan; nakon rata prokazivao "šumnjake", pa i to da će doći na zornicu na Božić 1945. u Barlovce; oni ga iz osвете ubiju kraj pruge u Ramićima 11. 01. 1946.
3. LIPOVAC, ANTO, Marka i Kaje r. Marić, r. 22. 02. 1904, njemački vojnik, bio na Cvjetnicu 1944. kod kuće, otišao i više se nije vratio.
4. LIPOVAC, FRANO, Grge i Jeke r. Vidović, r. 03. 01. 1923, hrv. vojnik, u odstopu 1945. zadnji put viđen u Zagrebu.
5. LIPOVAC, FRANJO, Ilije i Cvite r. Anušić, r. 1896, bio u seoskoj miliciji, partizani ga odveli i ubili 07. 12. 1944. u Vinkovcima
6. LIPOVAC, IVO, željezničar, Mile i Janje r. Burić, r. 31. 03.1913. u Ramićima, poginuo nesretnim slučajem 17. 09. 1943.
7. LIPOVAC, KAJA r. Marić, supruga Marka, starica, poginula u dvorištu od gelera 17. 04. 1945.
8. LIPOVAC, MARKO, sin Ilije, r. 1902?, hrv. vojnik, ubio ga u Prijedoru neki Miloš Brkić koji je iz četnika prešao u partizane (*te godine ima u MKsamo: Marko, Grge i Jeker. Vidović, r. 09. 05. 1902*).
9. LIPOVAC, MILE, sin Ilije, r. 1924, hrv. vojnik; bio kod kuće na Cvjetnicu 1944, otišao, i više se za njega nije čulo (*te godine ima u MK: Mile, Ante i Cvite r. Anušić, r. 06. 02. 1924*).
10. LIPOVAC, STIPO, Marka i Kaje r. Marić, r. 15. 12. 1898, muž Anđe Majdandžić, hrv. vojnik, bio kod kuće na Cvjetnicu 1944, otišao i više se nije vratio.
11. MIJATOVIĆ, JELKA, djevojčica, kći Ilije i Mande r. Šalić, r. 12. 05.1930, poginula 20. 01.1945.
12. ŠAKIĆ, MILE, Ivana i Mare r. Lovrić, r. 07. 10.1918, hrv. vojnik, uhvatili ga partizani u Kuljanima 01. 01. 1944, i ubili pod Crkvenama kod kuće Kajice Marić.

13. ŠAKIĆ, NEDJELJKO, Ive i Marije r. Lovrić, r. 04. 08.1920, hrv. vojnik, bio kod kuće na Cvjetnicu 1944, otišao, i više se nije vratio.

Stranjani

1. BATKOVIĆ, ANDRIJA, Jure i Anđe r. Brkić, r. 05. 06. 1911, hrv. vojnik, poginuo 1945.
2. BLAŽEVIĆ, ANDRIJA, Tome i Jeke r. Domić, r. 17. 09. 1922. hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
3. BLAŽEVIĆ(-TUBIĆ), ANTO, Andrije i Marije r. Bijelić, r. 26. 04. 1924, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
4. BLAŽEVIĆ, ANTO, Stipe i Ruže r. Pranjić, r. 30. 01. 1921, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
5. BLAŽEVIĆ(-TUBIĆ), IVO, Andrije i Marije r. Bijelić, r. 17. 06. 1928, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
6. BLAŽEVIĆ, IVO, Paje i Mande r. Tubić, r. 04.08.1909, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu 1945.
7. BLAŽEVIĆ, IVO, Stipe i Ruže r. Pranjić, r. 08. 02. 1923, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
8. BLAŽEVIĆ-TUBIĆ, JOSIP, Andrije i Anice r. Kuljančić, r. 21. 10.1916, muž Zorke r. Ljevar, hrv. vojnik, poginuo kod Nove Topole 22. 02.1945.
9. BLAŽEVIĆ, JURO, Mate i Jele r. Blažević, r. 05. 08.1915, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu krajem rata 1945.
10. BLAŽEVIĆ, MARKO, Mate i Jele r. Blažević, r. 02. 07.1909, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu krajem rata 1945.
11. BLAŽEVIĆ, MARKO, Pave i Mare r. Brkić, r. 13. 07.1881, civil, poginuo od partizana 01. 01. 1944.
12. BLAŽEVIĆ, MIRKO, Andrije i Marije r. Brkić, r. 08. 07. 1913, hrv. vojnik, nestao u preokretu 1945.
13. BLAŽEVIĆ, PAVAO "PAJO", Mate i Jele r. Marić, r. 15. 12. 1912, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu na koncu rata.
14. BLAŽEVIĆ, PEJO, iz Dragočaja, poginuo 11. 07. 1942, od puške, pokopan na groblju Sv. Marko u Banjoj Luci
15. BLAŽEVIĆ, PETAR, Paje i Mande r. Tubić, r. 17. 04.1915, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
16. BLAŽEVIĆ(-TUBIĆ), PETAR, Andrije i Anice r. Kuljančić, r. 28. 08.1914, hrv. vojnik, nestao u preokretu poslije rata 1945.
17. BLAŽEVIĆ, STIPO, Ive i Jele r. Majdandžić, r. 02. 05.1900, muž Ruže r. Pranjić, poginuo 16. 04.1943.

18. BOGDANOVIĆ, JURO, Andrije i Ane r. Kurtović, r. 23. 04.1912, muž Jele r. Majdandžić, hrv. vojnik, nestao u odstopu krajem rata.
19. ĆOSIĆ, ANE r. Pranjić, r. 1895, ubijena u Jasenovcu 26. 02.1945.
20. LJEVAR, IVKA r. Bogdanović, žena Jure, r. 26. 08.1881, ubili je partizani 01. 01.1944.
21. LJEVAR, IVO, sin Ive, r. 29. 08. 1893, muž Marije r. Dimitrija, civil, ubili ga partizani kod kuće 01. 01. 1944.
22. LJEVAR, IVO, Jose i Anđe r. Brkić, r. 27. 03. 1926, mladić, nestao u ratu.
23. LJEVAR, JOSO, Marka i Mande r. Ćosić, r. 06. 08. 1910, partizan, odveden od kuće i nestao u Piskavici
24. LJEVAR, JURO, Ive i Janje r. Pavlović, r. 21. 07.1908, muž Ruže r. Marušić, služio u miliciji, poginuo kod Bosanskog Petrovca 1943. (ili 1944.?).
25. LJEVAR, JURO, sin Pere, r. 18. 02. 1886, poginuo u siječnju 1943.
26. LJEVAR, MARKO, Ante i Anice r. Kaurin, hrv. vojnik, r. 06. 07. 1912, muž Mare r. Vulić, *"ubijen od komunista u Piskavici"*, 11. 06. 1942.
27. LJEVAR, NIKOLA, iz Dragočaja, ubijen 18. 10. 1942. iz puške, pokopan na groblju Sv. Marko, Banja Luka.
28. LJEVAR, PEJO, Jose i Anice r. Ćosić, r. 21. 06. 1900, muž Jeke r. Debeljak, hrv. vojnik, odveden od kuće 1944. i ubijen.
29. PRANJIĆ, ANTO, Pere i Marije r. Josipović, r. 25. 01. 1928, mladić, civil, partizani ga krajem 1945. odveli u Prijakovce, mučili, te je umro iste godine kod kuće.
30. PRANJIĆ, IVO "IVICA", Pere i Marije r. Josipović, r. 21. 02. 1924, hrv. vojnik, po završetku rata 1945. ubili ga partizani u Prijakovcima (Duralama).
31. PRANJIĆ, IVO, Matije i Jele r. Šalić, r. 24. 06.1907, muž Mare r. Marušić, hrv. vojnik, poginuo u Bos. Petrovcu 1941.
32. PRANJIĆ, JURO, Nikole i Kate r. Domić, r. 20. 04. 1923, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu 1945.
33. PRANJIĆ, MARKO, sin Franje, težak, r. 21. 01. 1872, starac, civil, ubili ga partizani kod kuće 01. 01.1944.
34. PRANJIĆ, MARKO, Petra i Ivke r. Bijelić, r. 22. 11. 1902, muž Ivke r. Bogdanović, bio u seoskoj miliciji, ubijen na Jorgića Klu-pama 1944.
35. PRANJIĆ, MARKO, sin Ivke Pranjić r. Brkić, r. 03.11.1921, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.

36. PRANJIĆ, MATO, Luke i Ivke r. Brkić, r. 01.10.1910, muž Ane r. Jurić, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu na koncu rata 1945.
37. PRANJIĆ, MILE "MIJAT", Jure i Anđe r. Pajdić, r. 12. 07.1901, oženjen, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
38. PRANJIĆ, FRANJO, Marka i Kate r. Bijelić, r. 23. 01.1903, muž Jele r. Batković, bio u seoskoj miliciji, nestao u odstopu koncem rata 1945.
39. PRANJIĆ, STJEPAN, Nikole i Kate r. Domić, hrv. vojnik, r. 09. 05.1910, muž Mare r. Brkić, uhvaćen od partizana i ubijen 01. 01. 1944. pod Crkvenama.
40. ŠALIĆ, ALOJZIJE, Marka i Cele r. Smilčić, r. 11. 02. 1920, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
41. ŠALIĆ, IVO, Jose i Marije r. Josipović, r. 21. 08.1908, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
42. ŠALIĆ, MARKO, Jose i Marije r. Josipović, r. 01. 08. 1913, hrv. vojnik, muž Janje r. Durbić, nestao u odstopu 1945.
43. TUBIĆ, ANTO, Stipe i Jele r. Batković, r. 21. 05. 1922, hrv. vojnik, ubili ga partizani kod kuće 01. 01. 1944.

Zalužani

1. ALEKSIĆ, SLAVKO, Marijana i Ruže r. Golub, r. 24. 10. 1929, dječak, nepažljivo aktivirao bombu i poginuo 13. 05. 1945.
2. BLAŽEVIĆ, AUGUSTIN "JAGO", Ante i Ruže r. Termen, r. 11. 01.1913, hrv. vojnik, nestao u odstopu 1945.
3. BRKIĆ, BOŽO, Pere i Ruže r. Arabadžić, r. 22. 06.1921, hrv. vojnik, poginuo u borbi.
4. KASLJEVIĆ, ANTO, Ive i Mande r. Matošević, r. 22. 11. 1926, odstupio s vojskom, bio u logoru poslije rata i gubi mu se trag
5. KAŠLJEVIĆ, ANTO, Mate i Anđe r. Orlovac, r. 25.10.1920, hrv. vojnik, nakon rata bio u logoru i gubi mu se svaki trag.
6. KASLJEVIĆ, BLAŽ, Ante i Mande r. Brkić, r. 28. 02.1921, hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata.
7. KAŠLJEVIĆ, FABIJAN, Ive i Mande r. Matošević, r. 22. 01. 1922, hrv. vojnik, nakon rata bio u logoru i gubi mu se trag.
8. KAŠLJEVIĆ, JURO, Ante i Mande r. Brkić, r. 20. 08.1913, hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata.
9. KAŠLJEVIĆ, MARKO, r. 24. 04. 1911. muž Anice r. Jurić, hrv. vojnik, poginuo 24. 08.1941, pokopan na Oštrelju.
10. KAŠLJEVIĆ, MIRKO, Ante i Mande r. Brkić, r. 06. 06. 1923, hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata.

11. KAŠLJEVIĆ, MIRKO, Mate i Anđe r. Orlovac, r. 22. 02. 1929, mladić, pred povlačenje ga maloljetnog obukli u hrv. vojsku, poginuo u odstupu 1945.
12. KAŠLJEVIĆ, PETAR, Blaža i Jele r. Delić, r. 24. 04. 1914, oružnik, nestao u logoru poslije rata
13. KAŠLJEVIĆ, STIPO, sin Blaža "Baje", hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata.
14. KAŠLJEVIĆ, STIPO, Ilije i Marije r. Brkić, r. 27. 08. 1921, hrv. vojnik, ubijen od partizana u Karlovcu 02. 04. 1942.
15. KNEŽEVIĆ, ANTO, Jose i Ane r. Kašljević, r. 13. 09. 1927, hrv. vojnik, nestao u ratu.
16. KNEŽEVIĆ, ANTO, Pere i Jele r. Lagundžić, r. 01. 12. 1921, muž Zorke r. Ojdanić, hrv. vojnik, krio se poslije rata, komunisti ga ubili i bacili u Vrbas 17. 03. 1946.
17. KNEŽEVIĆ, FRANO, Martina i Ruže r. Majdandžić, r. 12. 09. 1923, hrv. vojnik, odveli ga partizani prije konačnog pada Banje Luke i gubi mu se trag.
18. KNEŽEVIĆ, JOSIP, dječak, sin Ilije i Ruže r. Holzbauer, r. 18. 07. 1930, u Zalužanima, poginuo baratajući bombom 13. 05. 1945.
19. KNEŽEVIĆ, MARKO, Miše i Anđe r. Marić, r. 13. 02. 1905, muž Stažije r. Tomić, hrv. vojnik, nakon rata poginuo u rezervnom sastavu na Crnom Vrh na Krčmaricama goneći četnike 04. 06. 1945.
20. KNEŽEVIĆ, PERO, sin Miše, r. 1912.,? hrv. vojnik, poginuo u borbi (*u toj godini u MK ima: Petar, sin Ante i Anice r. Brkić, r. 27. 08. 1912.*)
21. MRŠIĆ, MIRKO, Ante i Zorke r. Ojdanić, r. 29. 03. 1925., hrv. vojnik, nestao u preokretu 1945.
22. OJDANIĆ, ILIJA, težak, Marka i Jele r. Lopar, r. 25. 08. 1902., muž Jele r. Kašljević, civil, ubijen od ustaše 23. 11. 1944. jer je u mlinu, protivno zabrani, zapalio svjetlo da vidi zasuti žito
23. OJDANIĆ, MATO, Marijana i Jele r. Nolić, r. 10. 09. 1916., hrv. vojnik, nestao u odstupu 1945.
24. OJDANIĆ, MIRKO, Jose i Anđe r. Jurić, r. 03. 09. 1922., hrv. vojnik, odstupio s vojskom, dospio u logor poslije rata i tu mu se gubi trag
25. OJDANIĆ, PERO, Ante ("Zukin") i Ruže r. Blažević, r. 09. 11. 1919., hrv. vojnik, nestao u logoru poslije rata
26. RADMAN, ILIJA, hrv. vojnik, r. 1900. u Šargovcu, muž Mare r. Debeljak, živio u Zalužanima, poginuo u borbi u Budžaku 16. 09. 1944.

27. RADMAN, NIKO, Pere i Mande r. Lukenda, r. 17. 06.1922, hrv. vojnik, partizani ga uhvatili kod kuće i strijeljali kod današnje tvornice "Unis" 20. 09. 1944.

Područje današnje župe Trn

(u to vrijeme u sastavu župe Barlovci)

Bukovica

1. BATISTA, VLADO, Josipa i Marije Batista, r. 10. 06. 1917.
2. BEDNARČUK, JOSIP, Ivana i Marije r. Calik, r. 18. 02. 1923.
3. BEDNARČUK, STIPO, Mile i Marije r. Lukenda, r. 07.10.1924.
4. BLAŽEVIĆ, ANTO zvani "Ata", Ive i Marije r. Lukenda, r. 29. 02.1920. *(imajoš jedan Blažević Anto u MKsin Ive i Marer. Orlovac, r. 18. 07. 1926. u Bukovici - vjerojatnije je poginuo onaj prvi!)*
5. BLAŽEVIĆ, FRANO, zvani "Perić", Andrije i Anđe r. Marić, r. 06. 07. 1923.
6. BLAŽEVIĆ, IVO, zvani "Perić", Ante i Ane r. Jakić, r. 15.08.1902, muž Marije r. Orlovac, poginuo 06.10.1941. u Sretici.
7. BLAŽEVIĆ, IVO, Marijana i Mande r. Lukenda, r. 27. 06.1921.
8. BLAŽEVIĆ, JAKOV, Peje, zvani "Grabovac" i Jele r. Orlovac, r. 29. 11. 1909, muž Mare r. Lipovac.
9. BLAŽEVIĆ, JOSO, Ive i Mande r. Lukenda, r. 19. 03. 1909, muž Mande r. Matošević.
10. FILIPOVIĆ, ANTO, Ive i Marije r. Mačinković.
11. FILIPOVIĆ, PERO, Ive i Marije r. Mačinković, r. 07. 09. 1928.
12. FILIPOVIĆ, ? (ime nepoznato), Ive i Marije r. Mačinković.
13. FRLJEVIĆ, ŠTEFAN, sin Nikole, muž Ivke r. Antonek.
14. GOLUB, ANTO, Ilije i Janje r. Lukenda, r. 1899, muž Ruže r. Vidović.
15. GOLUB, ILIJA, Ante i Ruže r. Vidović, r. 20. 01.1925.
16. GOLUB, ILIJA, Ilije i Janje r. Lukenda, r. 20. 07.1909., muž Ruže Vidović.
17. GOLUB, IVO, Ante i Ruže r. Vidović, r. 24. 02.1923.
18. GRABOVAC, IVO, Nike i Vide r. Tomić, r. 02. 04. 1904, muž Anice r. Lukenda.
19. JAKIĆ, ILIJA, zvani "Ilkan", Jose i Mande r. Radman, r. 10. 07. 1910, muž Marije r. Škarica iz Derviša.
20. JAKIĆ, IVO, Jose i Mande r. Radman, r. 03.11.1923.
21. JAKIĆ, MARKO, Jose i Mande r. Radman, r. 03. 02.1912.

22. JAKIĆ, NIKO, Ive i Marije r. Mačinković, r. 29. 04. 1921.
23. JOSIPOVIĆ, ANTO, zvani "Tunjo", Šimuna i Marije r. Lovrić, r. 12. 01.1924.
24. JOSIPOVIĆ, ILIJA, Šime i Kate r. Lipovac, r. 1903, muž Jele Anušić.
25. JOSIPOVIĆ, IVO, Šimuna i Marije r. Lovrić, r. 27. 01. 1919.
26. JOSIPOVIĆ, LJUBOMIR zvani "Mirko", Jakova i Anđe r. Luken-
da, r. 07. 05.1917, poginuo 31. 07.1943, pokopan u Banjoj Luci.
27. JOSIPOVIĆ, NIKO, Šime i Kate r. Lipovac, r. 05. 11. 1907, muž
Kate r. Blažević.
28. JOSIPOVIĆ, STIPO, sin Marka.
29. KANJUGA, NIKOLA, sin Josipa.
30. KANJUGA, VLADO, sin Josipa.
31. KULČINSKI, ANTON FRANC, Nikole i Margarete, r. 15. 04.
1914, muž Ane r. Vidović, r. 09. 03. 1911., umro 29. 04. 1945. *"od
rana zadobivenih prigodom borbi"* i pokopan na groblju Sv. Marije
u Sisku 01. 05.1945.
32. KULČINSKI, JOSO, Nikole i Margarete
33. LIPOVAC, ANTO, Marka i Kate r. Mačinković, r. 19. 07. 1922,
poginuo 28. 01. 1944.
34. LIPOVAC, ANTO, Petra i Anđe r. Miljanović, r. 10. 07. 1924.
35. LIPOVAC, ILIJA, Luke i Kate r. Komljenović, r. 12. 07. 1909,
muž Cvite r. Grizelj.
36. LIPOVAC, ILIJA, Marka, zvanog "Tabak" i Ruže r. Orlovac,
r. 19. 12. 1904, muž Marije r. Matošević (*ili: Lipovac Ilija Marka, i
Kater. Mačinković, r. 16. 02. 1925. u Bukovici; nisam siguran koji je
od njih, alijedan sigurno jest!!*)
37. LIPOVAC, IVO, Marka, zvanog "Tabak" i Kate r. Mačinković,
r. 05. 06.1917.
38. LIPOVAC, IVO, sin Ilije.
39. LIPOVAC, MILE, sin Jose, zvanog "Golubić"
40. LIPOVAC, JAKOV, sin Luke, mladić.
41. LIPOVAC, MARKO, Petra i Anđe r. Miljanović, r. 27. 06. 1918,
poginuo u Gornjoj Sanici
42. LIPOVAC, NIKOLA, Petra i Anđe r. Miljanović, r. 22. 09. 1914,
muž Anđe r. Anušić.
43. LIPOVAC, STIPO, Petra i Anđe r. Miljanović, r. 01. 06.1911.
44. LUKENDA, ANTO, Petra i Marije r. Blažan, r. 08. 10. 1925.
45. LUKENDA, IVO, Franje i Mande r. Blažan, r. 01.11.1926.

46. MAČINKOVIĆ, ANĐA r. Lukenda (Luke), žena Ante Mačinkovića, r. 16.08.1891. u Bukovici, poginula na cesti kod Bos. Građiške u partizanskom bombardiranju 23. 03. 1945.
47. MAČINKOVIĆ, ANTO, Jakova i Kate r. Andrijević, r. 17. 01. 1928. u Bukovici.
48. MAČINKOVIĆ, NIKO, Ante i Anđe r. Lukenda, r. 02. 07.1920. u Bukovici.
49. MALER, PETAR, Renka i Anke r. Kovalj, r. 1899, Ukrajinac, muž Marije r. Matvij.
50. MATIĆ, MARKO, Tome i Janje r. Vidović, r. 01. 09.1920.
51. MATOŠEVIĆ, FRANJO, sin Mijata.
52. MATOŠEVIĆ, JOSO, Jakova i Lucije r. Marić, r. 10. 05.1913.
53. MATOŠEVIĆ, JURO, Antuna i Ruže r. Lipovac, r. 11. 01.1921.
54. MATOŠEVIĆ, JURO, zvani "Đuran", Nikole i Anice r. Luke-nda, r. 31. 07.1909, muž Ruže r. Lipovac.
55. MATOŠEVIĆ, MARIJAN, Ive i Kate r. Blažević, r. 24. 01.1923.
56. MATOŠEVIĆ, MARIJAN, Jose i Jele r. Šalić, r. 1916, muž Man-de r. Matić.
57. MATOŠEVIĆ, MARKO, Jakova i Lucije r. Marić, r. 08.12.1919.
58. MATOŠEVIĆ, MILE, sin Ilije.
59. MATOŠEVIĆ, NIKO, Jose i Jele r. Šalić, r. 12. 03.1905, muž Man-de r. Vidović zvane "Tunda"
60. MATOŠEVIĆ, PETAR, Ilije i Marije r. Anušić, r. 03. 04. 1908, muž Ruže r. Blažević, poginuo u Kotor Varošu 19. 07.1944.
61. MATOŠEVIĆ, PETAR, Peje i Marije r. Grabovac, r. 29.05.1914, muž Zorke r. Mačinković.
62. MATVIJ PETAR, Antuna i Tekle r. Babiuk, r. 15. 09.1904, muž Kaje r. Lipovac, Ukrajinac.
63. ORLOVAC, ANTO, Marka i Anđe r. Lagundžić, r. 13. 08.1915, muž Zorke r. Blažan.
64. ORLOVAC, IVO, Blaža zvanog "Bajo" i Janje r. Mačinković, r. 02. 08.1924.
65. ORLOVAC, LUKA, Tome i Mande r. Lukenda, r. 09. 09. 1925, njemački vojnik, nestao kod Bleiburga 1945.
66. ORLOVAC, MARKO, Ilije i Anice r. Lopar, r. 22. 03.1922.
67. ORLOVAC, TOMA, Ilije i Marije r. Matošević, r. 09. 12. 1896, muž Mande r. Lukenda, ubili ga partizani kod "Đurina groba" na Kozari.
68. PETRUŠINSKI, ANDRIJA, Teodora i Marije r. Jaroševski, r. 24. 02.1927.

69. PETRUŠINSKI, SLAVKO, Teodora, zvanog "Fetko" i Marije r. Jaroševski.
70. PETRUŠINSKI, TEODOR, zvani "Fetko", muž Marije r. Jaroševski, poginuo kod Nove Topole.
71. PRESTAŠ, NIKOLA, sin Jure.
72. PRESTAŠ, VLADO, sin Jure.
73. RELJA, ILIJA, Marka i Jele r. Vidović, r. 17. 07. 1925.
74. RELJA, ILIJA, Jose i Ivke r. Vidović, r. 25. 07. 1924, poginuo 20. 05. 1944. u Petrovaradinu.
75. RELJA, ILIJA, Nikole i Ivke r. Lukenda, r. 02. 12. 1921.
76. RELJA, IVO, Marijana i Jeke r. Lukenda, r. 03. 03. 1923.
77. RELJA, JAKOV, Marka i Jele r. Vidović, r. 17. 09. 1910, muž Mande r. Relja.
78. RELJA, MARIJAN, sin Ilije, nestao.
79. ŠADOVSKI, SLAVKO, sin Nikole.
80. ŠALIĆ, IVO, Marka i Stažije r. Golub, r. 21. 06. 1927.
81. ŠALIĆ, JAKOV, Marka i Jele r. Matić, r. 26. 05. 1917.
82. ŠALIĆ, MILE, Marka zvani "Abin", i Stažije r. Golub, r. 22. 05. 1922.
83. TOMIĆ, FRANJO zvani "Franc", Jure i Marije r. Ilovača, r. u Kozari, muž Mande r. Dedić.
84. TOMIĆ, ILIJA, Luke i Janje Komljenović, r. Rajković, r. 01. 04. 1921.
85. TOMIĆ, MILE, sin Jose.
86. TOMIĆ, SLAVKO, sin Jose.
87. VIDOVIĆ, ANTO, Petra "Peje" i Anice r. Topić, r. 08. 02. 1918.
88. VIDOVIĆ, ANTO zvani "Tuca", Ante i Mande r. Matošević, r. 11. 06. 1916, muž Marije r. Kornicki.
89. VIDOVIĆ, ILIJA, Ante i Mande r. Matošević, r. 16. 10. 1922.
90. VIDOVIĆ, MARKO, Peje i Anice r. Topić, r. 09. 08. 1914, muž Jozefine r. Kezić.
91. VIDOVIĆ, STIPO, Peje i Anice r. Topić, r. 17. 04. 1924.
92. VIDOVIĆ, ŠIMUN, Peje i Anice r. Topić, r. 18. 01. 1922.
93. VIDOVIĆ, VID, težak, Ilije i Anđe r. Blažević, r. 15. 06. 1899, muž Ruže r. Lukenda, poginuo 15. 03. 1945.
94. ŽUNIĆ, ILIJA, Peje i Stažije r. Matošević, r. 15. 05. 1913, muž Jele r. Lipovac.

Jablan

1. BAČINSKI, IVAN, sin Renka
2. BAČINSKI, MIHAJLO, Maksima i Marije r. Romanjak
3. BAČINSKI, MIHAJLO, sin Vasilija

4. BAČINSKI, PAVLE, sin Vasilija
5. BAČINSKI, TEODOR, sin Renka (svi Bačinski su grkokatolici, Ukrajinci)
6. BARTULOVIĆ, MIŠO, sin Šime
7. KAURIN, IVO, Jure i Mare r. Jolić, r. 12.09.1907. u Stranjanima, muž Mare r. Jurić (doselio u Jablan).
8. LAGUNDŽIJA, ADOLF, Peje i Marije r. Najdek, r. 22. 01.1922.
9. LAGUNDŽIJA, ANTO (u maticama: Lagundžić, kod svih Lagundžija!), Blaža i Ane r. Matošević, r. 17. 06. 1913, poginuo 06. 10. 1941., u Gornjoj Sanici.
10. LAGUNDŽIJA, MARKO, Ive i Kate r. Vidović, r. 18. 10. 1903, muž Marije r. Hrycaj.
11. MAČINKOVIĆ, MARKO, Pere "Peje" i Mande r. Vidović, r. 18. 03.1911, muž Anđe r. Orlovac.
12. MAČINKOVIĆ, ŠIMUN, sin Pere "Peje" i Mande r. Vidović r. 20. 11. 1902, muž Kaje r. Bartulović.
13. MATIĆ, ANTO, Ilije i Anice r. Vidović, r. 13. 02. 1918.
14. MATIĆ, ANTO, Jakova i Ane r. Majkić, r. 24. 11. 1923.
15. MATIĆ, ANTO, sin Marka.
16. MATIĆ, BLAŽ, Peje i Kate r. Orlovac, r. 24. 01. 1923.
17. MATIĆ, FRANJO, Luke i Jele r. Vidović, r. 08. 10. 1926.
18. MATIĆ, FRANJO, Peje i Kate r. Orlovac, r. 17. 06.1925.
19. MATIĆ, IVO, Ilije i Anice r. Vidović, r. 27. 12. 1926.
20. MATIĆ, MARKO, Luke i Jele r. Vidović, r. 25. 02. 1912, redarstvenik, muž Zore r. Popović, strijeljan od partizana 03. 01.1944. u Han Kolima.
21. MATIĆ, NIKOLA, Ilije i Kate r. Matić, r. 27. 03.1906.
22. MATIĆ, PETAR, Jage i Lucije r. Matošević, r. 24. 06. 1910, muž Ane r. Orlovac.
23. MATIĆ, TOMO, Jakova i Ane r. Majkić, r. 03. 03.1925.
24. ORLOVAC, ANDRIJA, Marka i Marije r. Blažević, r. 05. 02.1926.
25. ORLOVAC, ANTO, Marka i Marije r. Blažević, r. 07.10.1921.
26. ORLOVAC, IVO, Tome i Ruže r. Pavlović, r. 28. 03. 1920.
27. ORLOVAC, MARIJAN, Ante i Mande r. Lagundžić, r. 19.10.1921.
28. SAMARDŽIĆ, CVITKO "Cvijo", Paške i Cvite r. Samardžić, r. 20. 09. 1909, muž Marije r. Marić (negdje se piše: Samardžija).
29. SLAVULJ, PAVLE, sin Ilije.
30. TUTIĆ, MARKO, Miše i Mare r. Matić, r. 24. 05.1914, muž Kaje r. Lagundžić.
31. TUTIĆ, MIŠO, Luke i Ane r. Najdek, r. 13. 04.1922.

Tm

1. ANDRIJEVIĆ, ILIJA, sin Ivana (*možda: i Anice r. Arabadžić, r. 25.02.1914.?*)
2. ANDRIJEVIĆ ILIJA, Ive i Ivke r. Lagundžić, r. 15.10.1919, muž Ane r. Orlovac, nestao u ratu.
3. ANDRIJEVIĆ, MARKO, Nikole i Jele r. Blažević, r. 06. 02. 1912, muž Marije r. Delić.
4. ANDRIJEVIĆ, MATIJA, Pere i Anđe r. Blažević, r. 1891.?, muž Ane r. Tomić.
5. BARAC, IVO, Mijata i Marije r. Blažević, r. 11. 05. 1912.
6. BARAC, PERO, Mijata i Mande r. Matić, r. 20. 05.1919.
7. BILANDŽIJA (BILANDŽIĆ), IVO, sin Ante.
8. BILANDŽIJA, MIJAT, Luke i Ane r. Vulić, r. 13. 02. 1922.
9. BILIĆ, IVAN, Ivana i Elizabete r. Kurlić, muž Konstantine r. Boruta, r. 19. 12. 1911., poginuo 12. 08. 1941. u Sitnici.
10. BLAŽEVIĆ, MARKO, Matije i Mare r. Veža, r. 03. 01.1913.
11. DELIĆ, ANTO, sin Nikole.
12. DELIĆ, ANTO, Tome i Cele r. Arabadžić, mladić, r. 08. 09.1916, poginuo 27. 07. 1941, pokopan u Trubaru kod Drvara
13. DELIĆ, ILIJA, Nikole i Anice r. Vidović, r. 08. 01. 1916, muž Mande r. Lagundžić.
14. DELIĆ, IVO, Ilije i Ljubice r. Vidović, r. 17. 01.1925.
15. DELIĆ, IVO, Mijata i Marije r. Janjić, r. 02. 03. 1910, muž Anice r. Delić.
16. DELIĆ, MARIJAN, Nikole i Ruže r. Blažević, r. 22. 09. 1907, muž Mare r. Delić, poginuo u svibnju 1945.
17. DELIĆ, MARKO, Ilije i Ljubice r. Vidović, r. 22. 03.1923.
18. DELIĆ, MARKO, Petra i Kaje r. Tomić, r. 25. 04. 1923.
19. DELIĆ, MATO, Marka i Ane r. Matošević, r. 07. 05.1921, ubijen 31. 05. 1945. (proglašen mrtvim 06. 05.1972, odredbom Biskupskog ordinarijata Banja Luka)
20. GRIZELJ, ANTO, Filipa i Marije r. Šobota, r. 20. 06. 1921.
21. JURIĆ, IVO, Nikole i Mare r. Vidović, r. 21. 06. 1920.
22. JURIĆ, MIJAT, Marka i Jele r. Vukadinović, r. 18. 05. 1924.
23. KOMLJENOVIC, ANA, Jose i Ivke r. Orlovac, r. 04. 03. 1926, živjela u Privlaci, poginula 09. 12. 1944. u Privlaci.
24. LAGUNDŽIJA (LAGUNDŽIĆ), ANTO, Ive i Zorke r. Kutela, r. 22. 03. 1917.
25. LAGUNDŽIJA, FRANJO, Ive i Zorke r. Kutela, r. 28. 06. 1919.

26. LAGUNDŽIJA (u MK i MU: Lagundžić), IVO, Marka i Mare r. Delić, r. 04. 05.1926, poginuo 04. 01.1942.
27. LUKIĆ, ANTO, Marijana i Marije r. Jajčević, r. 15. 01. 1926.
28. MATOŠEVIĆ, PETAR, r. 1908.? u Trnu, poginuo u borbi s komunistima u Kotor Varošu 19. 07. 1944. (*u toj godini u MK ima samo: Petar, sin Ilije i Marijer. Anušić, r. 03. 08. 1908. u Bukovici, muž Ružer. Blažević; možda je preselio u Trn*)
29. MATOŠEVIĆ, VLADO, Marijana i Cvite r. Lagundžić, r. 06. 03. 1914, poginuo 20. 01.1942. u napadu na vlak
30. MILJANOVIĆ, ILIJA, Šimuna i Ruže r. Lagundžić, r. 09. 12. 1918.
31. MILJANOVIĆ, PERO, Ilije i Ivke r. Orlovac, r. 11. 09. 1914, poginuo 27. 12. 1942.
32. OJDANIĆ, MARIJAN, Ive i Ruže r. Delić, muž Ane, r. 13. 04. 1908, poginuo 16. 09.1944.
33. ORLOVAC, ANTO, Ive i Anđe r. Jakić, r. 12. 09. 1922.
34. ORLOVAC, ANTO, Matije i Janje r. Blažević, r. 04. 05. 1911, muž Kate r. Delić, ubijen 19. 02.1946.
35. ORLOVAC, FRANJO, Pere i Mande r. Barać, r. 12. 08.1919.
36. ORLOVAC, FILIP, Peje i Anđe r. Lukić, r. 11.11.1912.
37. ORLOVAC, ILIJA (*možda: Ive i Anđe r. Jakić, r. 13. 09. 1910; ili: Tome i Kaje r. Bilandžić, r. 30. 04. 1926; ili: Pere i Anđe r. Lukić, r. 14. 12. 1909, muž Mander. Vidović?*)
38. ORLOVAC, ILIJA, Ive i Anđe r. Jakić, r. 13. 09.1910, muž Anđe r. Andrijević.
39. ORLOVAC, MARKO, Matije i Janje r. Blažević, r. 12. 09. 1908, muž Ljubice r. Marić, poginuo 27.11.1942.
40. ORLOVAC, NIKO, Pere i Mande r. Barać, r. 18.11.1916.
41. ORLOVAC, TOMO, težak, sin Matije, muž Mare r. Vukadinović, r. 1870, poginuo 13. 10. 1944.
42. RADMAN, IVO, Ante i Janje r. Klindić, r. 07. 08. 1906, muž Mande r. Matić.
43. ŠALIĆ, ANTO, Ante i Mare r. Gagula, r. 07. 04. 1920, muž Ane r. Andrijević, poginuo 25. 11. 1942. (proglašen mrtvim)
44. ŠALIĆ, ANTO, Ilije i Mande r. Lipovac, r. 30. 09.1923.
45. ŠALIĆ, MARKO, Ilije i Mande r. Lipovac, r. 15. 03.1926.
46. ŠALIĆ, VLADO, Ive i Anđe r. Andrijević, r. 25. 08. 1910, muž Mare r. Orlovac.
47. TOMIĆ, ANTO, Ilije i Marije r. Delić, r. 28. 10. 1917, muž Dragice r. Andrijević.

48. TOMIĆ, FRANJO, Tome i Jele r. Matošević, r. 21. 02.1927.
49. TOMIĆ, ILIJA, Stipe i Anđe r. Mačinković, r. 30. 09. 1907, muž Ljubice r. Kašljević.
50. TOMIĆ, ILIJA, Tome i Jele r. Andrijević.
51. TOMIĆ, IVO, Tome i Jele r. Andrijević, r. 15. 05.? 1922.?
52. TOMIĆ, MARIJAN, Ilije i Marije r. Deliće, r. 15. 11. 1907, muž Kate r. Matić, poginuo kod Sanskog Mosta.
53. TOMIĆ, MARKO, Ilije i Ruže r. Mijatović, r. 27. 06. 1913, muž Marije r. Andrijević.
54. TOMIĆ, NIKOLA, Ilije i Mare r. Jurić, r. 29. 07. 1907, muž Jele r. Tomić, poginuo 12. 12. 1942. kod Sanskog Mosta i tu pokopan.
55. TUTIĆ, PETAR (u MK: TUCIĆ), Tome i Kate r. Lipovac, r. 03. 09. 1916. u Jablanu, muž Janje r. Bilandžić.
56. VIDOVIĆ, ANTO, Ilije i Anice r. Mršić, r. 25. 08. 1919.
57. VIDOVIĆ, ILIJA, Ivana i Mare r. Vidović, r. 11. 11. 1918.
58. VIDOVIĆ, IVICA, Ante i Boje r. Bilandžić, r. 19. 06. 1921.
59. VIDOVIĆ, IVO, Matije i Ane r. Lovrić, r. 05. 12. 1919.
60. VIDOVIĆ, MARKO, Ilije i Anice r. Marić, r. 22. 06. 1914, muž Ruže r. Miljanović.
61. VIDOVIĆ, MARKO, sin Matije.
62. VIDOVIĆ, MIJAT, Jure i Mande r. Marušić, r. 18.12.1907, muž Ruže r. Radman.
63. VIDOVIĆ, MIRKO, Matije i Ane r. Lovrić, r. 26. 07. 1927, poginuo 10. 02. 1945. u Cerniku.
64. VIDOVIĆ, MIŠO, Ante i Boje r. Bilandžić, r. 26. 05.1926.
65. VULIĆ, ILIJA, Luke i Marije r. Bilandžić.
66. VULIĆ, MARKO, Luke i Marije r. Bilandžić, r. 23. 11. 1909. u Bosanskom Grahovu, živio u Trnu, muž Stažije r. Lipovac, poginuo 06. 10. 1941. od četnika, pokopan u Srnetici⁶⁵.

Kako se lako može vidjeti, ukupno je 517 žrtava vjernika iz ondašnje barlovačke župe, pri čemu treba imati na umu da popis nije cjelovit i

⁶⁵ Popis poginulih uradio sam na temelju izvještaja župnika prikupljenih iz župnih matica i svjedočenja većeg broja starijih ljudi iz pojedinih sela, urađenih početkom 90-ih godina 20. stoljeća. Dobar dio provjerio sam i dopunio osobno iz župnih matica i Stanja duša župe Barlovci. Za sela Matoševce i Stranjane popis sam nadopunio prema onomu koji je objavio prof. dr fra Velimir Blažević u listiću "*Naš zavičaj*", br. 22 i 23 iz 2003. godine. Napominjem, da sam ponegdje kurzivom u zagradi nadopunio podatke za osobe za koje nisam imao dovoljno elemenata da ih sa sigurnošću identificiram, a imao sam samo njihovo ime i prezime, pa sam uzео vjerojatne podatke kao putokaz budućim istraživačima, ali jedno je sigurno: svako navedeno ime i prezime predstavlja osobu koja je sigurno poginula odnosno stradala u Drugom svjetskom ratu i poraću. Ovdje nisu ubilježeni umrli od tifusa i drugih zaraznih bolesti, povezanih uz rat. Isto tako sam *kurzivom* donio bilješku o načinu nečije pogibije, kako sam to našao u maticama umrlih, ukoliko je to zabilježeno. Ovaj popis će svakako trebati još dorađivati i dopunjavati, ali i ovakav je - koliko znam - prvi popis stradalih župljana barlovačke župe iz toga razdoblja koji je dosada objavljen.

trebat će ga dopunjavati i doradivati. Valja uočiti da je znatno veći broj onih koji su nestali na "križnim putevima" i pali kao žrtve osvete nakon rata, nego što ih je poginulo u četiri godine rata. Treba li uopće spominjati da zbog toga nikada nitko nije odgovarao? Tko je to u komunističkoj tiraniji smio i spomenuti? Mi smo im dužni sačuvati uspomenu, a kao vjernici sjećati ih se u svojim molitvama. Trebalo je puno truda da se prikupe najprije njihova imena i osnovni podatci, koji nisu, što je i razumljivo, bili uvijek precizni. Podatke sam dugo i mukotrpno dopunjavao prema župnim maticama. Posao nije gotov i molim svakog čitatelja koji ima još podataka ili ispravaka o ovdje navedenim žrtvama kao i o onima ovdje nezabilježenima, da mi ih dostavi.

II. *Žrtve iz današnje župe Barlovci u "ratu bez rata" 1992-1995.*

Popis sam poredao abecednim redom za cijelu barlovačku župu, dakako u tadašnjim granicama (bez Trna, Bukovice i Jablana). Kako se vidi iz popisa, riječ je o okrutnim zločinima, izvršenim gotovo u pravilu nad civilnim osobama i to većinom na njihovu vlastitom kućnom pragu. Župa Barlovci u tom pogledu spada u red najviše postradalih u tom vremenu u cijeloj Banjolučkoj biskupiji.

1. ANUŠIĆ, JOSO, rođ. 27. 02. 1931. u Barlovcima, stanovao u Orlovcu, umirovljeni poštar, zlostavljan 01. 11.1992, izmasakriran (rezane vene, uši, rezovi po licu...), umro u jednoj zagrebačkoj bolnici 29. 12. 1992.
2. ANUŠIĆ, MIJAT, muž Anđe, rođ. 18. 01. 1924. u Barlovcima, masakriran u vlastitoj kući i umro od posljedica 18. 12. 1994.
3. ANUŠIĆ, TOMO, sin Vlade, rođ. 30.01.1968. iz Barlovaca, ubijen iz vatrenog oružja pred svojom kućom 24. 03.1993. oko 21,30 sati.
4. ANUŠIĆ, VID, sin Vlade, rođ. 08. 07.1966. u Barlovcima, ubijen iz vatrenog oružja pred svojom kućom 24. 03.1993. oko 21,30 sati.
5. BARTULOVIĆ, IVO, sin Mijatov, rođ. 08. 05. 1954. u Barlovcima, ubijen 24. 03. 1993. oko 21,30 sati kod svoje kuće.
6. BLAŽEVIĆ, ANDRIJA, muž Kaje, rođ. 02. 02.1931. u Dikevcima, masakriran i ubijen, zadavljen na kauču u vlastitoj kući 06.12. 1994. uvečer (njegova suprugu Kaju zločinac je također okrutno zlostavljao, ali je pravim čudom preživjela).
7. BLAŽEVIĆ, NIKO, sin Tvrtka, iz Kuljana rođ. 29. 09.1940, masakriran 04. 10. 1993. u vlastitoj kući i umro 10. 10. 1993. u banjolučkoj bolnici.

8. BRKIĆ, JOSO, muž Slave, rođ. 04. 09.1928. u Kuljanima, zadavljen i bačen u bunar 04. 09.1994.
9. BUMBAR, JANJA rođ. Anušić, rođ. 17. 02. 1913, u Barlovcima, ubijena iz vatrenog oružja 24. 04.1993. u svojoj kući oko 1,30 sati po ponoći.
10. ĆORKOVIĆ, IVO, sin Ilije, rođ. 19. 02.1943. u Kozari, stanovao u Kuljanima, smrtno stradao na prisilnom radu na dobojskom ratištu oko 22. 09.1994.
11. DEBELJAK, ANTO, sin Nikole, rođen u Matoševcima.
12. DIZDAR, MATO, doseljenik iz Ivanjske u Dikevce, zvani "Žgit", masakriran (glava mu je posve smrskana) i ubijen u vlastitoj kući 06.11.1993.
13. GAGULA, IVICA, sin Ilije, rođ. 18. 02. 1966. u Zalužanima, sašječen u kući Anice Lukende u Zalužanima početkom listopada 1995. (*"ubili su ga došljaci kraj rijeke, gdje se sklanjao od racija"* - *župnakronika*).
14. KAŠLJEVIĆ, SLAVKO, sin Pere, rođ. 29. 05. 1935. u Zalužanima, ubijen 06. 03.1994. u svojoj kući u oružanom napadu.
15. KOVAČEVIĆ, ANA rođ. Lipovac, rođ. 26. 12. 1921. u Ramićima, masakrirana i ubijena u vlastitoj kući 11. 09. 1993.
16. LIPOVAC, ANTO, sin Rudolfa, rođ. 20. 08.1963. iz Ramića, ubijen u Mišin Hanu pred gostionicom 24. 06.1992.
17. LUKENDA, MIJAT, zvani "Mišo" sin Ilije, rođ. 13. 01. 1943. u Barlovcima, ubijen 30.11.1994. u svojoj kući rafalom iz vatrenog oružja dok je gledao televiziju.
18. LUKENDA, STIPO, zvani "Pišća", sin Jose, rođ. 23. 11. 1966. u Barlovcima, stanovao u Zalužanima, odveden 02. 02.1993. iz svoje kuće u Jablan, gdje je ubijen, a tijelo spaljeno.
19. MALČEVIĆ, MARIN, sin Tomislava i Zorke r. Lipovac, rođ. 22. 02. 1978, iz Ramića, ubijen vatrenim oružjem s roditeljima u Ramićima, 02.10.1993. oko 19 sati.
20. MALČEVIĆ, TOMISLAV, rođ. 30. 08. 1928, muž Zorke r. Lipovac, iz Ramića, ubijen vatrenim oružjem 02.10.1993. u svojoj kući
21. MALČEVIĆ, ZORKA rođ. Lipovac, rođ. 07.11.1934. u Ramićima, supruga Tomislava, ubijena vatrenim oružjem 02. 10. 1993. oko 19 sati u svojoj kući.
22. MARIĆ, PETAR, rođ. 28. 03.1929. u Dikevcima, usljed zlostavljanja i prijetnji dobio izljev krvi u mozak i umro 26. 03. 1994.
23. MILJANOVIĆ, LJUBAN, sin Luke, rođ. 04. 09. 1942. u Barlovcima, ubijen iz vatrenog oružja u vlastitoj kući 31. 08. 1993.

24. PLAZANIĆ, IVO, muž Mare r. Debeljak, nađen raskomadan na pruzi 16.11.1994, istog dana kad je i njegova supruga Mara nađena ubijena u vlastitoj kući.
25. PLAZANIĆ, MARA rođ. Debeljak, supruga Ive, rođ. 09. 03. 1930. u Šargovcu, živjela u Kuljanima, ubijena u vlastitoj kući 16. 11.1994.
26. TOPIĆ, ILIJA, muž Jelice, starac, rođ. 14. 08. 1919. u Orlovcu, ubijen štapom u vlastitoj kući 19. 04.1995.
27. TOPIĆ, JELICA rođ. Marić, supruga Ilije, starica, rođ. 06. 09. 1923. u Vujnovićima, živjela u Orlovcu, ubijena u vlastitoj kući hicem iz vatrenog oružja 19. 04.1995.
28. VIDAKOVIĆ, MARIJA rođ. Kaurin, kći Jure, rođ. 01. 09. 1950. u Orlovcu, žena Stjepana, stanovala u Dikevcima, ubijena iz vatrenog oružja 25. 03.1993. oko 16 sati pred svojom kućom.
29. VIDAKOVIĆ, STJEPAN, zvani "Lida", sin Ilije, rođ. 16. 08. 1944, muž Marije r. Kaurin, iz Dikevaca, premlaćen, pa ubijen iz vatrenog oružja pred svojom kućom 25. 03.1993.⁶⁶

⁶⁶ Prema župnoj kronici ubijena je ukupno 31 osoba; za dvoje nisam uspio saznati podatke.

Završna riječ

Jedna od najznačajnijih ustanova za čuvanje i njegovanje vjerskog i nacionalnog identiteta svakako je župa. U Barlovcima ona postoji već punih 125 godina. Prolazila je različite faze svoga života, razvijala se i napredovala, tako da je nakon jednog stoljeća djelovanja toliko uznapredovala da je bila potrebna njezina dioba, kao što se velik roj pčela dijeli kako bi nastavio život u dva središta. Od barlovačke župe odijeljena je 1980. ona u Trnu. No, župa Barlovci proživljavala je i teška stradanja: ratove, potrebe, bolesti, ali najteži udarac zadan joj je 90-th godina 20. stoljeća izgonom njezinih vjernika, rušenjem njezinih svetinja: crkava, kapelica, grobalja, zaposjedanjem župnog stana i izgonom župnika. Od 1995. postoje samo ostaci ostataka barlovačke župe (kao, uostalom, i svih okolnih župa). Stodvadesetpeti obljetnica osnutka župe ponukala me je da se latim pera (čitaj: računala), arhiva i župnih matica, kako bi uz ovu obljetnicu ostao pisani trag moje rodne, nekoć velike i ugledne župe. Mislim i nadam se da će ova knjižica biti drago štivo svima kojima je barlovačka župa zavičaj, a danas žive razasuti diljem svijeta. Zato sam je njima i posvetio.

Međutim, povijest katoličanstva i hrvatskog naroda u ovim krajevima ni izdaleka ne počinje tek osnutkom barlovačke župe 1879. godine; ona je puno, puno starija. Zato sam smatrao korisnim vratiti se tim davnim korijenima iz kojih je niklo kršćanstvo i katoličanstvo u ovim krajevima, a oni su, kako se može vidjeti, veoma duboki; sežu čak u ranokršćansko doba. Bit će to, nadam se, i svojevrsni odgovor na pitanje koje se u novije vrijeme moglo češće čuti: Sto rade Hrvati u Bosni i Hercegovini, što oni tu traže? Oni tu jednostavno žive ili su živjeli kao najstariji autohtoni narod, ali su trajno stradavali u ratovima: od turskih osvajačkih do velikosrpskih apetita, pa od nekoć čisto hrvatskog i katoličkog dijela Hrvatsko-ugarskog kraljevstva preko "Turske Hrvatske" stigoše do Republike Srpske s minimalnim postotkom hrvatskih katolika. Držeći se kronološkog reda pokušao sam barem skicirati tu slojevitost prošlosti ove župe i ovih krajeva, zatim sam se pozabavio životom nove župe kroz puno jedno stoljeće, dakako samo u osnovnim naznakama, a kronološki prikaz završio sam diobom barlovačke župe i osnutkom nove župe u Trnu te životom tako smanjene barlovačke župe u najnovijem gotovo četvrtstoljetnom i najtragičnijem razdoblju.

Drugi dio je svojevrsna zbirka različitih statističkih priloga i popisa. Donio sam najprije - dosada neobjavljen - popis krizmanika i kumova iz 1742. iz sela koja su tada bila u sastavu ivaštanske, a kasnije ušla u sastav barlovačke župe. To nam je dragocjen izvor o prezimenima i obiteljima koji su u to vrijeme živjele na tom području, ali i brojnih drugih podataka.

Slijedi statistički prikaz broja krštenih, umrlih i vjenčanih župljana u 125 godina postojanja barlovačke župe. Tu je i kratak leksikonski prikaz duhovnih zvanja, po 18 svećenika i časnih sestara koje je ova župa dala, popis svjetovnih osoba koje su završile fakultete i visoke škole, te dug i tragičan popis žrtava ratova 20. stoljeća, koji se ovdje prvi put objavljuje. Samo u Drugom svjetskom ratu i poraću župa Barlovci je izgubila 517 vjernika.

Zusammenfassung

Eine der wichtigsten Institutionen zur Bevvahrung und Pflege der religiösen und der nationalen Identität ist die Pfarrei. In Barlovci bei Banja Luka existiert sie seit 125 Jahren. Gegründet wurde sie im Jahre 1879, ein Jahr nach Beendigung der jahrhundertelangen Herrschaft der Osmanen, durch die Teilung der Pfarrei Petrićevac. Sie umfasste gar 13 Dörfer: Barlovci, Bukovica, Dik(o)evci, Jablan, Jaruga, Kuljani, Matoševci, Ojdanići, Orlovac, Ramići, Stranjani, Trn und Zalužani. In 125 Jahren durchschritt sie alle Phasen ihres Lebens: sie entwickelte sich und wuchs ständig und nach einem Jahrhundert war sie so groß, dass sie geteilt werden musste. Im Jahre 1980. wurde von ihr eine neue Pfarrei mit dem Sitz in Trn abgetrennt. Der neuen Pfarrei wurden drei Dörfer zugeteilt: Trn, Bukovica und Jablan.

In diesem Buch, mit dem Titel "Der Brunnen des Fra Vid" mit dem Untertitel: "Eine kleine Monographie der Pfarrei des Hl. Vitus in Barlovci" das in vier Kapitel geteilt ist, wird kurz monographisch die 125-jährige Geschichte dieser Pfarrei bzw. dieses Territoriums aus der Zeit als es noch der früheren umliegenden Pfarrein: Dragočaj, Ivanjska und Petrićevac gehörte, geschildert. Im ersten Kapitel wurde die älteste Geschichte des Christentum auf diesem Gebiet kurz geschildert, angefangen mit der Antike, da hier im Dorf Ramići, unweit von der Pfarrkirche von Barlovci, eine spätkristliche Basilika entdeckt wurde. Nach dem Zerfall des Römischen Reiches und der Ansiedlung und Christianisierung der Slawen, lebten hier im Mittelalter die katholischen Kroaten, da diese Gebiete zum Ungarisch-kroatischen Königtum gehörten. Sie sind hier das älteste autochtone Volk, mit eigener kirchlicher Organisation. In kirchlicher Hinsicht gehörte dieses Gebiet der Diözese von Zagreb (gegründet im Jahre 1093/94). Erst im Jahre 1528. fiel diese Region unter osmannische Herrschaft und wurde zum Bestandteil des Bosnischen Paschaliks. Bis ins 19. Jahrhundert wurde das ganze Gebiet vvestlich von Vrbas, wo sich auch die heutige Pfarrei Barlovci befindet, "Türkisch Kroatien" genannt.

Im zweiten Kapitel schildert der Autor kurz Gründung der Pfarrei von Barlovci und ihre Entwicklung und Leben durch ihr erstes Jahrhundert: Bau vom Pfarrhaus und der Pfarrkirche, Kapellen, usw, das geistige Leben der Pfarrei, kanonische Visitationen von Bischöfen von Banja Luka, sowie die wichtigeren Ereignisse in der Pfarrei selbst, einschlieslich der Kriege und der Naturkatastrophen: Erdbeben, Unwetter, u. ä. m.

Drittes Kapitel befaßt sich mit der Teilung der Pfarrei von Barlovci und mit der Gründung einer neuen mit dem Sitz in Trn, im Jahre 1980,

und folgt dann chronologisch die Ereignisse in der nun verkleinerte Mutterpfarrei. Als die tragischsten und traurigsten Jahren im Leben dieser Pfarrei müssen jene von 1992-1995 angesehen werden, als in grosserbischem Wahn und Aggression die Pfarrei fast völlig vernichtet wurde. Von ehemals 6000 Gläubige sind in diesen Jahren der Vertreibung nur noch ein Paar Dutzend geblieben. Auch der Pfarrer wurde vertrieben, doch er kam wieder zurück. Eine grössere Rückkehr der Gläubigen blieb aber leider bis heute aus und ist auch nicht mehr wahrscheinlich.

Zweiter Teil ist eine eigenartige Sammlung von vier Listen und Statistiken. Zum erstenmal wird hier ein Katalog der Firmlinge und ihrer Paten aus den Dörfern, die später zum Teil der Pfarrei von Barlovcı wurden, aus dem Jahre 1742. veröffentlicht. Auch bringt der Autor statistische Übersicht der Zahl von Getauften, Getrauten und Beerdigten in 125 Jahre des Bestehens der Pfarrei. Nach Art eines kleinen Lexikons wurden dann Träger der geistlichen Berufe aus dieser Pfarrei geschildert: es sind 18 Priester und 18 Nonnen. Erwähnenswert ist es, daß mehrere Priester dieser Pfarrei spezielle Studien abgeschlossen und segensreich in der Kirche von Banja Luka gewirkt haben. Als ein Curiosum sei hier erwähnt daß ein Priester aus dieser Pfarrei, Franziskanerpater Vid Miljanović als erster in ganz Bosnien/Herzegovina zum Doktor der Wissenschaften wurde; er promovierte im Kirchenrecht in Wien im Jahre 1882. Sehr lang ist, leider, der letzte Beitrag in diesem Kapitel: da sind Namen und die wichtigsten Lebensdaten von 517 Opfern des zweiten Weltkriegs und 30 Opfer aus der neunziger Jahren des vergangen Jahrhunderts; auch diese traurige Liste ist bisher noch unveröffentlicht. Der Autor, der selbst in dieser Pfarrei geboren und erwachsen ist, "mit dem Wasser aus dem Brunnen des fra Vitus getauft ist", wollte mit dieser Arbeit ein Hommage der verlorenen Heimat machen und seiner - fast zur Gänze vernichteten - Pfarrei ein Denkmal errichten und die lebendige Erinnerung an sie wachhalten.

Izvori i literatura o župi Barlovci i njezinim članovima

Koliko znam još nitko nije napisao posebne knjige, monografije, o župi Barlovci. Ipak, povjesničari i zaljubljenici u našu prošlost objavljivali su ponešto iz povijesti te župe, ponajviše u svezi s drugim župama u okolici, ili u različitim prikazima, studijama i šematizmima. I o pojedinim osobama iz barlovačke župe pisalo se više prigodno nego sustavno, a najviše je ipak napisano o svećenicima kao najistaknutijim osobama ove župe. I o njima je najčešće pisano u nekom širem kontekstu, jedino su dvije knjige objavljene o vlč. Filipu Lukendi (i sestroj Cedliji Grgić) iz pera Filipova brata Marka. Navest ću ovdje popis te literature koja se izravno bavi ili barem djelomično dotiče župu Barlovce i njezine ljude za onoga tko bi se htio o tome detaljnije informirati. Ovdje mi se nije moguće osvrtni na prikaze po različitim novinama i časopisima.

Luka ĐAKOVIĆ, *Prilozi za demografsku i onomastičku građu Bosne i Hercegovine* (na osnovu popisa katoličkog stanovništva 1743. godine), Sarajevo, 1979.

Berislav GAVRANOVIĆ, *Povijest franjevačkog samostana Petrićevac i franjevačkih župa u Bosanskoj Krajini*, Sarajevo 1959.

Šagal GOGIĆ (pseudonim), Udarit ću pastira, *Glasnik Banjalučke biskupije*, Banja Luka, II-III (1995-1996.), str. 104-118.

Franjo KOMARICA, *U obrani obespravljenih*, Zagreb-Banjalučka, 1996.

Marko LUKENDA, *Spaljene zemaljske ruže, vlč. Filip Lukenda i s. Cecilija Grgić*, Zagreb, 1999.

Isti, *Presnački mučenici, vlč. Filip Lukenda i s. Cecilija*, Zagreb, 2004.

Dominik MANDIĆ, *Chroati Catholici Bosnae et Hercegovinae*, Chicago-Roma 1962.

Anto ORLOVAC, *Banjalučki martirologij, Svećenici Banjalučke biskupije - žrtve ratova dvadesetog stoljeća*, Banja Luka-Zagreb, 1999.

Isti, *Učiteljica života, Prilozi iz povijesti Katoličke Crkve na području današnje Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 2004.

Isti, *Zreli plodovi Crkve u BiH, u: Papa u Sarajevu*, II izd., Sarajevo, 1997, str. 244-245

Juro (fra Jurica) ŠALIĆ, *Diljem zavičaja*, Banja Luka, 2000.

Isti, *Franjevci sjeverozapadne Bosne*, Bihać, 2002.

Isti, *Hod u vjeri, Banja Luka i okolica*, Banja Luka, 1991.

Isti, *Sjeverozapadno od Banja Luke*, Banja Luka, 1999.

Isti, *S banjalučkih strana*, Bihać, 2004.

Šematizmi Banjalučke biskupije, god. 1892, 1900, 1935, 1960, 2000.

Šematizmi franjevačke provincije Bosna Srebrena, god. 1887, 1895, itd. do 1991.

Kazalo

Proslov	5
Uvod	7

Dio prvi: POVIJEST ŽUPE BARLOVCI

Poglavlje prvo - DALJNJA PROŠLOST OVIH KRAJEVA

Sela barlovačke župe i njihova starost	11
Katolički tragovi iz daljnje prošlosti na ovom prostoru	13
Osnovni podaci o selu Barlovci, po kojemu i župa ima naziv	15
Daljnja prošlost barlovačkog kraja	16
Rimsko doba	16
Srednji vijek	19
Tursko razdoblje	20
Župa Dragočaj, prethodnica barlovačke	21
Sjedište župe seli iz Dragočaja u Ivanjsku	23
Pohodi biskupa ovim krajevima za turskog vremena	25

Poglavlje drugo - PRVO STOLJEĆE ŽUPE BARLOVCI

Osnutak i početak župe Barlovci	31
Sjedište barlovačke župe	32
Gradnja župnog stana	33
Gradnja župne crkve	34
Nabavke inventara i popravci	35
Filijale i kapelice	36
Groblja	37
Škole	38
Župne matice	39
Brojčani razvitak župe	39
Kanonski pohodi biskupa i krizme u barlovačkoj župi	40
Duhovni život	43
Misije i duhovne obnove	44
Svećenici - dragulji župe: mlade i zlatne mise	45
Neki običaji u barlovačkoj župi	46
Neka tragična zbivanja: potresi i nevrijeme	51
Župa u komunističkom razdoblju	53
Stogodišnjica župe	54

Redoslijed župnika i kapelana barlovačke župe	55
Župnici	55
Kapelani	56

Poglavlje treće - DIOBA BARLOVAČKE ŽUPE I NJEZIN DALJNI ŽIVOT

Osnutak župe u Trnu	57
Časne sestre u barlovčkoj župi	58
Župnikovi suradnici - Župno pastoralno vijeće	58
Rat bez rata - Barlovačka župa u najnovijim zbivanjima	59
Najtužnije stranice župne kronike	60
Posjeti uglednih gostiju i župna slavlja	62
Nemili događaji	63
"Crni Božić"	64
Ni župnikov život nije više siguran	66
Posljednje veće okupljanje vjernika u barlovačkoj župi	66
Župa više nema kapelana niti časnih sestara	66
Završni akordi zla	67
Mir bez povratka župljana	68
Povratak u župnu crkvu	69
Godina 1999. - blagoslov obnovljene župne crkve	70
Jubilarna godina 2000	71
Prva godina novoga tisućljeća - župnik ponovno stanuje u župi..	71
Papa prošao kroz barlovačku župu - Da, istina je!	72

Dio drugi: POPISI, STATISTIKE, PREGLEDI

Popis 1. - KRIZMANICI I KUMОВI IZ SELA KASNIJE BARLOVAČKE ŽUPE 1742. GODINE	75
Popis 2. - PREGLED BROJA KRŠTENIH, UMRLIH I VJENČANIH ŽUPE BARLOVCI	84
Popis 3. - DUHOVNA ZVANJA IZ BARLOVAČKE ŽUPE ..	88
Svećenici	88
Mali leksikon pokojnih svećenika iz barlovačke župe	88
Živi svećenici iz barlovačke župe	102
Časne sestre	105
Pokojne	105
Žive	106

Popis 4. - SVJETOVNA ZANIMANJA S VISOKIM I VIŠIM OBRAZOVANJEM	107
Popis 5. - STRADANJE VJERNIKA ŽUPE BARLOVCI U RATOVIMA 20. STOLJEĆA	109
I. Žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća	110
Područje današnje župe Barlovci	110
Barlovci	110
Dikevci	113
Kuljani	114
Matoševci	116
Ojdanići	119
Orlovac	121
Ramići	124
Stranjani	125
Zalužani	127
Područje današnje župe Trn	129
Bukovica	129
Jablan	132
Trn	134
II. Žrtve iz današnje župe Barlovci u "ratu bez rata" 1992-1995—	137
Završna riječ	141
Zusammenfassung	143
Izvori i literatura o župi Barlovci i njezinim članovima	145
Kazalo	147

marin@orlovac.eu

Sken i OCR (Optical Character Recognition):

Marinko Orlovac
02. siječnja 2007.

*On pomno prati burni život novorođene župe Barlovci, koja je svila svoju kolijevku "oko fra Vidova bunara", sve do današnjih dana. Crpeći brojne podatke iz dostupnih izvora pružio **nam** je obilje informacija, na koje je s godinama pala debela prašina zaborava. Ipovijest najnovijeg doba (1992-1995), u kojemu je župa osobito stradala, odnosno došla na sam rub propasti, sistematizirao je vještinom znanstvenika koji uspijeva sačuvati razbor, nepodliježući vlastitim emocijama..*

*Mislim da je dr Orlovac, **pišući** ovo znanstveno utemeljeno djelo, ponovno uspio ono što samo rijetkima uspijeva - ostati vjeran zakonitostima povijesnog istraživanja i u svoje djelo unijeti pravu mjeru istinske literarne ljepote koja djelo čini privlačnim široj čitalačkoj publici.*

Iz recenzije mr Ivice Božinovića

